

Anàlisi de l'abandonament dels estudis postobligatoris de les noies marroquines a Manlleu. Trencant estereotips.

Florencia Martínez Ruiz

4t Educació Social

Tutora: Eulàlia Collelldemont

Grau en Educació Social

Facultat d'Educació, Traducció i Ciències Humanes

(Universitat de Vic-Universitat Central de Catalunya)

Manlleu, 15/05/2017

RESUM:

El present treball de Final de Grau es centra en investigar les trajectòries educatives que viuen algunes noies d'origen immigrat de Manlleu. A partir de les seves històries de vida he pogut recollir les seves experiències personals, vivències i sentiments que m'han permès anar construint aquesta recerca. La investigació pretén identificar els factors facilitadors o limitadors que influeixen en la continuïtat o abandonament del sistema educatiu d'algunes d'aquestes noies per tal de donar visibilitat a la seves trajectòries i desmitificar la imatge social esbiaixada que sovint es té d'elles. En la investigació han participat 5 noies d'origen immigrat com a protagonistes de la seva història. D'altra banda, la participació de diferents persones en el grup de discussió ha permès complementar la recerca de manera qualitativa.

ABSTRACT:

This final project work focuses on research educational experiences of some immigrant women from Manlleu. From their life stories I could collect their personal experiences and feelings. Together with them, I built this research. The research aims to identify the factors, which facilitate or limit that influence inside or outside the educational system of some of these women. The research gives visibility to their careers and help to demystify the stereotype. The research involved five immigrant women as protagonists of their history. Moreover, the participation of different people in the group discussion allowed complementing qualitative research.

PARAULES CLAU:

Immigració, Exclusió, Educació, Gènere

KEY WORDS:

Immigration, Exclusion, Education, Genre

Agraïments

Vull agrair a totes les persones que ha fet possible aquesta recerca:

Per una banda, a les protagonistes d'aquestes històries per compartir amb interès i il·lusió les seves experiències personals ja que sense elles no hagués estat possible.

Per altra banda, a tots i totes les persones que han participat en el grup de discussió per posar en diàleg les seves vivències quotidianes.

Finalment, agraeixo de manera especial a l'Eulàlia, la meva tutora tot el seu suport de manera incondicional durant els moments més crítics. Gràcies per fer possible que aquest treball pogués veure la llum i per confiar en mi.

I com no, l'agraïment de manera molt especial a tota la meva família, a la persona que m'ha acompanyat en aquest camí colze a colze, el meu marit. A les meves filles per tot l'amor i el suport que han sabut donar-me durant tot aquest treball.

Índex

1. INTRODUCCIÓ	6
1.1. Pregunta de recerca i objectius	7
1.2. Justificació del tema	7
2. MARC TEÒRIC	9
2.1. Concepte d'immigrant	9
2.2. Identitat i construcció identitària	11
2.3. Aspectes culturals a tenir presents	14
2.3.1. Fills i filles d'origen immigrant	15
2.3.2. Variables d'origen o pertinença cultural/ètnica i religiosa	16
2.3.3. Quines estratègies desenvolupen els i les joves en la construcció identitària?	17
2.3.4. L'exclusió social i la immigració	18
2.4. Immigració i integració	20
2.5 Gènere i educació	21
2.5.1. Les noies musulmanes d'origen immigrant	25
2.6. Què diuen les dades sobre l'alumnat immigrant?	27
3. PART PRÀCTICA	30
3.1. Metodologia	30
3.2. Instruments i eines de recollida d'informació	30
3.3. Desenvolupament del treball de camp	34
3.4 Aspectes ètics	37

3.5 Dificultats de la recerca	38
3.6. Categorització	39
4. ANÀLISI DE DADES	40
4.1. El procés migratori	41
4.2. Estratègies que desenvolupen en la construcció identitària	43
4.3. Processos d'adaptació a una nova cultura	46
4.4. Com intervé el gènere en l'educació de les noies marroquines	48
5. CONCLUSIONS	53
6. BIBLIOGRAFIA	55

Annexes

Annex 1: Fulla d'autorització del consentiment informat	2
Annex 2: Història de vida, Sokayna	3
Annex 3: Història de vida, Asmae	19
Annex 4: Història de vida, Nada	103
Annex 5: Història de vida, Najat	134
Annex 6: Història de vida, Katiba	146
Annex 7: Grup de discussió	179

1. INTRODUCCIÓ

El col·lectiu de persones nouvingudes a Catalunya ha anat augmentant de manera molt significativa en els darrers anys i la comarca d'Osona no ha estat una excepció ja que ha acollit població d'arreu del món. Manlleu, un municipi d'uns 20.000 habitants aproximadament ha estat una de les destinacions preferides per la immigració gràcies a la demanda de llocs de treball. Així, l'arribada de famílies estrangeres, majoritàriament del Marroc, amb infants i joves en edat escolar ha contribuït a l'augment i la necessitat de crear noves places escolars en les etapes obligatòries. Un cop finalitzada aquesta etapa, la presència del col·lectiu marroquí en el sistema educatiu és minoritària.

Pel que fa a la diferència entre els sexes, si ens fixem en l'èxit escolar ens adonem que les noies marroquines acaben obtenint el graduat de secundària amb un índex superior als nois. Malgrat això, la quantitat de noies marroquines que acaben cursant estudis postobligatoris és molt inferior, i a més, si el col·lectiu marroquí representa un 20 % de la població manlleuena, la presència de les noies marroquines en el sistema educatiu no és representativa.

Per conèixer la realitat que viuen les noies marroquines de Manlleu s'analitza quins són els factors individuals, familiars i/o comunitaris pels quals acaben abandonant o mantenint-se dins el sistema educatiu en l'etapa postobligatòria. Per fer aquest anàlisi es busca veure si els motius estan relacionats amb el nivell social, econòmic o cultural de la família. Es vol, a més, fer una mirada als rols que la societat atribueix a les noies marroquines en funció del gènere per tal de conèixer si estan directament relacionats amb la presa de decisions que acaben adoptant.

Per tal d'analitzar la situació educativa de les noies marroquines d'entre els 16 i els 25 anys es farà una fonamentació teòrica d'alguns conceptes relacionats amb el tema. El punt de partença per a efectuar la fonamentació teòrica ha estat la informació que l'abandonament escolar segons els resultats de les proves PISA 2006 exposa que els joves immigrants obtenen pitjor resultats que la població escolar autòctona en les proves de competències bàsiques. Segons diferents autors com Pàmies (2011) o Carrasco et al., (2004) a Catalunya hi ha diferents estudis sobre l'èxit escolar del col·lectiu marroquí on queden reflectits els baixos nivells d'acreditació i menor continuïtat en estudis no obligatoris. A més, s'analitzarà les dades a partir de la consulta de l'Institut d'Estadística de Catalunya (IDESCAT) i altres dades extretes de l'anàlisi de la realitat de l'Ajuntament de Manlleu.

Pel que fa a la integració social de les persones immigrades en els centres educatius, cal dir que es troben amb alguns obstacles com identifiquen Elosegui, K. I Etxeberría, F. (2010) segons recull l'article "La integraci3n del alumnado inmigrante: obst3culos y propuestas" relacionades amb la titularitat del centre, la llengua de la escola, la llengua materna, el rendiment escolar, la legislaci3n o la formaci3n del professorat. Aquests obstacles s3n claus pel rendiment escolar dels i les joves marroquines ja que el desconeixement de la llengua per part de la fam3lia dificulta la comunicaci3n i el seguiment amb els centres educatius.

1.1. Pregunta de recerca i objectius

Per tal de fer la recerca del tema escollit cal conèixer alguns conceptes que estan directament relacionats, aquests s3n, per una banda, què és la immigraci3n i què entenem per integraci3n social. Per altra banda, què significa l'abandonament dels estudis postobligatoris i què es considera l'èxit escolar. Finalment, la definici3n de gènere i els rols de gènere i per acabar, quan les noies prenen la decisi3n de continuar o no amb els estudis, quins s3n els models socials que intervenen (valors, comportaments i creences).

En aquest sentit m'he marcat uns objectius:

- Proporcionar una aproximaci3n sobre la situaci3n educativa de les noies marroquines en l'etapa post obligat3ria a Manlleu
- Conèixer algunes experiències personals de les noies marroquines per identificar els models socials per a la presa de decisi3ns de l'abandonament dels sistema educatiu
- Identificar els factors que intervenen en l'abandonament del sistema educatiu de les noies marroquines

1.2. Justificaci3n del tema

L'elecci3n del tema escollit té a veure amb el meu interès per la situaci3n educativa que viuen les noies marroquines a la ciutat de Manlleu. Des de fa anys em relaciono amb persones immigrades per la qual cosa estic interessada en conèixer amb una mica més de precisi3n quines s3n les causes o conseqüències que ajuden i /o dificulten la seva continuïtat en el sistema educatiu post obligatori. És per aix3n que he volgut analitzar en primer lloc quines s3n les dades que disposem per tal de saber quina és la quantitat de noies marroquines que finalitzen l'Educaci3n Secundària Obligat3ria i per tant, poden accedir als estudis postobligatoris. D'altra banda, conèixer els recursos o xarxes de suport social que faciliten la continuïtat en el sistema educatiu així com el suport per part

de la famílies. A més, també és important re(conèixer) quin és el paper dels estereotips de gènere que poden arribar a limitar o a donar oportunitat en el camí de l'educació postobligatòria.

Per tal d'anar teixint aquest treball he fet una recerca de conceptes claus que m'han ajudat a tenir una mirada més amplia i fonamentada sobre el tema. Què es la immigració? Que vol dir ser una persona immigrada? Per la meva experiència com a persona que va arribar del sud de la península quan era petita, suposo que aquest interès està directament relacionat amb aquest fet. Tot i això, tant la meva família com jo mateixa sempre ens hem sentit que formàvem part de la comunitat d'acollida i que vam arribar aquí per millorar les condicions de vida. Aquesta similitud amb les persones novingudes en els darrers anys facilita que pugui acostar-me a la seva realitat d'una manera diferent a com ho faria si no hagués viscut aquest procés migratori essent conscient que partim d'un context diferent al que la meva família i jo ens vam trobar en els anys 70 del segle passat. Segons la meva opinió, aquesta similitud ha alimentat més les ganes d'indagar en alguns aspectes relacionats amb aquest treball.

Finalment, sempre he participat d'una manera o altra en moviments per defensar els drets de les dones ja que considero que tot i haver avançat en alguns aspectes, en el segle XXI les dones continuem patint desigualtats vers els homes. Vivim en una societat patriarcal pensada pels homes i per els homes on les dones quedem relegades a un segon pla sense reconeixement i sense veu en molts àmbits. Sempre he pensat que les dones tenim més dificultats que els homes per accedir als diferents recursos i que a més se'ns demana un sobreesforç per tal de complir amb les tasques que se'ns ha assignat en funció dels estereotips de gènere.

2. MARC TEÒRIC

En aquest apartat aniré definint diversos conceptes que estan directament vinculats a l'alumnat objecte d'estudi i que considero important abordar conceptualment.

2.1. Concepte d'immigrant

En primer lloc, per introduir el tema d'estudi cal definir el concepte "immigrant" ja que penso que la seva utilització sovint es fa sense donar el sentit del que realment significa. Repassant definicions, veiem com segons el diccionari català es considera immigrant a "la persona que arriba a un país o regió que no són els propis per establir-s'hi".

Altres definicions donen un sentit més ampli al concepte incorporant el canvi que suposa per a les persones el trasllat a un altre país posant la mirada en diferents àmbits, així, com recull Ferras, Blanco ho defineix com "...persona que trasllada la seva residència d'un lloc a l'altra i que comporta un canvi social, polític i/o administratiu significatiu, així com la necessitat de reorganitzar la seva vida en el seu nou entorn"¹.

És important remarcar el canvi de situació que pateixen les persones procedents d'altres indrets ja que en arribar a un país estranger, en la majoria dels casos, el fet de trobar-se en situació irregular administrativa dificulta l'accés a determinats recursos posant de manifest el desavantatge social, polític i administratiu que això comporta. D'aquesta forma, han de (re)organitzar la seva vida per tal de superar els obstacles que van trobant en el llarg camí d'assentament en el nou territori. Ara bé, en els casos en que ja han passat molts anys des de l'arribada, aquesta situació no hauria de mantenir-se sinó que hauria de situar a les persones en igualtat d'oportunitats per afrontar els reptes de futur. Seguint aquesta línia, ens hem de preguntar, quan es considera que una persona deixa de ser immigrant?

Segons Delgado, M. (1998) només s'hauria de considerar immigrant a la persona que acaba d'arribar després d'haver canviat de territori, és a dir, en el moment just de posar els peus on es vol establir. En alguns casos, hi ha la tendència a veure a la immigració com un problema, una amenaça que cal solventar, de manera que s'anomena "immigrant" als fills i filles de les persones que van arribar un dia d'algun altre país o regió. També afegeix, que ser immigrant no és una qualitat que tenim les persones sinó un atribut que se'ns aplica des de fora com un estigma negatiu. En les paraules de Delgado:

---

¹ <http://montseferrasmurcia.blogspot.com.es/2012/12/definicio-dimmigrant.html>

L'immigrant és aquell que, com tothom, ha recalat a la ciutat després d'un viatge, però que, al fer-ho, no ha perdut la seva condició de viatger en trànsit, sinó que ha estat obligat a conservar-la a perpetuïtat. I no sols ell, sinó fins i tot els seus descendents, que hauran d'arrossegar com un condemna la marca de desterrats heretada dels seus pares i que farà d'ells allò que, contra tota lògica semàntica, s'acorda anomenar "immigrants de segona o tercera generació".²

Ara bé, segons manifesta Delgado, no a totes les persones que venen de fora se'ls aplica l'atribut d'immigrant ja que en l'imaginari social només s'atribueix a persones amb determinades característiques negatives. És a dir, l'immigrant es considerat com una persona estrangera que arriba d'un altre lloc, vist com un intrús en una societat on ningú l'ha convidat, a més, ha de ser una persona pobre que anirà a cobrir llocs de treball poc qualificats, de manera que sovint, oblidem que venen per la necessitat de mà d'obra barata del nostre propi país. En canvi, a les persones que estan qualificades que provenen de països rics no se'ls veu de la mateixa manera, es creu que l'immigrant només ha d'anar a cobrir els pitjors llocs del sistema social que l'acull. Si miréssim amb atenció ens adonaríem que al cap i a la fi, gairebé tothom és immigrant perquè som fills o filles, néts o netes d'immigrants ja que alguna vegada tothom vam venir de fora.

Per això, automàticament, les persones immigrants haurien de passar a ser emigrants, ja que segons el diccionari català, es defineix com "aquella persona que deixa el seu país d'origen per establir-se en un altre lloc de forma permanent". Segons el Grup de Recerca de Migracions de la UAB, si l'immigrant "passat un temps assumeix aquest lloc com a lloc d'assentament, deixaria de ser una persona immigrada -en sentit geodemogràfic- per a passar a ser una persona d'aquell lloc, sense menystenir el significat que vulgui donar als seus orígens ni tampoc la doble pertinença. Tanmateix, cal diferenciar entre la consideració teòrica de la immigració i la consideració que la societat d'assentament faci d'aquest fet i, encara i relacionat amb això darrer, del fet de sentir-se immigrant".

La majoria de les persones que s'han instal·lat en un territori han vingut per quedar-se i per tant, no haurien de ser considerades immigrants sinó emigrants. Així, els dos termes formen part de la realitat del procés migratori ja que immigrar també implica emigrar.

---

² <http://manueldelgadoruiz.blogspot.com.es/2012/08/que-vol-dir-immigrant-article-publicat.html>

2.2. Identitat i construcció identitària

Definir el concepte d'identitat és un tema complex del qual s'ha anat parlant des de diferents disciplines. En els darrers anys s'ha iniciat el que s'anomena "deconstrucció de la identitat" en el qual ja no es considera com un procés integral, unificat, fixe i immòbil definit per sempre pel sistema cultural i social. S'entén la identitat com un procés dinàmic, relacional i dialògic que es va construint al llarg de la vida en relació a l'altre. Per tant, té un caràcter múltiple i inestable que varia i es va configurant a partir de processos de negociació durant les interaccions en la vida quotidiana.

Tal com diu Bauman (2005) la identitat i l'alteritat tenen una part comuna i es manifesten en relació dialèctica. A més, la identitat és fluida i es va generant en la interacció social, es va construint i reconstruint constantment en els intercanvis socials a través de posar en joc el reconeixement.

Es parteix de 3 nivells de reconeixement: el reconeixement de la pròpia persona, el reconeixement cap a les altres i el reconeixement de les altres cap a nosaltres. Així, la manera en que classifiquem (nosaltres mateixes) i la forma en que ens classifiquen (la societat) va construint la identitat que ens va organitzant la nostra manera de pensar i d'actuar en el món. Des d'aquesta òptica la mateixa persona pot anar adoptant diferents conductes que aniran variant en funció del context d'interacció social i amb el contacte amb la resta de persones ja que hi ha una influència recíproca d'una sobre l'altra.

El llibre de Zygmunt Bauman, *Identidades* (2005) ens planteja que sota el concepte de la globalització cada ésser humà té l'alternativa d'escollir la seva pròpia identitat com si es tractés d'un vestit que decidirà quan deixar i quan no, anomenada "modernitat líquida." Ara bé, això serà possible sempre que es tinguin els diners necessaris, tal com diu:

Se ha dado plena libertad a las identidades y ahora son los hombres y mujeres concretos quienes tienen que cazarlas al vuelo, usando sus propios medios e inteligencia. (...) Seleccionar los medios requeridos para lograr una identidad alternativa a la elección de uno ya no es un problema (siempre y cuando tenga el dinero suficiente para comprarse la consabida parafernalia). (2005, p.68).

Per això, segons Bauman no tothom té la possibilitat d'elecció identitària perquè existeix l'estratificació social que situa a les persones que poden de les que no en els extrems oposats:

En un extremo de la jerarquía global emergente están los que pueden componer y descomponer sus identidades más o menos a voluntad, tirando del fondo de ofertas extraordinariamente grande de alcance planetario. El otro extremo está abarrotado por aquellos a los que se les ha vedado el

acceso a la elección de identidad, gente a la que no se da ni voz ni voto para decidir sus preferencias y que, al final, cargan con el lastre de identidades que otros les imponen y obligan a acatar; identidades de las que se resienten pero de las que no se les permite despojarse y que no consiguen quitarse de encima. Identidades que estereotipan, que humillan, que deshumanizan, que estigmatizan..." (2005, p. 86-87).

Segons ens recorda Bauman "La mayoría de nosotros estamos desairadamente en suspenso entre estos dos extremos... (2005, p. 87).

L'autor és molt crític amb la situació que viuen les persones que no poden triar la seva identitat, les que es troben en situació irregular administrativa, anomenades "sense papers" a les quals ni tan sols se'ls dóna el dret de reivindicar una identitat diferent a la classificació imposada. "El significado de 'identidad de clase inferior' es ausencia de identidad; la desfiguración hasta la anulación de la individualidad, de la 'cara' (...) se le arroja fuera del espacio social, donde se buscan, eligen, construyen, evalúan, confirman o refutan las identidades." (2005, p. 90).

T'encasellen en una determinada categoria de la qual no pots sortir, el repte està en com podem conservar la unitat dins la diferència i com preservar la diferència en la unitat, Bauman (2005, p. 94).

D'altra banda, segons manifesta Amin Maalouf (1999) en el seu llibre "les identitats que maten", per una mundialització que respecti la diversitat, la identitat no és tan sols allò que diu el nostre document d'identitat (nom, cognoms, lloc de naixement) sinó que està constituïda per diferents elements: la pertinença a una religió, a una nacionalitat, a una tradició cultural, a una família, a un grup ètnic, a una professió, a una colla d'amics. Sovint passa que un d'aquests elements pren més dimensió i fa que la resta quedi amagat imposant-se allò que sobresurt com "identitat" i com la pertinença més important de totes. S'acaba reduint la identitat a una sola pertinença que segons l'autor oblida la diversitat fent que s'entri en conflicte amb la resta.

Continuant amb aquesta idea de l'autor, la identitat no es pot fragmentar en un sol element sinó que és el conjunt de tots els elements el que va configurant la identitat en la dosis singular per a cada persona i que mai és la mateixa.

Si s'agafés cada element per separat, per exemple, si has nascut en un determinat país, si ets dona o home, si estàs casada o soltera, si tens una professió o una altra o si tens una religió o altra això t'identifica amb moltes persones. En canvi, a mesura que es van afegint elements es va obrint una bretxa que ens separa de la resta i que ens diferencia.

Per això, cada persona anirà construint la identitat a partir de la combinació de diferents elements que integra al llarg de la vida i que en la seva barreja fa que cadascuna sigui única i irreplicable. En la meua opinió, la identitat és la consciència de mi mateixa que em diferencia de la resta. En paraules de Maalouf: “La humanitat sencera no és feta sinó de casos particulars, la vida és creadora de diferències i cap «reproducció» no dóna mai còpies exactes. Tothom, sense excepcions, posseeix una identitat composta. [...] (1999, p.30-31).

I segueix:

És justament això el que caracteritza la identitat de cadascú: que és complexa, única, insubstituïble, impossible de confondre's amb cap altra. Si hi insisteixo tant es per culpa d'aquest costum encara tan estès i al meu entendre molt pernicios, i que fa que ens limitem a dir, per afirmar la nostra identitat, «sóc àrab», «sóc francès», «sóc negre», «sóc serbi», «sóc musulmà», «sóc jueu»; qui mostra, com ho he fet jo, les seves múltiples pertinences, immediatament és acusat de voler «dissoldre» la seva identitat en un quadre informe en que s'esborren tots els colors. [...] (1999, p.34-35).

Finalment, la identitat és un fenomen subjectiu d'elaboració personal basat en la integració de valors, normes i actituds que anem construint simbòlicament amb interacció amb l'altre. Per això, la identitat personal va lligada al sentiment de pertinença als diferents grups socials i culturals amb els quals ens sentim identificades per característiques comuns. En aquest procés dialògic entre jo i l'altra es van establint uns acords interiors entre la identitat personal (autoconcepte) que em diferencia de l'altra i la identitat social que m'identifica amb igualtat amb l'altra.

L'any 1979 Henry Tajfel i John Turner van desenvolupar la teoria de la identitat social on s'explica la discriminació que existeix entre els grups. Segons aquesta teoria, el propi grup es va definint en relació als altres a partir de l'autocategorització on les persones ens distribuïm per categories (musulmà, catòlic). Al mateix temps, ens identifiquem amb el grup per tal de reafirmar la pròpia autoestima i ens comparem amb la resta de grups de manera que percebem el nostre “grup” com a millor que els “altres”. Per acabar apliquem la distinció psicosocial per la necessitat de diferenciar i que la nostra identitat sigui diferent a la dels altres grups.

Així, pertànyer a un grup pot tenir un significat positiu o negatiu en relació a la valoració que fa la pròpia persona d'aquest grup.

2.3. Aspectes culturals a tenir presents

La cultura és un concepte polisèmic que al llarg de la història ha anat adoptant diferents significats i per tant, requereix d'una consideració més ampla que considero no és l'objecte d'aquest treball. Tot i això, faré un breu repàs prenent com a referent la definició de Tylor (elaborada al 1871) on diu que "la cultura és tot el conjunt complexa que inclou els coneixements, les creences, l'art, la moral, el dret, les costums i qualsevol altres capacitats i hàbits per l'home com a membre d'una societat". Sovint també es dona la definició de Kluckhoh de 1952 "la cultura és la manera de viure d'un grup, el llegat social que un individu rep del seu grup".

D'aquesta forma, segons Haviland la cultura té quatre característiques principals:

- És compartida pels que formen part d'un grup però no s'hereta biològicament.
- És apresada al llarg de la vida de manera conscient o inconscient pel procés de socialització des de l'escola, la família, el carrer, etc. Hi ha una transmissió de valors, tècniques i formes simbòliques (llengua, religió, tradicions i normes de conducta).
- És adaptativa (no estàtica) ja que permet que una població vagi sobrevivint en el seu medi.
- És arbitrària perquè cada cultura té els seus propis costums, per exemple, eructar està mal vist a occident i en canvi, és de mala educació no fer-ho en segons quins pobles nord-africans.

Sovint hi ha la concepció que la transmissió cultural dels fills i filles d'origen immigrant té un pes determinant per a la continuïtat o abandonament del sistema educatiu. En aquest sentit, el procés pel qual es transmet la cultura pot ser diferent segons cada cas particular. Fer una mirada a aquests processos ens pot ajudar a entendre com es va configurant.

La transmissió de la cultura d'una societat tendeix a ésser similar d'una generació a una altra, a aquest procés se l'anomena enculturació. Segons Harris es tracta d'una experiència d'aprenentatge parcialment conscient i parcialment inconscient a través del qual la generació de més edat incita, indueix i obliga la generació més jove a adoptar les maneres de pensar i comportar-se tradicionals. Aquest procés es desenvolupa fonamentalment durant la socialització primària (bàsicament en l'entorn familiar) i la socialització secundària (en l'entorn escolar i l'entorn social). Segons l'enculturació, la generació de més edat posa en marxa el mecanisme de control dels infants premiant o castigant, és a dir, si la conducta s'adequa a les pautes de la seva pròpia experiència

d'enculturació premiarà i si la conducta es desvia d'aquestes pautes castigarà (o no premiarà).

Malgrat això, l'enculturació no és suficient per explicar bona part dels estils de vida dels grups socials existents perquè, d'una banda, les pautes culturals que es transmeten en les generacions successives no sempre es repeteixen d'igual manera i d'altra banda perquè contínuament van apareixen pautes noves. Especialment en societats culturalment complexes com la nostra.

Un altre procés que explica l'adquisició de noves pautes culturals és l'aculturació. S'entén aquesta com el resultat del contacte entre diferents cultures en que les identitats culturals es poden anar modificant donant com a resultat la construcció de cultures noves.

2.3.1. Fills i filles d'origen immigrant

Partint de la concepció d'una identitat complexa, múltiple i en construcció permanent em sembla interessant fer referència al procés que viuen els fills i filles d'origen immigrant quan a la pertinença identitària. Segons la meua opinió, viuen els mateixos processos que la resta de joves, ara bé, és cert que la pertinença a grups culturals minoritaris amplia el ventall de referents identitàris diversos i d'altres possibles opcions i com no, també de conflictes personals.

Quan parlem del context migratori aquests processos prenen una altra dimensió. Pel que fa a les persones adultes immigrades es veu clar que en el seu procés d'enculturació (o adquisició de la seva pròpia cultura en els entorns d'origen) es generen noves pautes culturals en la societat d'acollida a través del procés d'aculturació (aprenentatge d'una nova cultura) en el cas dels fills i filles no és tant clar, segons Casas (2013).

L'aparició o substitució de noves pautes culturals durant el procés d'aculturació que es produeix en el contacte entre cultures significa que prèviament hi ha hagut un procés d'adquisició cultural en la cultura d'origen. Ara bé, aquesta no pot ser transmesa de la mateixa manera als fills i filles que han nascut o que han arribat molt petits a la societat d'acollida que als seus referents adults perquè l'entorn és totalment diferent. D'aquesta manera, els processos d'enculturació són necessàriament més complexos pel que fa als referents culturals que els són transmesos de manera conscient o inconscient.

Certament, com suggereix Harris en la socialització primària la generació de més edat "incita, indueix i obliga a la generació més jove" a mantenir un determinat llegat cultural, segurament molt diferent de la que es donaria en el context d'origen, però que durant la

socialització secundària (entorn escolar o social) aquests infants i joves estan en contacte amb molts altres adults, generalment professionals de l'educació, que els transmeten unes determinades pautes culturals. Per tant, no es pot considerar aquest procés com aculturació sinó que es va integrant en el procés bàsic de la pròpia cultura que, evidentment, no es donarà de manera idèntica a la dels progenitors, considerada una extensió del procés d'enculturació.

Per això, els processos d'adaptació de les persones immigrades en les societats d'acollida no es pot interpretar només des de la pèrdua o substitució traumàtica, sinó que en molts casos són processos additius que els ajuden a adaptar-se al nou context tal com afirma Eric Wolf (recollit a Casas 2000, p.5):

Es un error pensar que el emigrante es portador y protagonista de una cultura integrada homogéneamente que o retiene o cede como un todo. Hemos aprendido ya lo suficiente sobre pautas culturales para saber que, con frecuencia, se contradicen internamente y también que al mismo tiempo se combinan con pautas tomadas de otras culturas.

Continuant amb els processos d'adaptació, l'èxit i el fracàs acadèmic està relacionat amb els diversos graus d'aculturació (ascendent, descendent i bicultural) tal com proposava Gibson que va desenvolupar la idea d'acomodació sense assimilació i que més endavant es va anomenar aculturació additiva. Segons aquest concepte els fills i filles d'origen immigrant desenvolupen estratègies d'adaptació que promouen l'èxit acadèmic i la integració social sense renunciar als referents culturals que són valorats per la pròpia comunitat. De totes maneres, tal com manifesta Gibson, un major grau d'aculturació no garanteix l'èxit o fracàs acadèmic.

Altres investigacions dutes a terme a Catalunya per (Pàmies, 2008) constaten que els i les joves que tenen major continuïtat educativa són els que han anat desenvolupant una autoimatge positiva a partir de l'origen ètnic-religiós. El suport de les famílies i els vincles comunitaris que s'estableixen en la participació associativa resulten clau pel desenvolupament de les seves trajectòries (Pàmies, 2008; Carrasco, Pàmies i Bertran, 2011).

2.3.2. Variables d'origen o pertinença cultural/ètnica i religiosa

Hi ha diferents visions sobre la identitat i la cultura sovint en termes conceptuals estereotipats. D'una banda, les visions essencialistes argumenten que els fills i filles de famílies immigrades conviuen amb un xoc cultural entre la cultura d'origen i la cultura d'acollida (Delgado, 1998). El contrast entre les dues cultures pot arribar a generar una tensió excessiva. Aquesta mirada, propera al determinisme cultural, tendeix a considerar

que la cultura et determina, assenyalant que els comportaments de les persones estan condicionats per la pertinença a una cultura, ètnia o religió. D'altra banda, hi ha la visió menys determinista considerant que els i les joves acaben vivint entre dues cultures, sense ser ni "això" ni "allò", amb el discurs de la doble identitat. Finalment, hi ha una visió que em sembla molt interessant i que pot anar traspasant entre els i les joves, l'aparició del concepte d'identitats híbrides tal com diu Ålund, (cita indirecta Casas, 2000, p.28)

(...) s'ignora el fet que enfrontar-se d'una manera creativa amb el gran nombre de cultures pot jugar un paper essencial per ajudar a forjar noves identitats. Aconseguir transcendir fronteres i "amalgamar" les noves cultures sincrètiques, així com l'aparició d'identitats "híbrides" compostes són fets que passen gairebé sempre desapercebuts o que no es tenen en compte.

És evident que els processos de construcció identitària dels fills i filles d'origen immigrant no estan lliures de crisis –en part per la pròpia etapa evolutiva- i l'existència dels elements culturals diferenciats i les tensions que d'alguna forma es poden arribar a generar entre els valors i les normes de la família i/o l'entorn comunitari i l'entorn escolar i/o social. Probablement poden generar un conflicte més elevat que en la resta dels joves autòctons. Però, en qualsevol cas, uns i altres se situen en la mateixa indeterminació identitària que assenyala Martucelli (2002) i tenen igualment la possibilitat d'articular de diferents maneres les seves pertinences identitàries.

2.3.3. Quines estratègies desenvolupen els i les joves en la construcció identitària?

Els i les joves d'origen immigrant posen en joc diferents patrons o estratègies de construcció identitària que van més enllà dels processos individuals. Comas, M; Molina, E; Tolsanas, M (2008, p. 58-59) van identificar tres patrons diferenciats:

- Patró de fugida ètnica o aculturació (mobilitat social ascendent): hi ha la tendència a abandonar la cultura d'origen per assumir nous referents culturals de la societat dominant. D'aquesta forma es van establint relacions amb persones de la societat d'acollida i es van reduint els vincles amb persones del seu mateix origen. És la forma en que la família immigrada està assentada en un entorn social precari a l'inici i va progressant de manera gradual.
- Patró d'oposició o aculturació ètnica descendent: hi ha la tendència a oposar-se a la cultura de la societat d'acollida desvinculant-se de tots els elements que la

configuren i es vinculen als grups de pertinença que recolzen la seva posició. Es viu l'etnicitat com una imposició estigmatitzada que s'interioritza i es reproduïx.³

- Patró bicultural o aculturació selectiva ascendent: Es mantenen o recuperen determinats capitals socials i culturals d'origen que conviuen amb les cultures del seu entorn sense excloure-les ni oposar-les, en la línia de l'acomodació sense assimilació.⁴

Tal com hem pogut veure hi ha diferents patrons amb els quals aniran conformant la seva identitat, això farà que es puguin anar adaptant al nou context en funció de circumstàncies diverses i canviants. De totes maneres, aquestes adaptacions també estan relacionades amb les projeccions socials que aniran experimentant en els països d'acollida i que determinaran les expectatives tant de la població de l'entorn com de la població d'origen immigrant. Les imatges socials reflectides prenen especial rellevància per entendre com s'identifiquen o contra-identifiquen en la construcció de les seves expectatives i de les seves estratègies per a la inserció laboral, entre d'altres coses.

2.3.4. L'exclusió social i la immigració

Les famílies que han iniciat un procés d'immigració/emigració amb èxit al nostre país són moltes, tot i això, segons l'informe FOESSA⁵ també hi ha un gran nombre d'elles que es troben sota el llindar de la pobresa. Les taxes de pobresa severa afecten majoritàriament a les persones immigrades (20% aproximadament) arribant a ser els "nous pobres"⁶ situant-les en els llocs més desfavorits de les nostres societats. Moltes vegades aquesta situació de pobresa fa que les persones es situïn al marge, és a dir, en l'exclusió social.

Aquest concepte va ser utilitzat per primera vegada per René Lenoir (1974) per explicar la situació que patien les persones més desfavorides socialment. Durant els anys 80 del segle passat, el debat acadèmic i polític sobre la pobresa i la seva relació amb la desigualtat social es va anar estenent i profunditzant. Es dóna importància a l'estudi i a la delimitació del concepte perquè es feia patent la urgència de la situació de precarietat, pobresa i la pèrdua dels vincles familiars i socials. A més, hi havia un fort augment de persones que arribaven d'altres països i que no podien gaudir dels drets de ciutadania.⁷

---

³ En la línia de la profecia que s'autocompleix.

⁴ Segons els terme proposat per M. Gibson.

⁵ <http://www.foessa2014.es/informe/>

⁶ Parlaré de persones que es troben en situació de pobresa i no de pobres.

⁷ Persones que no disposen de permís de treball ni de residència i per tant, sense participació política.

L'exclusió social és un concepte molt més ampli que la pobresa tot i que comparteixen trets comuns. La diferència entre els dos conceptes és que mentre la pobresa té en compte només una dimensió,⁸ l'exclusió, amplia la mirada cap a altres aspectes, laborals, socials, polítics, salut i econòmics. És a dir, s'incorpora les condicions laborals, els dèficits formatius, les situacions sociosanitàries, el reconeixement de la ciutadania o les xarxes de protecció familiar i social.

Des d'aquesta òptica, s'ha de considerar l'exclusió social com una situació d'acumulació i combinació de diferents factors o desavantatges que tenen a veure amb aspectes de la vida personal, social, cultural i política de les persones. A més, la dificultat d'accedir als mecanismes del desenvolupament personal i d'inserció sociocomunitària i als sistemes de protecció preestablerts fa que es reproduïxin les desigualtats de les nostres societats.

Per això, es considera l'exclusió social com un fenomen estructural, dinàmic, multifactorial i multidimensional. No és un estat en el qual es troben les persones sinó que és un procés que afecta de manera diferent a cada individu, depenent del seu potencial individual i del context social. Tot i que les societats siguin similars, no és el mateix estar en situació de pobresa en l'àmbit rural o en l'àmbit urbà, ser dona o home, ser estrangera o autòctona, ser blanc o negre, ser cristiana o musulmana.

Tal com recull Subirats de la proposta de Renes, V. (2006, p.15):

De nuevo, la exclusión no es una condición de las personas, sino una caracterización de las situaciones, de las sociedades, y de las estructuras de esas sociedades (las más macro, las más micro, incluso las de proximidad, familiares y personales). La cuestión está en la relación entre las condiciones de las personas y las condiciones de las sociedades. Si olvidamos esto, reducimos la persona y su dignidad a unas condiciones que en sí mismas son modificables, por lo que no las podemos constituir en su «tarjeta de identidad».

D'aquesta forma, les persones immigrades sovint pateixen l'exclusió social perquè es veuen immerses en processos de violència estructural i abús de poder dels països d'acollida.

---

⁸ Té en compte la carència econòmica.

2.4. Immigració i integració

Els estereotips sobre les persones immigrades sovint s'ha construït a partir d'una visió negativa posant el principal focus d'atenció en la integració dels que arriben als nous contextos. Des d'alguns països d'acollida (com per exemple, com ara França) i d'alguns moments històrics s'entén la integració de les persones nouvingudes com l'adopció dels valors del país ja que es veu a les persones immigrades com enemigues de la cultura nacional. Amb aquest discurs de base es construeixen diferents polítiques locals i nacionals que tenen com a objectiu que es pretén que les persones de cultures minoritzades assimilïn la cultura majoritària defensant que aquesta és la única manera de garantir la igualtat de la ciutadania davant la llei Motilla, (2004:16). Considero que cada comunitat sent la necessitat de mantenir la seva identitat i reafirmar-la quan hi ha qui s'intenta, precisament, homogeneïtzar-la des d'una altra cultura.

Així per exemple, el fet que una comunitat vulgui mantenir la seva religió i cultura està directament relacionada amb els factors d'exclusió social (laborals, socials, econòmics, educatius, polítics) amb els que es va trobant a algunes comunitats d'acollida. Per això, acaben buscant el refugi, la protecció i el recolzament de la seva pròpia comunitat. Tal com manifesta Nair "si los inmigrantes musulmanes se sienten abandonados, despreciados por su fe, se encerrarán en sí mismos y harán de su religión un refugio identitario contra la hostilidad de la sociedad de acogida"⁹. I amb aquest procés, no només no es respecte la dignitat cultural a la qual tots i totes tenim dret, sinó que hi perdem tots en l'entramat de relacions culturals democràtiques.

Així, més enllà de les concepcions assimilacionistes, si volem que les persones immigrades s'integrin a la societat les hem de veure com "part de" amb les quals volem viure i convida per formar una societat amb diversitat cultural i religiosa. No podem tenir una mirada parcel·lada i quedar-nos amb la nostra realitat sinó que hem de reconèixer l'altra des de la diferència però amb la semblança que ens caracteritza com a éssers humans. No podem viure la diferència com una cosa negativa sinó que l'hem de viure com la riquesa que ens aporta la diversitat, en tant que, jo aprenc de tu i tu aprens de mi.

Per tant, la integració hauria de ser un procés d'adaptació de tots nosaltres a la nova realitat, no només d'uns cap als altres, és clar, doncs, que comparteixo la idea expressada per Francesc Carbonell (2000, p.91):

---

⁹ <https://unpuerto.com/2017/03/28/inmigracion-explicada-hija-sami-nair/>

(...) Pero esta adaptación no deben realizarla sólo estos grupos; todos debemos adaptarnos a esta nueva situación (...). La adaptación es necesaria, pero no debe suponer la sumisión incondicional de los más débiles. Esta confusión entre integración igual a sumisión está muy generalizada, e influye poderosamente en la construcción de la ideología y de las actitudes que se transmiten en las escuelas. No puede haber integración social sin respeto mutuo.

Semblaria clar, però tanmateix, la integració de les persones immigrades a una nova societat és un concepte que ha estat molt debatut en l'àmbit acadèmic no arribant a un consens sobre la seva definició.

També s'entén la integració com una categoria normativa que defineix la situació en la qual s'haurien de trobar les persones que arriben a un altra país i per tant, cada estat té el seu propi model d'integració. Des de la societat d'acollida s'ha de facilitar aquest procés ja que no podem deixar que aquesta categoria influeixi en la igualtat de drets, deures i oportunitats de la seva població. Segons assenyala Zapata, 2010: “ de fet, es tracta de gestionar un procés d'inclusió i d'igualtat tot facilitant la transició de l'estatus d'immigrant al de ciutadà”. Tot aquest procés hauria d'enfortir la construcció d'una identitat comuna que tingui en compte tots els seus membres i faciliti la seva visibilitat i representativitat en la societat.

Procés i normativa són ,en conseqüència, dos dels aspectes a tenir presents al iniciar un estudi, pràctica o proposta que impliqui a grups culturalment complexes.

2.5 Gènere i educació

En el cas del gènere, es sol representar a les dones (sobretot a les musulmanes) amb imatges estereotipades envoltades de prejudicis que s'afegeixen als prejudicis envers l'immigrant. En alguns discursos socials es sol argumentar que les dones musulmanes són de difícil integració presentades com insalvables a causa de les seves diferències culturals i religioses, segons manifesten. També ho reafirma Mary Nash a partir dels seus projectes de recerca: “A las mujeres se las representa como marginadas y explotadas por los varones de su colectivo, pasivas, sumisas, ignorantes, pasando por alto que esos mismos discursos contribuyen a la reproducción de esas situaciones”. En la mateixa obra, l'autora ens explica que les dones immigrades parteixen de dos biaixos, per una banda, el biaix etnocèntric i per altra banda, el biaix del pensament androcèntric. A partir d'aquest dos biaixos, les dones immigrades pateixen una doble discriminació, com a dones i com a immigrades. És per això que tot i que el principi d'igualtat entre homes i dones és un valor fonamental del nostre marc constitucional, Malika Zedjaoui afirma que: “(...) les dones en general, i les dones migrades en particular, pateixen greus discriminacions en tots els àmbits: accés al món laboral, a l'educació, a la cultura, al

coneixement de les llengües autòctones”¹⁰. Segons l'autora, es necessari treballar les polítiques públiques d'immigració des d'una perspectiva de gènere. D'aquesta forma, es podran incorporar accions per promoure la millora del coneixement i de la visibilitat positiva de les dones migrades així com l'accés als drets personals i socials.

Si a la doble discriminació incorporem altres dimensions podríem parlar d'una triple discriminació afegint les condicions precàries en les que les dones immigrades s'incorporen al mercat laboral. Aquest triple discriminació també s'ha assenyalat per (Casas, 2003) en el cas de les dones musulmanes manifestant que pateixen a més, els efectes de la islamofòbia (o “morofòbia”). A més a més, aquesta triple discriminació també va estar denunciada per la Junta islàmica Catalana en la presentació de l'observatori d'Islam i gènere (2007) per argumentar que:

Els problemes existents en la conciliació real de la vida laboral i la falta d'instruments jurídics per afavorir la seva integració en la vida política i social s'agregen en el cas de les dones musulmanes, víctimes en moltes ocasions d'una triple discriminació: com a dona, com a immigrant i com a musulmana. Des d'una perspectiva feminista, és necessari constatar el fet que moltes de les campanyes institucionals no arriben a molt d'aquests col·lectius.

Seguint amb aquesta línia Carbonell (2006, p.27) afegeix:

Com a conseqüència de la generalització d'un tòpic que pressuposa la subordinació absoluta de les dones marroquines a l'arbitrarietat dels homes, s'ha tingut molt poc en compte la capacitat de transformació de la família i la societat marroquines que té aquest grup social històricament silenciada i victimitzada, tant a origen com a destí si ha emigrat: les dones.

D'aquesta manera, es va configurant una imatge esbiaixada de les dones immigrades que porta a la invisibilitat sense tenir en compte el seu paper clau en els processos migratoris i en el desenvolupament de la societat (Casas, 2003, p.47):

Aquestes dones no acostumen a aparèixer en situacions normalitzades, segurament perquè no se les considera subjectes actius que es comuniquen i interaccionen amb la resta de la societat, ni portadores d'un projecte migratori propi. En definitiva, encara continuen essent invisibles, tot i que participen i modifiquen l'espai públic i juguen un paper clau com a intermediàries i integradores de la família.

Ara bé, aquestes afirmacions no estan lliures de contradiccions, tal com he pogut constatar al llarg de les entrevistes realitzades ja que hi ha molts matisos que caldrà explicar en cada cas particular. Per posar un exemple, el reagrupament familiar, en la majoria dels casos és la principal via d'accés legal de les dones musulmanes. Aquest fet contribueix de manera notable a perpetuar la seva dependència vers el projecte vital

---

¹⁰ http://ateneu.xtec.cat/wiki/form/wikiexport/cursos/escola_inclusiva/deic/modul_6/practica_2

dels seus homes (sense obviar la seva participació social). Una altra vegada, doncs, cal repensar el procés i la normativa que havíem assenyalat a l'inici. I atendre especialment a les interrelacions, coherències i conseqüències d'ambdues.

Des d'aquest patró migratori, les dones musulmanes, obtenen el permís de residència a través del reagrupament familiar però no disposen de permís de treball i per tant, sense possibilitats d'obtenir un treball remunerat que faci possible la seva independència econòmica (veiem doncs, una complicació produïda per un instrument legal)¹¹.

De totes maners, segons la meva experiència personal, aquestes dones desenvolupen mecanismes de subsistència familiar en l'economia submergida, sobretot fent tasques de neteja i cura en els països d'acollida, que la majoria de vegades passen desapercibudes.

Això fa que, les dinàmiques de les famílies d'origen marroquí, entrin en un procés constant d'adaptació dels rols que exigeix la nova situació els quals afecten a tota la unitat de convivència (pares, mares, fills i filles). En la comunitat marroquina¹², els rols dels homes i les dones estan molt diferenciats, l'home assumeix el rol de sustentador de la família, del treball fora de la casa, en l'àmbit públic; la dona està marcada per la tasques de cura i l'educació dels fills i filles dins l'àmbit privat de la llar.

Els canvis dels rols comentats han estat condicionats per la forta crisi econòmica que estem patint des de fa alguns anys. Els homes marroquins que havien vingut a treballar en el sector de la construcció s'han quedat sense feina i les dones han assumit, en alguns casos, el rol de treballadores fora de la llar ajudant així a mantenir l'economia domèstica.

Tot i que la finalitat de la majoria dels processos migratoris, és la millora de les condicions de vida de la unitat familiar, la forma en que s'hagi produït el procés migratori influeix de manera substancial en la (re) composició de les famílies immigrades. Per posar un exemple, si els progenitors han marxat del país d'origen cap a Catalunya, el temps de separació entre fills i filles pot influir en el reconeixement de les figures paternes perquè aquestes han estat representades per altres familiars durant el temps de separació. Per això, els pares i mares no només hauran d'aprendre a moure's en el nou context social sinó que també hauran d'establir mecanismes d'adaptació i de (re) coneixement mutu

---

¹¹ Sense oblidar la importància que tenen les tasques desenvolupades dins l'àmbit domèstic per les quals no es rep cap compensació econòmica però que, sense aquestes, el sistema patriarcal no es podria sustentar. Aquest és un debat que no pretenc entrar en aquest treball però que considero important remarcar.

¹² No podem obviar que en les nostres comunitats, els rols tradicionals home/dona també estan diferenciats però queden subtilment difuminats.

amb els fills i filles perquè en alguns casos, el comportament no és l'esperat. Així per exemple, els progenitors esperen que el comportament dels fills i filles sigui l'esperat segons el rol que tenen atribuït en funció de cada membre de la unitat familiar. És a dir, els fills i filles han d'obeir les decisions preses pels progenitors però en alguns casos, aquests no estat consultats sobre la migració a un altre país sinó que són hereus dels projectes migratoris dels seus progenitors. En veu d'una de les noies de les històries de vida:

Nada: "Em vaig quedar amb la meva àvia durant 5 anys fins que vaig poder venir a Manlleu. Jo faig el que vull, la meva mare no em diu el que he de fer".

A més, el lloc que ocupen uns i altres (generacions diferents) en el nou context condiona la seva autopercepció entre els món culturalment diferenciats, de manera que afectarà la seva relació amb la cultura del país d'origen. El projecte migratori dels progenitors pot no ser compartit pels fills i filles, no compartint els mateixos referents comparatius per valorar la situació familiar en el país d'acollida.

És a dir, continuant amb l'exemple de famílies marroquines, aquestes han estat socialitzades al Marroc i en arribar a Catalunya valoren la millora de les seves condicions de vida si les comparen amb el seu país¹³. Ara bé, pot ser que els fills i filles, tot i valorar l'esforç dels progenitors, no ho vegin des de la mateixa perspectiva si ho comparen amb la resta de joves del país d'acollida.

En aquesta comparació influeix el fet d'haver nascut a Catalunya o arribar en edats primerenques i el procés d'aculturació que hagin viscut¹⁴ perquè té una relació directe sobre les seves expectatives i les seves percepcions. Els progenitors poden valorar les seves circumstàncies en clau d'èxit (mobilitat social ascendent) i en canvi, els fills i filles poden veure-ho des de la dificultat econòmica que tenen per accedir a determinats llocs (per exemple en la continuïtat de l'educació postobligatòria) en comparació amb els i les joves autòctones.

Segons manifesta una altra noia entrevistada:

Najat: "Aquí no vaig poder estudiar perquè havia de treballar"

Tal com he comentar anteriorment, el procés de canvi en els rols familiars comporta unes conseqüències relacionals de poder i de jerarquia dels fills i filles d'origen immigrant.

---

¹³ Caldria posar en qüestió quines són les condicions de vida que es valoren però considero que no és objecte d'aquest treball.

¹⁴ Explicat en l'apartat de les estratègies que desenvolupen els i les joves en la construcció identitària.

Un clar exemple el podem trobar en el paper que adopten alguns i algunes joves, tal com diu Casas (2003):

De vegades, també és significatiu com el paper que exerceixen els fills i filles com a mediadors i traductors amb els seus pares (i molt especialment amb les seves mares) poden capgirar aquests rols. (...) Des de les institucions públiques (escola, serveis socials, serveis sanitaris, etc.), es fomenta el paper dels fills com a mediadors i traductors, sense tenir en compte les seves repercussions. En el moment que fill o filla domina la informació, té la capacitat d'exercir un nou poder sobre els progenitors. (...) Sotmet els pares i mares a una situació de vulnerabilitat i de pèrdua d'autoritat important. Aquesta és una situació que té repercussions negatives tant per als fills (perden un referent important), com per als pares i mares (el canvi i qüestionament dels rols pot repercutir en la capacitat de cura, control i suport als fills i filles). (2003, p. 59-60)".

D'aquesta manera, el desconeixement del sistema educatiu i les dificultats de l'idioma del país d'acollida influeix en el suport que les famílies poden oferir als seus fills i filles.

Aquests són factors que poden condicionar la continuïtat o abandonament dels estudis postobligatoris dels i les joves d'origen immigrant però no són determinants tal com he pogut veure en les històries de vida realitzades.

Ara bé, l'aspecte positiu del paper que juguen els i les joves dins l'entorn familiar com a mediadors o mediadores dels seus progenitors i la societat d'acollida té un gran pes en la participació de la família en l'entorn educatiu. Aquest nou rol pot facilitar la transmissió de la informació i de les demandes de l'escola als progenitors i ajudar a l'apropament de la família i l'escola que sovint es veu invisibilitzat però que té una importància cabdal.

2.5.1. Les noies musulmanes d'origen immigrant

Moltes vegades les noies d'origen immigrant són anomenades com "filles de segona generació" tot i que haver nascut i haver fet el seu procés d'enculturació aquí, continuen patint la doble o triple discriminació igual que les seves mares.

Segons algunes autores, el gènere condiona de manera significativa els processos de construcció identitària. Així, Casas (2003) parlen que algunes noies tendeixen a utilitzar estratègies d'adaptació i negociació entre els valors tradicionals que reben en la família i els que reben de l'entorn social. D'aquesta forma, Torrabadella i Tejero (a Casas, 2003) anomenen aquests perfils com "malabaristes" perquè busquen conciliar rols diferents que les allunyi d'un model hegemònic de feminitat basat en les relacions patriarcals. D'altra banda, també assenyalen que els condicionants de gènere no són exclusius dels col·lectius de persones immigrades (Torrabadella i Tejero a Casas, 2005, p.122):

Tal com ha argumentat la teoria feminista, les estructures i relacions patriarcals s'adapten en funció del context social i històric, però no coneixen fronteres. Així doncs, la divisió sexual del treball i les situacions de discriminació sexista i violència de gènere que aquesta genera no serien interpretables com a episodis aïllats de les nostres societats occidentals. Ben al contrari, podem afirmar que la pròpia construcció dels estats de benestar a Europa, en general, i a Catalunya i l'Estat espanyol, en concret, es recolza sobre uns fonaments patriarcals.

El pes de l'entorn comunitari i el control social que exerceixen sobretot en les noies musulmanes, és un element rellevant en el cas del col·lectiu marroquí establert a Catalunya. Les relacions de les noies marroquines amb l'entorn familiar i comunitari es va conformant entre tensions i conflictes perquè hi ha la creença entre les famílies que els valors culturals d'origen¹⁵ són els adequats per poder salvaguardar la integritat física i moral dels seus fills i filles segons Carbonell (2006, p.36). Però aquest pes de la família i l'entorn sobre les noies musulmanes, que en ocasions pot esdevenir opressiu, també s'ha de relativitzar (Carbonell, 2006, p.37):

També convé deixar clar que respon a un altre estereotip la imatge generalitzada del pare musulmà autoritari i despòtic que reprimeix sistemàticament els desigs d'autonomia i d'aculturació dels fills i filles. És important assenyalar que, segons Alegre i Herrera (2000) i Bonal (2003), allò que més destaca de les experiències de socialització familiar dels joves d'origen marroquí és la interiorització de les normatives familiars com a pròpies i adequades.

Durant la meva recerca he pogut identificar l'hijab o vel islàmic, en la majoria de les noies entrevistades, i tot i que no voldria entrar en el debat sobre els diferents significats que té, em sembla interessant fer la reflexió sobre la seva significació identitària tal com ens proposa Carbonell (2006, p. 51):

El vestit, i concretament l'hijab (anomenada també xador i més sovint vel islàmic a casa nostra) es converteix no solament en l'expressió d'una determinada tradició religiosa, sinó també d'una adscripció identitària. Una identitat que no es basa únicament, com sabem, en la tradició familiar o en la religió, sinó en una multitud de referents possibles, i que molt sovint s'expressa mitjançant l'apropiació personal i creativa d'uns símbols culturals determinats. L'hijab pot ser un d'aquests, i com tots les altres elements del vestuari pot estar també subjecte als imperatius de la moda i variar la mida, la forma, la manera de lligar-lo, etc.(...) Per tant, la decisió d'exhibir públicament el mocador per part d'una jove d'origen familiar marroquí pot ser deguda a raons tant diverses o diferents com ho és cada noia: no solament a motivacions religioses, sinó també a l'expressió –o fins i tot la reivindicació- de la pertinença a un determinat grup sociocultural, o simplement, perquè els agrada.

---

¹⁵ Com ara els valors tradicionals de l'honor familiar, l'obediència, l'esforç, la responsabilitat, el respecte als grans i les jerarquies.

2.6. Què diuen les dades sobre l'alumnat immigrant?

Les investigacions dutes a terme en la majoria de països constaten les grans diferències de rendiment escolar entre l'alumnat d'origen estranger i l'autòcton. Encara que a Catalunya hi ha una manca de dades oficials sobre els resultats acadèmics en les diferents etapes educatives, hi ha algunes investigacions que els atribueixen unes baixes xifres d'acreditació i uns nivells inferiors de continuïtat postobligatòria que els seus nadius.

Pel que fa al grup més nombrós a Catalunya i amb més temps d'assentament, els i les joves d'origen marroquí, la seva continuïtat en les etapes postobligatòries era inferior al 20% segons Carrasco (2004). Així, mentre que l'acreditació dels nois és inferior a la dels joves autòctons, el resultat entre les noies marroquines són superiors i resulten similars al de les noies natives segons les aportacions de Pàmies (2008).

En aquest sentit, la continuïtat educativa en les etapes postobligatòries de les noies marroquines és superior a la dels nois marroquins desmentint les creences tan esteses sobre l'abandonament per causes religioses o culturals segons els estudis (Colectivo loé, 2007). Tot i la menor continuïtat educativa dels i les joves d'origen immigrant, investigacions com la d'Aparicio i Tormos (2006) mostren com aquests joves superen els nivells de capacitació que tenien els seus pares.

Tal com he pogut contrastar, en veu d'algunes noies entrevistades:

Katiba: "El pare no té estudis superiors (...) el necessitaven a casa per treballar (...). La mare és la més petita i no ha estudiat, no (...) estudiar no formava part del món que ells tenien previst".

Asmae: "El meu pare quan parlem d'estudis em va dir que tenia fins a la secundària d'allà i que va voler seguir però, és clar, com que eren molts germans no podien seguir tots (...). La mare no té estudis, o sigui el meu avi la va voler deixar estudiar però...de fet, per problemes econòmics".

Aquestes tendències invisibilitzen d'alguna forma les trajectòries d'èxit i continuïtat educativa d'una part de les noies marroquines. Tot i això, durant aquesta recerca, també he pogut identificar alguna trajectòria d'abandonament acadèmic.

Per això, he considerat important apropar-me als diversos factors que intervenen com a facilitadors o limitadors de la continuïtat o abandonament del sistema educatiu de les noies marroquines.

En el moment d'arribada a un nou país, caldrà tenir en compte la situació administrativa en la qual es troben les persones ja que això exerceix com a factor limitador dels drets i en conseqüència a les possibilitats d'inserció laboral. A més, les polítiques públiques i en especial les educatives, influeixen en la igualtat d'oportunitats en que els i les joves es troben. Per tant, els situen en desavantatge davant la majoria fet que pot condicionar la seva trajectòria educativa.

D'altra banda, les dificultats vinculades al procés d'acollida (dificultats en l'aprenentatge de la llengua, importància dels processos d'integració, etc) també influeixen en la trajectòria educativa dels i les joves.

Altres recerques mostren com el nivell educatiu de la mare, l'estatus laboral del pare i l'estructura familiar s'interrelacionen de manera que també poden exercir com a condicionants de la continuïtat o abandonament del sistema acadèmic. En contextos amb llarga tradició migratòria investigacions posen de manifest que en les primeres generacions els progenitors tenen poca capacitat d'exercir un suport escolar efectiu als seus fills i filles.

En un primer moment pensen en un retorn als països d'origen que condiciona aquest suport, però, un cop les expectatives familiars es reorienten a la permanència en els països d'acollida s'enfronten a factors que condicionen els èxits acadèmics: el desconeixement de la llengua, l'escàs nivell formatiu dels progenitors, desconeixement del sistema educatiu. A aquests factors s'hi poden afegir factors com l'existència d'un estil parental autoritari i interdependent i el manteniment de rols de gènere tradicional de la comunitat allunyats de la realitat en origen.

Cal tenir present que en els processos migratoris les persones s'enfronten a nous contextos amb el quals hauran de reestructurar les seves relacions personals. En aquest moment, les seves xarxes socials juguen un paper cabdal tant en el context de partida com en el context d'arribada.

Per una banda, els vincles relacionals que estableixen amb altres individus o col·lectius poden ser factors que faciliten la continuïtat. Wellman¹⁶ defuig de la visió atributiva dels fenòmens on la persona està conceptualitzada com una suma de variables (edat, gènere, grup cultural, religió, etc) posant l'accent en els seus vincles. Les xarxes personals de la família i la seva pràctica quotidiana des de la feina, l'educació, la vida

---

¹⁶ <http://www.socresonline.org.uk/4/4/wellman.html>

familiar o les amistats són bàsiques. Així, les xarxes personals expressen el capital social relacional de l'individu i esdevenen en oportunitats per a la integració i la participació social.

Des d'aquesta perspectiva hi ha diferents estudis centrats en el sistema de suport social que evidencia l'impacte que té per a les persones en molts àmbits del benestar (psicològic, social, etc) i contextos (individual, familiar, comunitari, etc). Segons el model de comboi de suport proporciona una capa protectora que ajuda a orientar i socialitzar els individus a la seva vida. Hi ha molts treballs que argumenten que pot entendre's com una estructura de protecció (benestar, integració, persistència acadèmica, etc). Malgrat això, aquesta capa protectora també pot condicionar a la persona ja sigui limitant el seu desenvolupament i influint en les seves decisions i per tant, en les seves possibilitats d'èxit.

Un altre factor important per a la continuïtat o abandonament del sistema educatiu és el de la pròpia escola i la figura del professorat per la seva influència positiva en el recolzament que poden donar a l'alumnat (expectatives en els i les joves), Carrasco (2004). En el cas de les noies, l'escola es converteix en un mitjà d'ascens social (Colectivo Ióé, 2004; Pàmies, 2006). Les joves que han abandonat el sistema educatiu assenyalen que els motius no tenen a veure amb la cultura sinó amb aspectes personals, familiars i de les possibilitats d'accés a la igualtat d'oportunitats i d'èxit acadèmic.

La família és un referent de primer ordre i un dels elements de suport més importants per aconseguir els nivells d'acreditació i per assolir les expectatives educatives. Tot i això, hi ha algunes noies musulmanes que assenyalen que el poc suport rebut per la família i el control social del seu entorn comunitari poden ser factors que dificulten la seva continuïtat educativa.

L'èxit escolar de les noies marroquines afavoreix el seu reconeixement familiar i comunitari i és un mitjà de promoció social. Les trajectòries convencionals o d'èxit els atorguen més prestigi dins la família i, a la vegada els permet adquirir més autonomia funcional mentre implementen estratègies visible valorades per la comunitat. Ara bé, caldria canviar la imatge social negativa que existeix sobre les noies condicionant que pot afectar a les seves trajectòries acadèmiques.

3. PART PRÀCTICA

3.1. Metodologia

Per desenvolupar la recerca vaig considerar adient dur a terme un disseny metodològic de caire qualitatiu orientat a la comprensió i la interpretació. Vaig escollir aquesta metodologia perquè crec que em permetia acostar-me de manera particular a la realitat que viuen algunes noies marroquines de Manlleu. Volia conèixer quines trajectòries educatives havien viscut per intentar identificar els factors limitadors o facilitadors que han intervingut en la seva presa de decisions.

En el marc d'aquesta estratègia, el meu disseny ha optat fonamentalment pel mètode biogràfic-narratiu creat a partir recull d'històries de vida i de grups de discussió que, amb l'ajuda de les lectures sobre la temàtica, m'ha permès identificar elements i aspectes per pensar.

Sobre el recull d'històries de vida, cal assenyalar que el meu interès era tenir en compte la pròpia veu de les noies participants en la recerca, així, tot i que en les entrevistes he plantejat preguntes o qüestions (es poden veure a Instruments i eines de recollida d'informació) que he cregut importants, i que pensava que nos es podien obviar considero especialment valuoses les històries de vida ja que són les mateixes noies les que estructuren el seu discurs, decidint el que té més rellevància per a elles. D'aquesta manera, es converteixen en protagonistes i autores del seu propi relat. A més, a partir de la interpretació d'aquesta realitat m'ha permès comprendre el context social, cultural i polític en el qual estan immerses les persones participants.

D'altra banda, i com he assenyalat, he utilitzat el grup de discussió com a tècnica de recollida d'informació amb diferents participants. Aquesta tècnica m'ha permès obtenir una riquesa en la informació pel seu caràcter obert posant en interrelació a persones diverses quan a edat, sexe i àmbits de treball. D'aquesta manera, vam poder posar en comú diferents temes i compartir experiències de manera grupal.

3.2. Instruments i eines de recollida d'informació

La recollida de dades l'he efectuada utilitzant un guió per a les històries de vida i una estructura de diàleg oberta pel grup de discussió.

Específicament, l'eina de recollida de dades que he utilitzat ha estat la d'un guió a seguir per realitzar les històries de vida de les noies participants en la recerca. Concretament, el guió és el següent:

Informació bàsica: dades personals

- Com et dius?
- On vius?
- On vas néixer?
- Quin any vas néixer?
- Quan vas arribar a Manlleu? Amb qui? Com?

Àmbit familiar

- On van néixer els teus pares?
- Nivell educatiu del pare i mare
- Entenen i parlen el català i/o castellà?
- El pare treballa? I la mare?
- Quants germans o germanes tens?
- Quin lloc ocupes?
- Has de cuidar als teus germans o germanes? Quin rol tens assignat?

Àmbit domèstic

- Recordes com era la casa on vivies de petita ? (si va canviar de domicili)
- Tenies veïns o veïnes? Tenies relació amb elles
- Vivies de lloguer?
- Vivia algun avi o àvia amb vosaltres?
- Comparties l'habitació amb algú?
- Ara viviu de lloguer?
- A casa qui fa les feines domèstiques?
- Qui cuina?
- On mengeu a la cuina o al menjador?
- Qui hi ha a les hores dels menjars?
- Qui va a comprar?
- Qui porta l'economia familiar?
- Qui fa els tràmits de documentació, etc?

Relacions amb els pares

- Pots parlar obertament amb la mare i amb el pare?
- Si fas alguna cosa en que els teus pares no estan d'acord, què passa? Parleu i arribeu a un acord o fas el que tu creus que has de fer o t'imposen el seu punt de vista?
- Qui pren les decisions a casa?
- Com et portes amb els teus germans o germanes?
- Hi ha privilegis per ser noi o noia.
- Quins són els rols familiars?
- Quin paper té la dona musulmana?
- Qui té cura de la higiene dels infants?

Activitats en família

- A què jugaves quan eres petita?
- Jugaves amb el pare i/o la mare?
- Feies sortides amb els pares?
- Quina religió tens? Ets practicant? Vas a la mesquita?
- Creus que és important la religió?
- La teva manera de vestir reflexa la teva identitat?
- S'interessen els pares per la política?
- Saps quins eren els seus punts de vista?
- Quan els pares treballaven qui es quedava amb vosaltres?
- Si la mare no treballava fora de casa, tenia algun altre interès fora de la llar?

Infància i joventut

- Amb qui jugaves de petita? Amb els germans/ germanes/ veïns? Tenies un grup d'amics i/o amigues?
- A quins jocs jugaves? Jugàveu als mateixos jocs els nens i nenes?
- Els teus pares t'indicaven amb quins nens/es era més adequat jugar? Per què?
- Practicaves algun esport?

Escola, institut

- Vas rebre formació abans d'anar a escola?
- Quina edat tenies quan vas anar a l'escola per primera vegada?
- A quin tipus d'escola anaves? (pública, privada, de l'església, internat, mixta...)
- Què pensaves de l'escola?
- Quines impressions tenies dels professors/es?
- De quins tipus de famílies provenien els teus companys/es?
- Vas canviar d'escola (institut...)?
- Per què vas decidir estudiar? Com vas prendre la decisió?
- Vols continuar els estudis?
- Què t'agradaria estudiar?
- Quines matèries t'agraden més?
- Et relaciones amb els companys i companyes de classe?
- Què penses de les noies que abandonen els estudis després de l'etapa postobligatòria?
- Per què creus que deixen els estudis? Factors personals (motivació) factors econòmics (atur), factors culturals (creences dels rols atribuïts pel sexe), factors religiosos
- Et sens pressionada pel pare o la mare?

Però cal dir que tot i tenir un guió a seguir, el plantejament que m'havia proposat pel desenvolupament de cada entrevista era que tingués una estructura oberta perquè les noies poguessin expressar tot allò que volguessin.

Com s'observa, vaig estructurar el guió tenint en compte 7 blocs que considerava importants per tal d'obtenir la informació, sempre partint de la premissa de donar total llibertat per contestar o no al que consideressin. Aquests són:

1. En el primer bloc volia recollir la *informació bàsica*, és a dir, les dades personals (nom, cognoms, lloc de naixement). D'aquesta forma, pretenia enllaçar amb el procés migratori que havien iniciat els progenitors o elles mateixes i així acostar-me a les seves vivències personals. M'interessava conèixer si el fet d'haver nascut o no a Catalunya influència a l'hora de continuar o abandonar el sistema educatiu després de l'etapa obligatòria.
2. Pel que fa al segon bloc, volia recollir els *aspectes relacionats amb l'àmbit familiar* diferenciant-los de l'àmbit domèstic. Mentre que els aspectes de l'àmbit familiar em permetien recollir, per una banda, el nombre de germans i germanes que tenen, el lloc que ocupen, etc. Per altra banda, podia obtenir la informació referent al nivell educatiu dels progenitors per veure si hi ha relació amb la continuïtat educativa de les seves filles ja que és l'eix central de la meua recerca.
3. El tercer bloc estava enfocat a desvelar informacions aparentment sense massa interès sobre *l'àmbit domèstic*: com era la casa on vivien de petites (si han canviat), qui fa les tasques domèstiques, etc. Tot i que, en un primer moment, no vaig ser conscient del perquè havia separat els dos àmbits, durant les tutories de seguiment, la tutora, em va fer reflexionar sobre el per què. El motiu pel qual vaig separar els dos àmbits tenia a veure amb el meu interès per veure (conèixer) els rols que tenen atribuïdes les persones dins la unitat familiar.
4. Pel que fa al següent bloc, el vaig estructurar per tal que poguessin expressar les *relacions* que mantenen amb els pares i mares i els seus germans i germanes. M'interessava acostar-me a l'estil educatiu que utilitzen els progenitors, tenint en compte que la família té un paper fonamental com agent socialitzador. Penso que la influència de cada estil pot afavorir un tipus de comportament en els fills i filles.

5. Un altre bloc el vaig estructurar pensant en *les activitats en família*, és a dir, en aquelles activitats que duen a terme els progenitors amb els infants (jocs, sortides, etc). A més, vaig voler conèixer el tema de les connotacions polítiques de la participació familiar en la ciutat per esbrinar part dels orígens del seu interès i la seva participació en la vida comunitària. En aquest mateix bloc, vaig introduir el tema de la *identitat* ja que considero que és un element important a tenir en compte.
6. Com que volia saber com se senten les noies i com han anat construïnt la seva pròpia identitat, he introduït el tema *d'Infància i Joventut*. En aquest sentit, volia conèixer quines relacions d'amistat tenen, si es relacionen amb persones del mateix origen o d'altres.
7. D'aquesta manera, el següent i últim bloc el vaig enfocar a *l'àmbit educatiu* ja que és l'eix vertebrador del meu treball. La tria d'aquest bloc com a últim, va ser de manera intencionada ja que vaig voler començar per altres temes, que aparentment, no semblen tan importants però que no es poden obviar ja que formen part d'un tot. Les preguntes estaven dirigides a aproximar-me a la seva realitat educativa, a les seves vivències personals, les impressions vers l'escola i el professorat, els sentiments i pensaments relacionats amb la presa de decisions adoptades. Així, es va anar generant un espai facilitador que va fer possible la construcció del propi relat biogràfic de les noies participants en la recerca.

I, pel que fa al grup de discussió, estava dissenyat de manera oberta ja que la meua intenció era intervenir el mínim possible per no influenciar en la dinàmica. Vaig proposar directament la pregunta principal de la recerca:

L'anàlisi de l'abandonament dels estudis postobligatoris de les noies marroquines de Manlleu.

I a partir d'aquí les persones participants podien anar intervenint en funció de les seves experiències i opinions en relació al tema plantejat. Buscava que fluïssin, doncs, les idees, opinions i experiències de les persones del grup de discussió.

Com a punt de trobada, des de l'Institut em van oferir una aula on poder fer la trobada. Per posar en marxa el grup de discussió calia trobar un dia que anés bé a tothom, cosa que podia representar una dificultat. Malgrat això, considero que la voluntat i

l'entusiasme de les persones participants van fer possible crear un espai per compartir les seves experiències.

Pel que fa a la durada del grup de discussió, va ser llarga (prop de dues hores) on es van anar posant en diàleg les aportacions dels i les participants les quals considero molt importants i de gran riquesa per la recerca, com es pot veure en la discussió de resultats.

3.3. Desenvolupament del treball de camp

El context del treball de camp està situat al municipi de Manlleu és un municipi d'uns 20.000 habitants aproximadament que en els darrers anys ha anat creixent de manera significativa. Es calcula que el 20 % de la població es nascuda a l'estranger, i per tant, està considerada com una ciutat amb un alt índex de persones immigrades. Actualment, tres quartes parts de la població recentment immigrada provenen del Marroc. El municipi es troba situat a la vora del riu Ter, hi ha hagut tradicionalment una gran importància de la indústria. Cal destacar la importància del negoci de l'explotació animal, ja que 3 de cada 4 explotacions agràries del terme municipal de Manlleu tenen ramaderia, principalment, basada en el sector porcí (càrnies). En els darrers anys, el fort augment del sector de la construcció va fer que la demanda de mà d'obra fos un reclam per l'arribada de noves persones immigrades.

Una de les raons per la qual he escollit aquest municipi és pel baix nivell d'estudis assolits, es calcula que el 15 % de persones no tenen cap estudi¹⁷. En el cas de les noies, vaig partir de la suposició que aquesta situació podia ser deguda a que les persones immigrades no tenen les mateixes oportunitats per accedir al sistema educatiu, sobretot en l'etapa postobligatòria, per diferents motius: polítics, econòmics i socials.

També ha intervingut en l'elecció del lloc el fet que Manlleu és el meu lloc de residència des de fa 44 anys, tenint en compte que sóc nascuda fora de Catalunya i que els 6 primers anys de la meua vida els vaig passar fora d'aquí. Així doncs, em sento molt propera a les experiències d'algunes noies marroquines perquè considero que compartim molts trets comuns, l'arribada a un municipi, en el qual o havíem nascut.

El centre educatiu que m'interessava treballar és l'Institut Antoni Pous i Argila situat al mateix municipi. Aquest centre és de titularitat pública. Els estudis que es poden realitzar són l'Educació Secundària Obligatòria, Cicles Formatius de Grau Mitjà, Cicles Formatius de Grau Superior i Batxillerat. El motiu pel qual vaig escollir aquest centre és perquè va ser on vaig cursar Integració Social durant dos anys, també la meua filla va estudiar la

---

¹⁷ Segons les dades consultades a l'Institut de Desenvolupament de Catalunya (IDESCAT).

secundària i el batxillerat al mateix centre. A més, és un centre llarga trajectòria que reflecteix molt bé la diversitat cultural que existeix al municipi.

Les persones en el grup de discussió:

Per tal d'escollir les persones participants del grup de discussió vaig tenir en compte diferents aspectes, per una banda, si les coneixia i podia accedir fàcilment a informants clau. Per altra banda, vaig escollir de manera conscient la paritat en el grup, és a dir, del total de 6 persones que van participar, 3 dones i 3 homes. Finalment, m'interessava la participació de persones amb nivells d'instrucció i edats diverses perquè vaig considerar que podien aportar molta riquesa a la recerca. Cal dir que tots i totes les participants tenen contacte directe amb persones immigrades en el seu dia a dia. Així, van participar una mare marroquina, la cap d'estudis del centre, una antropòloga, un aparellador, el director del centre i un docent jubilat i jo mateixa com a facilitadora del grup de discussió.

Per crear el grup de discussió, vaig anar a l'Institut personalment per demandar si podia parlar amb el director del centre, Lluís Monteis Catet. Després d'unes setmanes ens van trobar el director del centre juntament amb la cap d'estudis, Enadina Bosch Rebés, cap d'estudis de l'Institut Antoni Pous i Argila i jo mateixa. Vàrem fer una primera trobada on els vaig explicar el tema de la recerca i els objectius plantejats. Cal dir que des del primer moment es van mostrar interessants en participar i en posar totes les dades necessàries al meu abast.

Pel que fa a la resta de participants del grup de discussió, vaig poder accedir fàcilment amb ells i elles ja que tinc contacte directe amb la majoria. En el cas d'en Jordi Tolosa i Anglada, aparellador i coordinador del projecte Aktua amb joves immigrants de l'Associació Tapís de Vic, cal assenyalar que treballem junts des de fa uns quants anys i en diverses ocasions ja havíem tingut converses en relació al treball. Així que va ser relativament àgil la proposta de participació en el grup. Gràcies a en Jordi vaig poder establir contacte amb la Marta Casas Castañé, antropòloga especialitzada en immigració i gestió de la diversitat, per proposar una trobada i parlar del tema abans de posar en marxa el grup de discussió.

A més, la relació que tinc amb la Najat El Idrissi, antiga estudiant de l'Institut Antoni Pous i Argila de Manlleu i mare d'una noia que està cursant la ESO al mateix em va permetre convidar-la amb molta facilitat.

Finalment, vaig fer una trucada a en Miquel Casanovas Prat, mestre de persones adultes a l'Escola Miquel Martí i Pol de Manlleu per demanar la seva col·laboració en la recerca,

fa anys que ens coneixem i compartim la participació en el Projecte Educatiu de Ciutat (PEC) de l'Ajuntament de Manlleu.

Les persones en les històries de vida:

Pel que fa a la selecció de les noies, de manera paral·lela, vaig enviar un correu a en Lluís explicant la meva demanda per fer entrevistes a noies marroquines que estan cursant batxillerat. Així, va passar el meu correu a algunes les noies per veure si estaven interessades en posar-se en contacte directament amb mi. Després de la resposta afirmativa de dues noies (L'Asmae i la Sokayna) ens vam anar relacionant per correu i més tard per telèfon. Vam poder acordar un dia, a la tarda, per fer les entrevistes individuals. Em semblava interessant realitzar les entrevistes a la biblioteca municipal de Manlleu ja que és un espai que podem utilitzar la ciutadania. A partir de fer la demanda a la Núria Silvestre, responsable de la biblioteca, se'ns va oferir un despatx on poguéssim estar tranquil·les sense interrupcions. La durada de les entrevistes va ser d'una hora aproximadament amb cada una d'elles on les mateixes noies van anar construint el seu propi relat. La relació amb una altra noia participant, la Katiba ha estat molt diferent, fa molts anys que ens coneixem i havíem anat intercanviant les nostres experiències personals. La Katiba està cursant un grau a la Universitat de Vic. Cal assenyalar que hem anat fent diverses trobades de manera informal on hem anat teixint el nostre diàleg particular. Tot i això, vam fixar un dia per fer l'entrevista de manera formal amb una durada de dues hores, cosa que va fer que la comencéssim a la biblioteca municipal, tal com he dit anteriorment, però que s'acabés a casa meva. La motivació per explicar en primera persona la seva experiència sumada a la complicitat entre les dues va fer que s'allargués l'entrevista més temps del previst.

En el cas de les noies que no han tingut continuïtat després de l'etapa postobligatòria, no vaig poder establir contacte amb elles perquè durant l'estiu van marxar cap a Alemanya i em va ser impossible localitzar-les. De totes maneres, coneixia personalment dues noies marroquines de Manlleu que estaven disposades a participar en la recerca, la Najat i la Nada. També van tenir diverses converses prèvies a les entrevistes. En el cas de la Nada, havíem quedat dos cops però no es va fer l'entrevista fins la tercera vegada per motius personals, la durada va ser de 46 minuts. Amb la Najat l'entrevista va tenir una durada de prop de dues hores on van anar sortint diferents aspectes.

Tot i que la durada de les entrevistes no és la mateixa entre unes noies i altres, considero que el temps no és significatiu ja que la qualitat de la informació ha estat molt bona en

tots els casos. Ara bé, sí que penso que el vincle que he pogut establir amb unes i altres és important a l'hora de compartir alguns aspectes més personals.

En aquest apartat hi ha una breu descripció d'algunes de les característiques, extretes de les entrevistes, de les cinc noies que han participat en la recerca:

- Sokayna:
És una noia de 19 anys, va néixer a Nador (Marroc), arriba a Catalunya amb els seus pares quan tenia un any. Actualment viu a Manlleu i està cursant segon de batxillerat a l'Institut Antoni Pous i Argila. El seu objectiu és continuar amb els estudis i anar a la Universitat.
- Asmae:
És una noia de 18 anys, va néixer a Manlleu. Actualment està cursant segon de batxillerat a l'Institut Antoni Pous i Argila. El seu objectiu és continuar amb els estudis i anar a la Universitat.
- Nada :
És una noia de 23 anys, va néixer al Marroc, arriba a Catalunya amb la seva mare quan tenia catorze anys. Actualment, viu a Manlleu i està participant en el projecte Aktua de l'Associació Tapís de Vic. El seu objectiu és acabar l'Educació Secundària Obligatòria.
- Najat:
És una dona de 44 anys, va néixer a Nador (Marroc), arriba a Manlleu amb els pares quan tenia dos anys i mig. Marxa al Marroc per motius laborals del pare i torna a Manlleu quan tenia 17 anys. Està casada, és mare d'una nena de 12 anys i un nen de 9 anys. Actualment ha cursat un cicle formatiu d'Atenció Socio sanitària a l'Institut Antoni Pous i Argila.
- Katiba:
És una noia de 20 anys, va néixer en un petit poble al costat de Nador (Marroc), arriba a Manlleu amb els seus pares quan tenia cinc anys. Actualment, està cursant segon del grau de Dietètica i Nutrició a la Universitat de Vic.

3.4 Aspectes ètics

Pel que fa als aspectes ètics de la recerca, vaig tenir en compte dos factors que em semblaven cabdals. Per una banda, el document per poder signar el consentiment

informat (veure annex 1) en el qual queda recollit que la utilització de les dades personals són exclusivament per la realització del Treball Final de Grau.

Per altra banda, volia enregistrar tant el grup de discussió com les entrevistes per després poder-les transcriure i així no haver d'estar prenent apunts durant les trobades. Cal dir, que totes les participants han donat el seu consentiment tant per l'enregistrament en àudio i vídeo (en el cas del grup de discussió) com l'autorització de les dades personals.

Així, abans de cada entrevista vaig deixar llegir el guió que m'havia preparat perquè poguessin conèixer els blocs de les preguntes i facilitar el relat de les participants. En aquest sentit, penso que he tingut en compte la confidencialitat i la transparència perquè vaig donar tota la informació de manera detallada perquè les noies fossin conscients d'allò en què estaven participant.

A l'hora de transcriure les entrevistes i el grup de discussió he respectat de manera gairebé literal tot el que les persones van anar explicant, per tant, considero que la informació obtinguda dóna credibilitat i validesa a la recerca.

3.5 Dificultats de la recerca

La realització d'un treball d'aquestes característiques requereix disposar de moltes hores de dedicació, des de l'inici fins al final del mateix. Per això, les dificultats que m'he trobat estan directament relacionades amb el temps que disposava per a la recerca.

En un primer moment, la meua intenció era entrevistar a diferents actors que considerava que em podien aportar informació rellevant. M'havia imaginat una xarxa relacional entre les noies, les famílies i els centres educatius. A mesura que van anar passant els dies, vaig ser conscient de les dificultats d'aconseguir aquest objectiu per la gran despesa de temps.

Per tant, un aspecte que considero important durant la recerca, són les decisions que cal anar prenent perquè poden condicionar i dirigir el treball per un camí o un altra. De vegades, es necessari tocar de peus a terra i renunciar a certes coses i replantejar-ho per tal d'avançar.

Si compaginar la vida laboral amb la familiar i la d'estudiant resulta complicat, en el meu cas particular, organitzar el grup de discussió, tal com he comentat anteriorment, i trobar un dia que anés bé a tothom també ho va ser.

Finalment, el fet de no poder accedir a les noies que havien abandonat els estudis va suposar una frustració que va fer necessari posar en joc les habilitats personals per

afrontar-ho amb èxit. De totes maneres, en aquests moments puc dir obertament que se'm van obrir altres possibilitats que han donat una mirada positiva a la recerca.

3.6. Categorització

Per tal de donar resposta a la pregunta de la recerca i analitzar el contingut de les històries de vida he escollit una sèrie de categories que han anat sorgint del marc teòric. Són temes clau que sustenten aquest treball i que han anat orientant l'anàlisi dels resultats de la recerca. El total de categories que he considerat més rellevants per analitzar són cinc de les quals se'n deriven altres temes per facilitar l'anàlisi de les dades. Aquestes categories i els temes sorgits giren entorn el procés migratori que han viscut les noies, a partir d'aquí em sembla interessant conèixer quines són les estratègies que desenvolupen en la construcció identitària, també m'interessa identificar quins són els processos d'adaptació a la nova cultura (enculturació/aculturació), com intervé el gènere en l'educació de les noies i finalment els factors que intervenen en l'abandonament o continuïtat del sistema educatiu. D'aquesta manera, els elements a analitzar són els següents:

- Procés migratori:

El procés migratori que han viscut les noies i les seves famílies em sembla un element important a tenir en compte. És una manera a d'entendre les seves experiències, sentiments i vivències d'un procés que, en alguns casos, es pot donar amb més dificultats que en d'altres. Si ha estat el pare o la mare qui ha iniciat el procés de manera individual o si s'ha produït el reagrupament familiar crec que està bé saber-ho. Si les mateixes noies han viscut aquest procés migratori o si han nascut a Catalunya i ha estat la família qui els hi ha explicat, també em sembla interessant. També considero important conèixer l'edat d'arribada per saber quan s'han incorporat al sistema educatiu, si ha estat durant l'etapa de la primària o de la secundària. Per tant, conèixer com s'ha produït aquest procés migratori em pot ajudar a identificar aspectes que es relacionen directament amb la recerca.

- Estratègies que desenvolupen en la construcció identitària:

Per entendre les estratègies que desenvolupen les noies en la construcció identitària cal fer una mirada al concepte d'identitat. Segons el marc teòric, es parteix de tres nivells: el reconeixement de la pròpia persona, el reconeixement cap a les altres i el reconeixement de les altres cap a nosaltres. Per això, és important saber com es veuen

les noies a elles mateixes i com les veu la societat (autoconcepte i identitat social). En aquestes estratègies intervenen elements subjectius que aniran conformant la pròpia identitat. Les expectatives que la societat d'acollida té dipositades en les noies d'origen immigrant també influeixen en la construcció de la identitat.

- Processos d'adaptació a una nova cultura (enculturació i aculturació):

Relacionant-ho amb el tema de la identitat, considero important conèixer com les noies s'han anat adaptant entre les dues cultures amb les quals conviuen. El procés pel qual es transmet la cultura d'origen pot ser diferent per a cada cas particular. Per això, em sembla interessant conèixer com es produeix la transmissió de la cultura entre una generació i un altra, tenint en compte el procés d'enculturació i aculturació. Sovint, els progenitors han anat adoptant els patrons culturals en la societat d'origen, en canvi, els fills i filles els van adquirint en la societat d'acollida.

- Com intervé el gènere en l'educació de les noies

La mirada al tema del gènere em sembla imprescindible ja que és l'eix central de la meua recerca. En el cas de les noies que han abandonat el sistema educatiu a partir de la seva pròpia experiència es farà palès els condicionants que han trobat relacionades amb el tema del gènere. En canvi, en el cas de les noies que han continuat després de l'etapa postobligatòria, conèixer quines decisions han anat prenent en funció dels rols familiars (autoritari, permissiu o democràtic) em sembla interessant. D'altra banda, saber quines són les expectatives que tenen dipositades les noies en l'educació pot afavorir el seu rendiment acadèmic. Per això, em sembla important conèixer la situació educativa perquè pot ajudar a desmitificar la imatge estereotipada que sovint té la societat sobre les noies marroquines de Manlleu.

4. ANÀLISI DE DADES

Per tal de realitzar l'anàlisi de dades, he tingut en compte les dues tècniques de recollida d'informació. Per una banda, les històries de vida de les pròpies noies i per altra banda, les recollides a partir del grup de discussió segons les categories i temes que he escollit. D'aquesta forma, he anat establint una relació dialògica entre les dades recollides i el marc teòric.

4.1. El procés migratori

Durant les històries de vida, les noies van anar explicant com s'havia produït aquest procés. Cal dir que hi ha varietat en els processos ja que no totes les famílies van arribar de la mateixa manera tal com podem veure segon les respostes obtingudes. Així a la pregunta sobre quan van arribar els pares aquí, en el cas de l'Asmae ens relata el següent:

“El meu pare crec que va arribar als 22 o 23 anys i la meva mare 5 o 6 anys després. Es van casar al Marroc i el meu pare va venir primer, després va venir la mare. Jo sóc nascuda aquí a Catalunya”. (veure annex 3).

Pel que fa a l'experiència migratòria de la Katiba, ella va néixer en un poble petit al costat de Nador (Marroc), arriba a Manlleu amb 6 anys, segons explicava hi va haver “un canvi brutal (...). Quan jo vaig néixer, el meu pare feia anys que vivia aquí. Jo vaig passar el meus primers anys de la meva vida sense meu pare el meu pare (...). Estava treballant a Almeria...va fer el canvi de venir cap a Catalunya (...). És un poble petit però les oportunitats i el futur no som massa clars (...). Quan visito el meu poble penso, què hagués set de mi si m'hagués quedat”. (Veure annex 6).

Una altra de les noies, la Sokayna explicava que “Vaig néixer a Nador (Marroc), vaig venir a Catalunya amb un any (...). Els meus pares tenien coses a fer al Marroc i jo em vaig quedar amb el meu germà un any a València”. (Veure annex 1)

En el cas de la Najat, el seu procés migratori va ser una mica diferent, va néixer a Nador (Marroc), arriba a Manlleu amb dos anys i mig i després torna a marxar cap al Marroc, ho explicava així: “Amb dos anys i mig o sigui els meus pares es van casar el meu pare estava a Alemanya (...). Amb la meva mare es van casar al Marroc. Després va venir el meu pare aquí a Espanya (...). I vam tornar cap allà (...).sí jo tenia vuit anys i mig i el meu germà en tenia 6 i és clar jo no sabíem parlar àrab vaig començar a mig curs de segon de primària (...). I al final vam decidir tornar quan jo tenia 17 anys (...). El meu germà no va poder continuar estudiant i a mi ja em van dir que era massa gran. I vaig anar a l'escola d'adults perquè ja no me'n recordava del castellà així i em vaig treure el graduat escolar. (Veure annex 5).

Segons la resposta de la Nada: “primer va venir la meva mare sola, jo estava amb la meva àvia al Marroc, cinc anys allà sense la meva mare. (...) No el meu germà gran va venir sol també (...) sol amb 16 anys. Primer va venir el meu germà i després la meva mare. El meu pare es va morir allà al Marroc (...) (veure annex 4). Vaig arribar a Manlleu

quan tenia 11, 12 o 13 anys, no sé". (Veure annex 4). Al demanar si havia anat directament a cursar l'Educació Secundària Obligatòria em va respondre "sí, només vaig fer tercer i quart". Pel que em va anar explicant que no es va poder treure el graduat perquè "Em faltava el primer i el segon (...) Aquí l'escola és molt diferent d'allà". (Veure annex 4). "Sí, m'he trobat amb dificultats de l'idioma, jo volia acabar la secundària allà (veure annex 4).

En el cas de la Nada, si fem una mirada al marc teòric, podem interpretar que el projecte migratori dels progenitors (el de la mare) pot no ser compartit pels fills i filles, no compartint el mateix referent comparatiu per valorar la situació familiar en el país d'acollida "lo que es cierto para los padres puede no serlo para los hijos" (Súarez-Orozco recollit a Casas, 2000, p.54). Per exemple, la mare valora la millora de les condicions de vida en el país d'acollida si les compara amb el seu país, en canvi, la filla pot veure de manera diferent si es compara amb la resta de joves del país d'acollida.

Mentre anava parlant la Nada vaig notar com hi havia una mena de nostàlgia al referir-se al Marroc: "Fa 9 o 10 anys que no he baixat al Marroc és que no podem baixar com que tenim aquella ajuda. És prohibit". Segons el marc teòric, el procés migratori pot ser més traumàtic o no depenen de com es produeix, en el cas de la Nada, el fet de quedar-se durant 5 anys vivint amb la seva iaia sense veure la mare pot afectar en la relació i el reconeixement de l'autoritat.

Per tant, podem constatar que la forma en que s'ha produït el procés migratori influeix de manera substancial en la (re) composició de la família. El temps de separació que poden haver passat els progenitors dels seus fills i filles influeix en el reconeixement de la figura paterna perquè aquestes han estat representades per altres familiars durant el temps de separació. Els fills i filles no han estat consultades sobre migració sinó que han hagut d'obeir als progenitors.

Tal com manifesta la Marta del grup de discussió (Annex 7), sí que és veritat que en el context migratori, una de les constants que hi ha de qualsevol procés migratori, és que en el moment d'arribar a un lloc hi ha un trencament amb una sèrie de coses i una necessitat de reconstrucció i a nivell personal i el nivell relacional. Per això, els pares i mares no només hauran d'aprendre a moure's en el nou context social sinó que també hauran d'establir mecanismes d'adaptació i de (re) coneixement mutu amb els fills i filles perquè en alguns casos, el comportament no és l'esperat segons els rols que tenen atribuïts en funció de cada membre de la unitat familiar.

Tal com hem vist en les històries de vida, quatre de les noies han nascut a Nador (Marroc) i una ha nascut a Catalunya. Pel que fa a la incorporació al sistema educatiu, de les quatre noies que van iniciar el procés migratori, tres van començar la primària a Catalunya. Ara bé, en el cas d'una de les noies va marxar al Marroc entre els 8 i els 17 anys, per tant, a l'hora de tornar-se a incorporar al sistema educatiu va trobar algunes dificultats que van condicionar la seva trajectòria. Aquest aspecte es compartit amb una altra de les noies que va arribar durant la secundària sense conèixer l'idioma del país d'acollida, motiu pel qual es trobà amb dificultats per a la seva continuïtat.

4.2. Estratègies que desenvolupen en la construcció identitària

Durant les històries de vida he pogut anar identificant algunes de les estratègies que han anat desenvolupant les noies participants en la recerca. Tal com s'ha dit, parlar de la identitat és un tema complex que requereix tenir en compte diferents elements. Segons alguns autors Bauman (2005) la identitat i l'alteritat tenen una part comuna i es manifesten en relació dialèctica. És fluida i va generant en la interacció social, està en construcció i reconstrucció constant durant els intercanvis socials a partir de posar en joc el reconeixement.

Per tant, en aquesta interacció, la forma com ens veu l'altra ens ajuda a identificar-nos o a desidentificar-nos amb trets o característiques comunes per tal d'anar construint la nostra pròpia identitat. Ara bé, es pot donar el cas que nosaltres ens sentim d'un lloc determinat i en canvi, en arribar allà no se'ns reconegui. Aquesta situació pot genera una tensió per a la persona.

Per posar un exemple en veu de la Katiba, a la pregunta de com es sentia quan visitava el seu lloc de naixement (Marroc) contestava: "Rara perquè o sigui quan estic aquí sóc d'allà, però quan estic allà, tampoc sóc d'allà, llavors estàs allà al mig que no saps ben bé on pertany, que no saps, si casa meua és allà o és aquí (...). Quan estàs aquí la gent d'aquí et considera que ets de fora (...). Que jo considero que estic perfectament adaptada (...), Però quan estic allà, la gent d'allà tampoc em considera del tot d'allà". (Veure annex 6).

A mesura que avançava el seu relat, explicava que sovint li demanen d'on és? Al que ella responia: "D'on sóc jo? Perquè, és clar, et veuen amb un mocador o vestida de tal manera i et pregunten d'on ets? de Manlleu? Sóc de Manlleu, no sé, sinó diguem-ho tu d'on sóc? (...). Aquesta pregunta és com que té al darrera una connotació negativa (...). Perquè sí la gent et veiés sense el vel no t'ho preguntaria. (Veure annex 6).

Referent al mocador, em va explicar que: “Per a mi portar el mocador forma part de la meva identitat”. Jo sempre ho dic, jo sense el mocador em sento com sense pantalons. Em sento destapada, no sé deu ser que fa molts anys que el porto. El vel és com un símbol religiós que dins la nostra religió és quelcom que al llarg de la vida hauries de fer” (Veure annex 6). Jo vesteixo com sento que hauria de vestir. Vull dir, no és que em posi el mocador perquè com que sóc musulmana, les musulmanes es posen el mocador”. (Veure annex 6).

La Sokayna comentava: “Diu que hem d'anar tapades però no diu com hem d'anar tapades (...). si tu et poses el mocador és per elecció perquè et sents bé amb això”. (Veure annex 2). “Si em poso jo el mocador és perquè la gent em conegui com sóc no pel cabell (...). Jo si em tapo no és per atraure altres persones o sigui jo vull evitar això”. Sí em poso jo el mocador és decisió pròpia perquè ara mateix si jo no volgués portar-ho no ho portaria pas. Sí que és lliure elecció”. (Veure annex 2).

Pel que fa a la resposta de l'Asmae: “No sé, jo hi ha diferents tipus però jo crec que a mi em queda més bé així, jo durant els caps de setmana que tinc lliures em miro per intentar diferents looks. És el que veig que m'agrada més. A mi els meus pares mai m'han dit que a tal edat t'has de posar mocador, no, no, no o sigui a mi el meu pare m'ha dit bueno doncs quan tu vulguis. El dia que tu creguis t'hauràs de posar mocador i jo sí, sí. (...).És que a mi des de que m'he posat el vel, el hijab o el mocador em sento com més segura de mi mateixa. Perquè no sé em sento, per molt que la gent digui el contrari, jo em sento més respectada ara que quan no el portava. (Veure annex 3).

Quatre de les noies participants porten el vel o mocador com a tret identitari excepte la Nada que argumentava: “No, no que va (...). però a mi portar el mocador no m'agrada i ja està”. (Veure annex 4). A més va explicar: “no m'ajunto amb les noies marroquines perquè no vull tenir cap relació i no vull problemes”. (Veure annex 4).

Tal com ja veiem en el marc teòric, segons Carbonell (2006, p.37) el control social que pot exercir l'entorn i la família sobre les noies marroquines que pot ser opressiu s'ha de relativitzar perquè la majoria de les noies entrevistades porten el mocador perquè volen per decisió pròpia, com a reivindicació de la pertinença a un grup sociocultural i per tant, com a símbol d'un tret identitari.

En el cas de la Nada aquest podem interpretar que l'estratègia de la construcció identitària que ha utilitzat aquesta noia ha estat el que s'anomena al marc teòric com patró de fugida ètnica o aculturació Comas, M; Molina, E; Tolsanas, M (2008, p. 58-59) ja que hi ha la tendència a abandonar la cultura d'origen per assumir nous referents

culturals de la societat dominant. D'aquesta forma es van establir relacions amb persones de la societat d'acollida i es van reduint els vincles amb persones del seu mateix origen.

En canvi, les altres noies han desenvolupat l'estratègia o patró identitari de l'aculturació selectiva o patró bicultural. D'aquesta manera han anat mantenint determinats capitals socials i culturals d'origen que conviuen amb la cultura de la societat d'acollida. A partir d'aquí, es produeix el que s'anomena acomodació sense assimilació.

Pel que fa a un altre tret identitari que comparteixen les noies és la creença religiosa la qual perceben com una positiva perquè les ensenya a ser bones persones i a fer el bé. Tal com explicava la Sokayna: "Sí crec quan tens una creença o siguis aquesta creença de religions que busca millorar com a persona. Jo això ho veig com una cosa positiva. El que passa és que depèn com agafis aquesta religió perquè majoritàriament la religió musulmana la prenem de manera diferent". (Veure annex 2). L'Asmae afegia: "El que ens marca almenys la nostra religió, ens diu com diferents normes per ser bona persona. Un dels 5 pilars més importants de la nostra religió és donar, ajudar, com més tinguis més pots ajudar i com més ajudis més a prop estàs del paradís". (Veure annex 3).

Per tant, la identitat està formada per la pertinença a una religió, a una nacionalitat, a una tradició cultural, a una família, a un grup ètnic, a una professió, a una colla d'amics Maalouf (1999). Ara bé, sovint les persones es veuen encasellades en una determinada categoria de la qual es fa difícil sortir. Hi ha elements que sobresurten per sobre d'altres agafant més rellevància i acaben marcant la identitat com la pertinença més important de totes, reduint-la a una sola cosa, com en el cas del mocador. Sovint, la imatge social de les noies marroquines és esbiaixada perquè es veu reduïda només a l'atribut del mocador. I tal com diu Maalouf (1999) la identitat de les persones no és només això.

Per això, les adaptacions que van fer les noies estan relacionades amb les projeccions socials que van experimentant en els països d'acollida. En aquest sentit, l'escola juga un paper important, tal com van comentar en el grup de discussió en veu de la Marta: "Que l'escola, anda que no projectes (...). Vull dir que a vegades em de confiar una mica més en ells. Per tant, en aquest sentit jo crec que sí que condicionem. I que també en els centres educatius és potser el lloc on troben segurament el contrari, perquè hi ha nanos que fora de l'institut no han sentit mai a la vida que ningú els hi digués que ells també poden fer coses guais. Perquè hi ha nanos que tu els hi dius que ho poden fer i et miren amb aquells ulls oberts d'il·lusió". (Veure annex 7).

Algunes vegades els processos de construcció identitària en els països d'acollida tenen un component de contraposició, tal com diu la Marta duran el grup de discussió: "Jo aquí demostro una sèrie de coses que allà ningú em demana que demostrï, és com a mi ningú em demana mai si sóc catalana o em sento catalana. Per tant, és un tema que em preocupa zero. Ara sí estàs sempre sota sospita, sempre t'estan preguntant i t'obliguen a identificar-te d'alguna manera. I aquí sí que és veritat que s'observa el comportament dels col·lectius migrats que en els llocs de destí són molt més conservadors en els llocs d'origen. La mateixa persona. Però ara i abans i a tot arreu del planeta". (Veure annex 7).

4.3. Processos d'adaptació a una nova cultura

Parlar de la cultura tal com s'ha dir és un tema complex. Per això, cal tenir present quins elements la conformen i fer una mirada al marc teòric. Segons la definició de Tylor (1871) "la cultura és tot el conjunt complexa que inclou els coneixements, les creences, l'art, la moral, el dret, les costums i qualsevol altres capacitats i hàbits per l'home com a membre d'una societat".

La forma en que les noies veuen la seva cultura d'origen vers la cultura d'acollida juntament amb la manera que se'ls ha transmès per part dels progenitors aniran conformant la seva adaptació al nou context.

Tal com deia la Katiba: "Sí jo sempre ho dic, depèn de quin país o depèn de quina zona vinguis no, no és tant canvi però és clar és una cultura tan diferent, un país tan diferent, una gent tan diferent és que és clar és diferent en tot". (Veure annex 6).

La mirada que té la Nada sobre la seva cultura: "És molt tancada. No és igual que l'àrab, l'amazih" (Veure annex 4). En aquest sentit, comparava la cultura àrab amb l'amazih sense donar massa detalls.

La Sokayna va explicar que: "Basant-nos en què la nostra cultura és massa baixa, la ment no és massa oberta": (Veure annex 2).

La resposta de la Najat va ser: "La cultura sí la religió és una altra cosa la cultura es pot canviar la religió es incanviable. El que no es pot canviar és que la dona ha de ser cuidada i a l'home fins i tot per llei té l'obligació de mantenir a la seva dona i els seus fills, això és una cosa aquests que venen que no saben gaire de la religió només volen viure i s'aprofita de les dones que no tenen gaire i cultura i els fan creure el que volen. (Veure annex 5).

Després d'aquestes respostes podem interpretar que la visió que tenen de la mateixa cultura unes noies i altres sovint no és la mateixa pel que fa a les creences o a la interpretació de la mateixa religió.

Pel que fa a la pregunta sobre quina relació tenen amb els pares i mares, si poden parlar obertament sobre qualsevol tema, la Katiba responia així: "Sí, per exemple, la meva mare és més patidora, en aquest sentit, per exemple jo que sé marxar a estudiar fora doncs me mare li dóna com (...) una mica més de respecte, bueno però si pots estudiar per aquí, tu per aquí, i el meu pare en aquest sentit jo sempre li dic en ell perquè ell em diu sí ves, ves. Però hi ha altres temes que per exemple amb el meu pare tampoc ens acabem d'entendre massa i llavors amb la meva mare sí millor". (Veure annex 6). "De vegades negociem, jo sempre ho dic el meu pare és molt flexible". (Veure annex 6).

La resposta de la Sokayna va ser: "Sí puc parlar perfectament de qualsevol tema. (...). Perquè jo no puc anar a fer una cosa per força saps què vull dir, millor parlant i arribar a un acord i no només amb els pares amb tothom". (Veure annex 2). (...). Encara que no tingui estudis el veig amb la ment més oberta sobretot el meu pare". (Veure annex 2).

Segons la resposta de l'Asmae: "Amb els meus pares, o sigui sempre m'han inculcat una cosa que és: Si tens algun dubte digues-me'l. Si són dubtes sobre els estudis sobre la religió en sí, sobre la cultura tu pregunta, no passa res, tu pregunta. O sigui jo puc preguntar als meus pares el que sigui". (Veure annex 3). En canvi, la Nada responia així: "no, tinc vergonya, no demano res". (Veure annex 3). La resposta de la Najat va ser: "Sí, són oberts, parlava amb la mare més que amb el pare". (Veure annex 3).

Pel que fa a si tenen algun conflicte amb els pares i mares si fan alguna cosa que no els agrada la Katiba responia així: "He de dir que també forma una mica part de la meva forma de ser. No sóc massa fiestera (...) anava a posar l'exemple del meu germà però és clar com que ell és un noi potser no és tan bon exemple però jo tinc una cosina, per exemple, que és molt molt fiestera molt i en aquest sentit tampoc té masses problemes, culturalment parlant sí, però a casa seva amb la família no". (Veure annex 6).

La resposta de l'Asmae va ser: "El pare o sigui ve i em diu: M'he donat compte que has fet això (...) doncs intenta no tornar- hi. Saps que si tornes tindràs un càstig. En canvi, a la meva mare diu: a veure això perquè ho has fet? (...). Depèn de que és més, o sigui són només el pare o la mare, depèn de que és el pare i la mare i depèn de què és més la mare que el pare". (Veure annex 3). D'aquesta manera la Nada contestava que: "s'enfada, no m'ha castigat mai, s'enfada això si, després d'uns dies li passa". En canvi,

la resposta de la Najat va ser: “No feia res que no els agradés, era bona nena”: (Veure annex 5).

La manera de transmetre la cultura conscient o inconscientment ha anat forjant en les noies la seva manera de ser, en paraules de l’Asmae: “El meu pare, sempre m’ha dit que la dona en teoria hauria de tenir a posar-se el vel a partir de que comença menstruar perquè llavors en teoria ja es considera dona. Però que el meu pare no veu cap problema que sí dures dos o tres anys després de tenir la primera menstruació en posar-te el vel no passa res. (...). La qüestió és no portar roba molt ajustada perquè se suposa que provoques molt. Així que no has d’anar amb roba molt, molt ample ni tampoc molt, molt estreta. (Veure annex 3).

Segons les respostes, la majoria de les noies coincideixen en que els seus pares són més flexibles que les mares i en aquest sentit no sembla que tinguin gaires conflictes ja que, aparentment, els estils parentals són permissius. Ara bé, segons es pot interpretar per les seves respostes, les mateixes noies tenen incorporats els trets culturals que els han anat transmeten els progenitors de forma que no viuen cap conflicte en aquest sentit.

Per això, tornant al marc teòric, els processos d’adaptació de les persones immigrades en les societats d’acollida no es pot interpretar només des de la pèrdua o substitució traumàtica, sinó que en molts casos són processos additius que els ajuden a adaptar-se al nou context tal com afirma Eric Wolf (1994, p.19).

A més, tal com afirmava la Marta durant el grup de discussió: “El determinisme cultural no existeix, està demostrat, és a dir, o sigui les persones no fem les coses per ser d’una cultura, això ja està, descartat. Ara sí que és veritat que es construeixen com realitats culturals aquí que pesen molt i es construeixen no només perquè véns de no sé on”. (Veure annex 7).

4.4. Com intervé el gènere en l’educació de les noies marroquines

A l’hora de prendre la decisió de continuar o abandonar el sistema educatiu les noies es troben amb una sèrie de condicionants que no es poden obviar. Per això, em va semblar interessant demanar com havia estat presa aquesta decisió, hem de tenir en compte que de les cinc noies que han participat en la recerca, tres continuen en el sistema educatiu postobligatori (una està a la Universitat de Vic i les altres dues estan a Batxillerat). Pel que fa a les altres dues una ha finalitzat un cicle formatiu de grau mig i l’altre no té l’Educació Secundària Obligatòria.

Segons la Katiba les decisions es prenen en funció a com ha estat educada la noia, en les seves paraules: “Jo crec que la família és clau en l'educació dels fills i les filles. Llavors a vegades pot ser que aquesta filla decideixi en funció de com se l'ha educat. (...) Normalment no hi sol haver massa conflicte perquè més o menys decideixen en funció de com se'ls ha educat, que no vol dir que sigui en realitat el que vulguin, però decideixen en funció d'això. Però hi ha famílies que eduquen d'una manera i llavors no estan d'acord amb les decisions que prenen, en aquest cas, les filles i aquí és quan hi ha el conflicte (...). És anar reproduint els rols pels que se'ls ha educat”. (Veure annex 6).

La Katiba també explicava així com va decidir anar a un lloc o altra a estudiar: “Abans de tenir clar que volia anar a Vic, volia anar a Barcelona, llavors entre cometes el conflicte que hi havia era: em quedava allà a viure o anava i tornava? i els meus pares estaven completament en desacord en que jo fes viatges. Llavors era quedar-me allà, de fet el meu pare no li feia cap gràcia que anés fent viatges i va ser ell realment qui em va dir busquem pis. Abans o llavors un cop jo vaig dir finalment Barcelona no, no, no llavors ells ja van dir, bueno doncs aquí a Vic que està aquí mateix quedat a casa i ja està”. (Veure annex 6).

Pel que fa a la resposta de la Sokayna ja ha pres la decisió de continuar estudiant i anar a la Universitat: “Jo la tinc molt clara. Estudiar dret. També he pensat en fer treball social, prefereixo tenir un lloc de treball fixe, prefereixo fer dret, després oposicions d'inspectora d'educació. A Barcelona o Girona. Anar i tornar cada dia econòmicament és igual. Sí jo també ho crec.... però prefereixo sentir-me segura en el meu entorn. (..). Suposo que sí els pares són molt protectors”. (Veure annex 2).

La decisió de l'Asmae també és continuar estudiant: “Vaig entrar a batxillerat pensant que volia fer farmacèutica després vaig dir ostres no sé tu perquè farmacèutic costa molt. (...). Estava entre farmacèutic que estava la primera posició, després hi havia psicologia, que em decanto més per psicologia infantil i de l'adolescència, i per últim hi havia nutrició humana. (...). Vaig estar mirant tres universitats, la de Vic, l'Autònoma de Barcelona i la de Girona. Per matins i tardes i és clar no podia estar tot el dia anar i tornant(...). Sí perquè jo anar amb un pis encara no ho veig. Pot ser més tard estic fent tercer o quart de carrera però de moment no el primer i el segon any no”. (Veure annex 3).

Pel que fa a la decisió de la Nada, no ha pogut acabar l'Educació Secundària Obligatòria perquè es va incorporar a tercer curs ja que va ser quan va arribar a Manlleu, però de

totes maneres li agradaria poder estudiar tal com deia la Nada: "Sí, m'agradaria però de moment no. Sí m'agradaria per tenir moltes coses". (Veure annex 4).

En el cas de la Najat, ella va deixar els estudis perquè quan va tornar del Marroc, després d'estar un temps fora, li van dir que era massa gran per continuar. De totes maneres segon manifesta si hagués volgut hagués continuat més tard: "Jo per mandritis no vaig continuar estudiant perquè estava treballant ja no hi vaig pensar més. Sí que vaig fer coses però eren cursets. Perquè pensava que fer una carrera treballant seria molt complicat pels horaris i tal però sempre he fet cursos alguns de 4 hores diàries". (Veure Annex 5). Cal dir però que després de molts anys, la Najat ha pogut acabar la secundària i estudiar un grau mig d'Atenció Sociosanitària a Manlleu: Si ara he fet el mòdul dels auxiliars d'infermeria. (Veure annex 5).

Tal com hem pogut veure per les respostes obtingudes, en el cas de les noies que volen continuar amb els estudis universitaris tant la Sokayna com l'Asmae tenen previst fer l'anada i tornada diària i no buscar un pis fora de l'àmbit familiar ja que se senten més segures. En el cas de la Katiba hem vist com la proximitat al domicili familiar també ha estat valorat per quedar-se a la Universitat de Vic. Tot i que, la decisió de continuar estudiant ha estat presa de manera voluntària per les noies desmentint així la imatge esbiaixada de la figura autoritària dels progenitors. Tot i això, es pot interpretar que els rols que tenen les dones atribuïts en funció del gènere pot condicionar les seves decisions malgrat no siguin del tot conscients.

A la pregunta quin és el paper de la dona marroquina responia la Katiba: "Per què hi ha com uns rols: el rol de la dona de casa que ha de cuidar els nens i els fills i tal i qual. I després el rol de l'home que treballa fora de casa que és el mister relacions públiques digue'm-n'he no, hahaha i llavors ja s'ha educar per aquesta línia. Home si la dona ha d'acabar sent la mestressa de casa i cuidant dels nens, doncs". (Veure annex 6). (...). "la família típica marroquina és aquesta del sistema patriarcal, del pare que pren totes les decisions, que és qui porta tots les coses més importants de la família i la dona queda un mica subordinada en aquest sentit al sexe masculí ". (Veure annex 6).

De totes maneres, continuava així: "Ara bé, la nostra família no és una típica família que una persona de cultura marroquina se sentiria orgullós. (...). Nosaltres a casa meva el meu pare no és el jefe. De fet està com una mica intercanviats els papers del meu pare i la meva mare. La meva mare és bastant líder en aquest sentit, sí té aquest esperit líder i ella necessita tenir-ho tot controlat, ella que sàpiga que està fent, com va tot, cap a on anem, d'on venim i tot allò, ha de tenir-ho tot controlat. El meu pare és més flexible, entre

cometes, per els fills i per mi és com el bo, és que si tinc alguna cosa i jo ja li dic al papa. (Veure annex 7).

El paper de la dona marroquina segons la Najat, està enfocat a l'educació i a la cura del infants: "La dona està perquè la deixin fer la seva feina per cuidar els fills no de la casa, això no esta escrit en lloc això ho fem perquè volem. (Veure annex 5). Sí perquè el nen ha de ser responsable del que ha de ser la seva familia. Pot anar a la mesquita a resar, en canvi, jo no hi vaig perquè no tinc temps la mesquita és més per als homes i estan més obligats. S'entén que la dona sempre està més ocupada i no pot anar a resar a cada moment per les obligacions familiars". (Veure annex 5).

Pel que fa a la Nada manifestava que la dona marroquina: "No allà una dona sola té que estar a casa, si la dona te 3 fills té que estar a casa, és així a Nador. Per què ha de sortir amb algú, el seu germà el seu home però sola no, sempre necessita una figura de l'home. Allà l'home pot fer de tot però la dona no. (Veure annex 4). (...). No els homes no cuinen, ni netegen, ni fan res. Aquí a Espanya sí però al Marroc no. Només treballar i ja està. Els homes van a treballar a fora i després si volen anar a prendre algo amb els seus amics hi van, les dones no poden, els homes a casa no fan res. Quan arriben a casa diuen: eh tu has fet el menjar? portem el menjar i mengem i dormem i ja està. T'has de casar i tenir fills i cuidar els filla a casa i al teu home i ja està. (Veure annex 4).

També l'Asmae argumentava: "la dona musulmana sí ha de ser una noia tranquil·la no ha de ser una noia esverada. Que faci moltes coses si no és així una noia tranquil·la, ordenada. No sé suposo que és això no. La roba no ha de ser ni molt estreta ni molt ampla, normaleta, has de portar el mocador de tal forma. Per tant que els pares no hagin dit res que s'ha de ser així, així, així". (Veure annex 3).

Pel que fa si pensen que els noies tenen més privilegis que la Katiba va dir: "Malauradament sí. (...). Crec que això ho tenim claríssim. I tant jo crec que sí, no hi ha dubte, perquè ser un noi o ser una noia no té res a veure. (Veure annex 6).

La Sokayna responia: "Privilegis o sigui la igualtat no literalment sinó que aquests tindran certs privilegis i aquests uns i altres. (...). Sí sobretot l'àmbit de treball es veu molt marcat això. (...). Hi ha certs pares que diuen no vull que continuïn estudiant les seves filles, que es vagi a tapar i ja està però majoritàriament no hi ha diferències. (...) Basant-nos en què la nostra cultura és massa baixa, la ment no és massa oberta. Per això, moltes no acaben estudi doncs crec que esperen que es casin i tinguin fills". (Veure annex 2).

A aquesta pregunta la Nada responia: “Els nois tenen unes coses que poden fer i les noies algunes altres. És clar perquè a ella la han educada així no a ella li han explicat així no (...). Em sembla que es va casar amb 15 anys. (Veure annex 4). L’Asmaa continuava: “Els nois semblen més lliures que les noies, perquè segons quines coses fan els nois es veuen com més normalitzades i segons quines són les noies pues no es veuen tant. (Veure annex 3).

Quan a les expectatives que tenen les noies posades en la continuïtat dels estudis es veuen força clares per les respostes obtingudes. Així la Sokayna responia: “Perquè vull arribar a algun lloc sentir-me orgullosa. Vull acabar d'estudiar per sentir-me orgullosa de mi. Els meus pares se sentin orgullosos de mi. També d'aquesta manera podré fer complir els meus somnis. (Veure annex 2).

De la mateixa manera, la Katiba argumentava que: “Però és que jo no vull ser mestressa de casa aquesta és l'altre. A veure evidentment, o també, vull dir, com projectes de futur em pots tenir molts i treballar fora no descarta que pugui ser igualment mestressa de casa, vull dir, tu pots tenir una casa i cuidar de la teva casa però en paral·lel pots estar fent una feina fora. Vull dir el meu somni no és ser mestressa de casa, sinó que és quelcom que vull ser perquè va molt lligat és com una responsabilitat per complir, entre cometes, el somni”. (Veure annex 6). (...) A mi estudiar em fa sentir persona, jo no m'imagino la meva vida sense estudiar, jo a vegades em pregunto, com si jo no sabés llegir o escriure o imaginat que jo hagués arribat aquí, m'ho invento amb 30 anys i no entengués l'idioma, què seria mi”. (Veure annex 6).

5. CONCLUSIONS

A nivell de continguts:

Per tal de desenvolupar aquest treball m'havia plantejat una sèrie d'objectius que a mesura que ha anat avançant he pogut arribar a les següents conclusions:

Pel que fa a l'objectiu plantejat sobre l'aproximació a la situació educativa de les noies marroquines de Manlleu després de l'etapa postobligatòria, cal dir que s'ha complert. Tal com s'evidencia amb la redacció del propi treball de recerca, ha suposat modelar els estereotips sobre l'abandonament del sistema educatiu de les noies marroquines. D'aquesta manera, es pot anar contrastar que la realitat és molt més complexa del que realment es reflexa en la societat. Per tant, cal obrir els dispositius per procedir a obtenir noves dades que trenquin amb l'estigma que existeix sobre l'abandonament educatiu. Tal com hem vist durant la recerca, si en un primer moment s'havia plantejat una mirada des de l'abandonament de les noies marroquines de Manlleu, s'ha evidenciat que hi ha trajectòries d'èxit que queden amagades sota els mateixos estereotips.

Pel que fa al segon objectiu plantejat, s'ha assolit ja que he pogut conèixer a través de les històries de vida quines són els model socials que adopten les noies per tal de prendre les decisions a l'hora de decidir la seva trajectòria educativa. Un cop més, he pogut veure com la imatge que sovint es té no és real ja que en l'imaginari social es pensa que la majoria de noies no poden decidir la seva trajectòria. Durant les històries de vida ha quedat reflectit que les noies tenen poder d'agència per decidir la sobre la seva pròpia vida. Tot i això, la família marroquina juga un paper fonamental en l'assessorament d'aquestes decisions igual que qualsevol família independentment d'allà on sigui.

Quan a la identificació dels factors que intervenen en l'abandonament o continuïtat de l'etapa postobligatòria, a mesura que anava avançant el treball s'ha anat assolint aquest objectiu. Així, es constata que els factors que intervenen són diversos, pel que no podem parlar d'un factor aïllat sinó de la suma dels mateixos. Per una banda, cal tenir present que l'economia de la família pot influir en les trajectòries de les noies, no podem obviar la resta de factors socials que intervenen. Les expectatives que la societat té posades en aquestes noies d'origen immigrat poden limitar o facilitar la seva continuïtat. Ara bé, també intervenen les expectatives que puguin tenir les mateixes noies així com les que reben per part del professorat. D'aquesta manera, veiem com es va configurant una xarxa de factors que fa necessària la mirada de la societat des d'una la perspectiva de gènere.

A nivell dels aprenentatges:

L'aprenentatge que he anat fent durant la recerca ha estat molt enriquidora des del seu inici fins al final del mateix.

Durant la realització de la recerca he anat relacionant els aprenentatges que he adquirit de les diverses assignatures al llarg de tot el grau posant en relació dialògica la teoria i la pràctica dels continguts. Una de les assignatures que he anat consultant ha estat la de mètodes d'investigació social ja que m'ha ajudat al desenvolupament de la recerca.

Pel que fa a la recerca de documentació, cal dir que lectura de diversos autors i autores m'ha permès documentar-me sobre els conceptes clau. Tot i això, no he pogut aprofundir en la lectura tal com hauria volgut de forma que m'ha despertat les ganes de conèixer de manera més acurada la seva obra.

Finalment, penso fermament que la motivació personal per a la realització d'aquesta recerca ha estat clau per tal de dur-la a terme ja que el nivell d'implicació que comporta un treball d'aquestes característiques no es podria fer si el tema plantejat no tingués un interès personal.

6. BIBLIOGRAFIA

Ballestín González, B. (2010) Entre la força del prejudici i l'efecte Pigmalíó: "cultures d'origen" i resultats escolars dels fills/es de famílies immigrades, *Quaderns-e de l'Institut Català d'Antropologia*, 15 (1), 61-89.

Blanco, N. (2001) *Educación en femenino y en masculino*. Madrid: Akal

Bauman, Z. (2005) *Identidades* Buenos Aires: Losada

Blanci, C. (1993) *La integración de los inmigrantes en las sociedades receptoras. Método de Análisis y Aplicación al País Vasco*. Tesis Doctoral inédita Universidad de Deusto, Facultad de Ciencias Políticas y Sociología.

Carbonell, F. (coord.) (2000) *Educació i immigració. Els reptes educatius de la diversitat cultural i l'exclusió social*. Barcelona: Fundació Jaume Bofill i Editorial Mediterrània, Polítiques, núm. 27.

Carbonell, F. (2000) Decálogo para una educación intercultural. *Cuadernos de pedagogía*, núm. 290. Barcelona: Praxis (p. 90-94).

Carbonell, F. (2006) *L'Omar i L'aixa. Socialització dels fills i filles de famílies marroquines*. Vic: Eumo ED./Fundació Jaume Bofill.

Carrasco, S. (ed.) (2004) *Inmigración, contexto familiar y educación. Proyectos y experiencias de la población marroquí, ecuatoriana, china y gambiana*. Bellaterra: ICE-UAB

Carrasco, S. ed. (2004) *Inmigración, contexto familiar y educación. Proyectos y experiencias de la población marroquí, ecuatoriana, china y gambiana*. Colección Educación y Sociedad, no. 15. Bellaterra: ICE-UAB

Carrasco, S. (2006) Islam i Educació. Poblet, M. & Casanovas, P. (eds.) *Polítiques de l'islam i models d'Europa, IV Cicle Aranguren*, Fundació Caixa de Sabadell.

Carrasco, S. & Gibson, M. (2010) La educación de los jóvenes de origen inmigrante en secundaria: algunas lecciones comparativas desde Cataluña y California. *Revista del Ministerio de Trabajo e Inmigración*, 90. pp 59-76

Carrasco, S., Pàmies, J. & Ponferrada, M. (2011) Fronteras visibles y barreras ocultas: la experiencia escolar del alumnado marroquí en Cataluña y mexicano en California, *Revista Migraciones*, 29, pp 31-64

Carrasco, S., Pàmies, J.; Ponferrada, M.; Ballestín, B.; Bertran, M. (2011) Segregación escolar e inmigración en Cataluña: aproximaciones etnográficas, in F. J. García Castaño & S. Carrasco (eds.) *Población inmigrante y escuela. Conocimientos y saberes de investigación. Textos reunidos en homenaje a Eduardo Terrén Lalana*. Madrid: Ministerio de Educación. pp 367-400.

Casas, M. (2000) *Fills de la immigració: Segones generacions d'immigrants Marroquins*. Barcelona: Barcelona Associació Socio-Cultural Ibn Batuta (ASCIB)

Casas, M. (2003) *També catalans: fills i filles de famílies immigrades*. Barcelona: Fundació Jaume Bofill.

Casas, M. (2013.) "Jo també puc". Els referents d'èxit poden promoure l'èxit educatiu de l'alumnat d'origen immigrant? *Pedagogia i Treball Social. Revista de ciències socials aplicades*. Vol. 3.2

Colectivo Ioé (2003) La escolarización de hijas de familias inmigrantes. CIDE. Instituto de la mujer. Colección mujeres en la educación.

Comas, M., Molina, E., Tolsanas, M, (2008) *Identitats. Educació, immigració i construcció identitària*. Barcelona: Publicacions de la Fundació Jaume Bofill.

Delgado, Manuel (1998) *Diversitat i integració*. Barcelona: Empúries.

Etxeberría, F., Elosegui, K. (2010) Integración del alumnado inmigrante: obstáculos y propuestas. *Revista Española de Educación Comparada*, 16, p. 235-263

Herrera, E. (2007) La incorporació d'immigrants a societats d'arribada. *Revista catalana de sociologia* 6/97 pp. 23-32

Herrera, S. (2014) *Atrapades als llimbs. Dones, migracions i violència sexual*. Barcelona: Cristianisme i Justícia.

Generalitat de Catalunya. (2010) Butlletí Secretaria per a la Immigració. La immigració en xifres. Número 5

Tarabini, A., Castejón, A. i Curran, M. (2016) *L'Abandonament Escolar Prematur a Catalunya: una qüestió d'equitat*. Barcelona: Fundació Jaume Bofill. GEPS-UAB / abjoves.es.

Maalouf, A. (1999) *Les identitats que maten. Per una mundialització que respecti la diversitat*. Barcelona: Edicions La Campana.

Pàmies i Rovira, J. (2008) *Identitat, integració i escola: joves d'origen marroquí a la perifèria de Barcelona*. Barcelona: Generalitat de Catalunya Departament d'Acció Social i Ciutadania

Pàmies Rovira, J. (2011). Éxito académico, inmigración y ciudadanía. Condiciones y posibilidades entre jóvenes de origen marroquí en Cataluña. F. J. García Castaño y N. Kressova. (Coords.). *Actas del I Congreso Internacional sobre Migraciones en Andalucía*. Granada: Instituto de Migraciones. (pp. 443-448).

Pàmies et al. (2013) Trajectòries d'èxit i continuïtat acadèmica entre joves marroquins a Catalunya. *Temps d'educació*, 44, pp. 191-207

Pérez Grande, M.D., (2008) Mujeres inmigrantes: realidades. Estereotipos y perspectivas Educativas *Revista Española de Educación Comparada*, 14 (2008), 137-175

Ponferrada, M.I.; Bertrán, M., Carrasco, S. (2007) Alumnas, trabajadoras y madres. Trayectorias de chicas y mujeres inmigradas, de minorías y de clases populares". Dins de "Avanzando hacia la Igualdad en las ciencias sociales". Guerrero, S. (coord). Diputación de Málaga y la Asociación de Estudios Históricos sobre la Mujer. 151-163.

Sau, V. (1990) *Diccionario ideológico feminista*. Barcelona: Icaria

Schettini, P., Cortazzo, I. (2015) *Análisis de datos cualitativos en la investigación social. Procedimientos y herramientas para la interpretación de información cualitativa*. Buenos Aires: Universidad Nacional de la Plata

Subirats, J. (dir) (2006). *Fragilidades vecinas: narracions biogràfiques de exclusión social urbana*. Barcelona: Icaria

Simó, N. (2011) L'acollida d'alumnat immigrant en el sistema educatiu a Catalunya: reflexions i propostes a partir de l'anàlisi del cas de Vic *Temps d'Educació*, 40, p. 147-162

Webgrafia:

http://ateneu.xtec.cat/wiki/form/wikiexport/cursos/escola_inclusiva/deic/modul_6/practica_2 [consulta 10/05/2017]

<http://geografia.uab.es/migracions/cat/GRMirgracions.pdf> [consulta 10/05/2017]

<http://grupsderecerca.uab.cat/emigra/es/content/jordi-p%C3%A0mies> [consulta 10/05/2017]

<https://studylib.es/doc/5793314/apuntes-sobre-el-concepto-de-identidad> [consulta 10/05/2017]

<http://www.revistacomunicacion.org/pdf/n4/resenas/identidad.pdf> [consulta 10/05/2017]

<http://www.gitanos.org/publicaciones/guiapromocionmujeres/pdf/03.pdf> [consulta 10/05/2017]

http://www.uv.es/aidipe/congresos/Actas_XVI_Congreso.pdf [consulta 10/05/2017]

<http://www.fuhem.es/ecosocial/dossier-intercultural/contenido/9%20EL%20CONCEPTO%20DE%20IDENTIDAD.pdf> [consulta 10/05/2017]

http://www.eldiario.es/sociedad/significado-musulmanas-hijas-inmigracion-magrebi_0_631337010.html [consulta 10/05/2017]

http://elpais.com/diario/2001/06/13/catalunya/992394446_850215.html [consulta 10/05/2017]

<http://www.wordreference.com/definicio/emigrant> [consulta 10/05/2017]

<http://manueldelgadoruiz.blogspot.com.es/2012/08/que-vol-dir-immigrant-article-publicat.html> [consulta 10/05/2017]

<http://montseferrasmurcia.blogspot.com.es/2012/12/definicio-dimmigrant.html> [consulta 10/05/2017]

<https://unpuerto.com/2017/03/28/inmigracion-explicada-hija-sami-nair/> [consulta 10/05/2017]

<http://aulainter-cultural.org/2017/04/17/el-significado-de-ser-musulmanas-para-las-hijas-de-la-inmigracion-magrebi/> [consulta 10/05/2017]

<http://www.wordreference.com/definico/immigrant> [consulta 10/05/2017]

<http://www.idescat.cat/economia/inec?tc=3&id=8508> [consulta 10/05/2017]

http://www.revistaeducacion.mec.es/re2010_07.htm [consulta 10/05/2017]

<http://www.xtec.cat/~lvallmaj/biblio/maalouf.htm> [consulta 10/05/2017]

<http://www.alcoberro.info/pdf/antrop10.pdf> [consulta 10/05/2017]

<https://www.ecured.cu/Endoculturaci%C3%B3n> [consulta 10/05/2017]

<http://www.foessa2014.es/informe/> [consulta 10/05/2017]

<http://www.socresonline.org.uk/4/4/wellman.html> [consulta 10/05/2017]

7. Annexes

Annex 1: Fulla d'autorització del consentiment informat	61
Annex 2: Història de vida, Sokayna	62
Annex 3: Història de vida, Asmae	79
Annex 4: Història de vida, Nada	103
Annex 5: Història de vida, Najat	134
Annex 6: Història de vida, Katiba	146
Annex 7: Grup de discussió	179

Annex 2: Història de vida, Sokayna

F Bona tarda com et dius

Sokayna Bouboux

On vius

a manlleu actualment

On vas néixer

al Marroc

A quina zona del Marroc

a Nador

A quin any vas néixer

el 1998

I quan vas arribar aquí

Al 1999 No aquí manlleu,

Quan vas marxar del marroc

Vaig anar amb 14 anys a Torelló a València i de valència a manlleu

A valència i com és

Els meus pares tenien coses a fer al Marroc i jo em vaig quedar amb el meu germà un any a

València i ara torno a ser aquí

Quan vas marxar de marroc vas venir amb els pares

O sigui tu vas venir amb els pares del Marroc llavors els pares van tornar al Marroc

I això fa tres anys vaig estar un any a València amb el meu germà quan va tornar els pares vaig venir a Manlleu

F Però sí que va marxar d'allà tots junts I els teus pares on són nascuts

Al marroc a la zona de nador

El teu pare quins estudis té

El meu pare no en té no ha arribat ni a primària

I la mare

també

però saben llegir i escriure

A la meva mare li costa el meu pare sí

F Són joves els teus pares

no

què vols dir

El meu pare ja té 64

és que sóc la petita

F jo també Sóc la petita

I la meva mare en té 60

I quan germans ho

som 5 amb els meus germans hi ha molta diferència Amb el germà de davant meu ens portem deu anys

A us porteu 10 anys

Jo és com si fos hola i els meus germans cada dos anys un

Quantes noies sou

som tres noies i dos nois

El teu pare i la teva mare entenen el català

el meu pare sí

I la teva mare

no

I parlar

el meu pare no, La meva mare ja entenc que no

la teva mare en ja no ho intenta

Per què quan jo demanava això dels germans És per veure a vegades quan és la persona gran El fill o la filla gran A vegades diuen és que jo haig de cuidar els meus germans Per això deia quin rol tens tu amb els teus germans Però en aquest cas teu el ser la petita I a veure aquesta diferència tan gran no I els teus germans viuen a casa teu

no

F Només hi vius tu amb els pares ara vale

F I a veure recordes a on vivies quan eres petita

si

Com era que recordes d'allà on vivies

Era un poble petit i no sé tots ens coneixíem

És un poble petit de muntanya

no sé Tampoc tant aquí al costat torelló sant pere

F Ah és clar sant pere de torelló i tu et relacionaves amb la gent del poble

Suposo que sí amb els de la meva edat sí

Recordes a sant pere viviu de lloguer

si

I tenia gent al costat veïns veïnes i amb vosaltres no teniu cap avió àvia

no

Només els teus pares i tu els teus germans ja eren fora

Quan vivia sant pere vivia jo els meus pares i el meu germa s'habia casat

I ara en aquests moments només tu

sí jo i els meus pares

molt bé

Tu recordes si compartíes habitació amb algun germà o molt bona germana

Sí amb els meus germans he compartit tot o sigui Han passat amb mi una temporada i després han marxat

F O sigui si estaven a casa vivint

Quan jo he anat a viure sant pere tots vivim junts Després s'han anat casant

I quan li dius junts potser en el mes habitació a dormir un potser més que germanes

si

F Sí jo també quan era petita dormia amb les meves germanes En la mateixa habitació tres noies

sí jo també

I a casa teu per exemple qui fa les coses de casa

Les feines de casa jo i la meva mare

I el pare

A vegades fa algun menjar però no sempre

I abans recordes quan tu eres petita si el pare feia coses de la casa

No feines domèstiques no

I cuinar sempre cuina la mare i tu

sí

I vosaltres quan mengeu o mengeu a la cuina el menjador tots junts separats

Mengem tots junts a vegades el menjador a vegades a la cuina Depèn de la feina

F depèn del dia depèn de la pressa molt bé

F I a casa teu per exemple qui va a comprar

jo la mare al meu pare també si majoritàriament i hi anem tots junts

F Aneu tots junts a comprar molt bé, molt bé

F I el tema de l'economia familiar qui el porta

Tant el meu pare com la meva mare però més al meu pare perquè és ell qui ha treballat

Però quan decidim tots a casa

F Quan és un tema de documentació potser ho porta més el pare que la mare

El meu pare

F però a més perquè potser és un tema d'idioma

Perquè la meva mare no ho entenc

és clar Pel tema de l'idioma l'escriptura

O sigui la mare no ha tingut educació Aprenentatge'

F I quan va venir aquí va anar a l'escola el teu pare

No però en sap bastant o sigui Estudiava ell sol a casa aprenia ell sol a casa Els meus tiets també o sigui en situacions així és fa sol possible

F que bé que bé si estàs motivat Fas el possible per aprendre

F I tu la relació que tens amb els teus pares pots parlar de coses obertament amb els teus pares Tant amb el pare com amb la mare

Sí puc parlar perfectament de qualsevol tema

F De qualsevol tema no tens coses que diguis això no puc parlar

si

Que bé això és important I si fas alguna cosa que no estàs d'acord amb els teus pares O sigui jo veig això així si ells ho veuen d'una altra manera Passa alguna cosa o bé hi ha en alguna represàlies o s'enfaden Què fan

Enfadar-se no però parlem del tema fins arribar a un acord i ja està

F Ui que bé parreu Sí cadascú té un punt de vista diferent però bé cadascú podeu parlar que bé

Perquè jo no puc anar a fer una cosa per força saps què vull dir, millor parlant i arribar a un acord I no només amb els pares amb tothom

Sí perquè les coses a la força

Sempre porten problemes

F I per tant vosaltres com heu de prendre una decisió intenteu consensuar i després Arribem a un acord entre tots Això és com hauria de ser A tot arreu Que les decisions se les prengui una persona sola i que ho fem entre totes

si

F Perquè és clar si tots estem convivint seria el més normal no

F I amb els teus germans i les teves germanes com ho portes quina relació hi tens

o sigui No com a germans que es porten 2 anys És molt diferent congeniar sigui molt més gran

F clar perquè si portessis pocs anys potser encara estic convivint junts Ara a casa

si es molt diferent

F Els teus germans estan tots casats

Si tots

i s'han casat joves o grans

O sigui depèn de quin, o sigui la meitat s'han casat joves i la meitat s'han casat grans

F Quan parlem de casar-se joves tu què cosides casar-se jove

Quan no han complert els 20

F N'hi han que s'han casat abans dels 20 a casa dels nois o a casa de les noies

F Les noies s'han quedat abans dels 20 més o menys

Una germana són casades abans dels vint i els altres en 25 o 26 però és perquè ella no volia

Es clar

Els meus pares tampoc volien obligar-la

I en canvi l'altre es va voler casar jove

Per què?

Suposo que ella estava estudiant a marroc i va venir aquí I llavors tot ha canviat i suposo que no van acceptar l'institut no l'han acceptada per continuar estudiant

F Per què

Ella va venir 15 o 16 i volia continuar estudiant fent el batxillerat Però com que no la van acceptar

Tu creus el sistema educatiu està mal muntat

Crec que sí crec que quan ve una persona de fora que no sap res i vol continuar estudiant no té aquesta eines

F Des de l'institut se li ha de recolzar aquestes persones que volen continuar estudiant

Tot i així ara a tornat a fer per poder

F Això és el que parlàvem abans és un altre maltractament Això és una violència estructural

Perquè està muntat així i no es pot desmuntar Si una persona vol estudiar això no és normal

tret de jo Mira jo jo he fet 50 anys i estic estudiant i hem de donar oportunitat Tu creus que no hi han les mateixes oportunitats

No hi han les mateixes oportunitats, el fet dels diners, el fet venir de fora, els desconeixements encara que la persona tingui motivació es queda limitat. Saps què vull dir?

F limitat per el desconeixement de la llengua per exemple

si

F I perquè tampoc se li facilita clar clar aquests factors que intervenen si continues o no

F Tu creus que el fet de ser un noi i una noia la vostra comunitat en la vostra cultura és diferent?

Suposo que no en l'àmbit d'estudiar no

F no O sigui tu creus que tenim els mateixos privilegis els nois i les noies

Privilegis o sigui la igualtat no literalment sinó que aquests tindran certs privilegis i aquests uns i altres però igualment serem iguals

F Tu creus que som iguals els homes i les dones

Sexualment no

F **creus per ser home pots gaudir d'uns privilegis i i por ser dona no**

No crec

no

Crec que hauríem de tenir els mateixos privilegis

F que haurien Però què no és

No parlem pas de la meva cultura

F Per tant creus tot que aquests sentit no tenim la mateixa igualtat Els homes i les dones no tenim la mateixa oportunitats

Si sobretot l'àmbit de treball es veu molt marcat això

F en l'àmbit de treball i en els estudis no

No crec que els estudis en plan la persona que té motivació ja estudiarà encara que hi han coses que limiten però si tu vols realment estudiar ho acabaràs fent

F Tu creus de realment tema de motivació o no

Jo crec que és tema de motivació i de l'ensenyament que ha rebut o sigui si els teus pares han estudiat tu també estudiaràs. En canvi si els teus pares no han estudiat...

F Clar perquè quan un fill alguna filla ha arribat a casa i té deures Si els pares no han estudiat potser no poden ajudar Perquè no saben com ajudar

si

F En canvi i els teus pares et poden ajudar O sigui és això el que vols dir per tant el nivell educatiu dels pares influeix en el nivell educatiu dels seus fills o les filles

si

F jo també ho penso I tu creus que per una noia és més difícil estudiar que per un noi Dins de la vostra comunitat

No crec ----- **Hi ha certs pares que diuen no vull que continuïn estudiant les seves filles, que es vagi a tapar i ja està però majoritàriament no hi ha diferències**

F en la vostra cultura el paper de la dona quin és en la vostra cultura què s'espera de la dona

Basant-nos en què la nostra cultura és massa baixa, la ment no és massa oberta. Per això, moltes no acaben estudi doncs crec que esperen que es casin i tinguin fills

F I llavors és clar sí les dones es casen i tenen fills ja tenen el paper que els hi han atorgat I potser no aspira a res més i ja està feliç I que no qüestiono que té tot el dret només faltaria

Això depèn tu mires la comunitat marroquina la majoria no han acabat els estudis, saps avui i això influeix en els pensaments

F Però també hi han casos en que les noies estudient i fan carreres grans

Sí ja sé jo també estic estudiant però són minoritaris si ho mires amb tota la comunitat

F Però tu creus que teniu més dificultats que nosaltres per estudiar

no

F Jo no haig afrontar per exemple es veu més normal que jo estudiï que no pas vosaltres Com que la majoria no han estudiat potser no es veu tan normal que una noia marroquina vulgui estudiar I potser ha de lluitar més té més difícil

No crec que la comunitat marroquina veu una noia estudiant, la veu com una cosa millor que anem progressant, no una cosa que està malament

F Per tant tu creus que és un orgull per la comunitat que una noia marroquina estigui estudiant
sí

F Doncs això hauria de ser un dels motors per estirar què la cosa diguem va Però la realitat no em diu això Per això la comunitat hauria de dir aquestes noies que són brillants que continuen estudiant

Però és per la motivació, diners tot influeix

F I tu recordes més o menys a que jugaves quan Erets petita

O sigui amb nines a fora a amagades lo típic Saltar per casa

F I amb els teus pares tu jugaves amb el pare o la mare tu recordes això

Sí amb el pare la mare també però no el mateix El meu pare era més dinàmic i tal

F Tu feies sortides amb els pares quan eres petita

si Sí amb la família i també amb els pares

F I a on anaves

fèiem picnics Sortia a algun lloc a la granja A veure el canal

F el teu pare condueix

sí

F Tu ets més musulmana pràctiques la religió o no

si

F Vas a la mesquita

Si, no vaig a la mesquita però sóc practicant no fa falta anar a la mesquita

I per tan et regeixes d'alguna manera per la vostra religió l' Alcora Segons l'alcora vosaltres reseu cinc cops al dia

si Hem de resar cinc cops al dia i Ens hem de col·locar en direcció a la meca Perquè a la meca suposa el centre Però abans ens hem de rentar I després ja podem anar a resar

F I el tema del mocador com li dieu yijad I el tema del mocador Segons l'alcora que diu que les dones heu d'anar tapades o no Hi ha gent que diu que sí altres diuen que no

Diu que hem d'anar tapades però no diu com hem d'anar tapades però no em veig obligat si tu et poses el mocador és per elecció perquè et sents bé amb això

F Per a tu que suposa Posar-te el mocador

Suposo que mostro a la gent O sigui no sé com explicar-ho ara

F Sí sí m'agrada això que dius

Sí em poso jo el mocador és perquè la gent em conegui com sóc no pel cabell. No sé com dir-ho ara per atraure m'entens, jo si em tapo no és per atraure altres persones o sigui jo vull evitar això

F vale Tu no vol mostrar perquè per la vostra Cultura els cabells és atraure

No ben bé és que no sé com explicar-t'ho

F Jo entenc que cada persona el porta perquè vol i no perquè està obligada a portar-lo O sigui que si tu prens la decisió de portar el mocador és perquè tu vols no perquè ningú t'ho obligui Això hauria de ser així Clar que de vegades no sé si totes les decisions que prenem Són lliures jo també això ho poso en dubte Crec que no hi han decisions lliures

Sí però crec que són minoritàries

F Per tant totes les decisions que prenem les prenem En funció d'una cosa Segurament estic condicionada per alguna cosa En el cas aquest ho fem pensant el que diu l'alcora no l per tant de vegades hi ha un tema que no és ben bé decisió pròpia o no Què en penses tu

Jo crec que és decisió pròpia perquè ara mateix si jo no volgués portar-ho no ho portaria pas. Sí que és lliure elecció

F és lliure Molt bé això és el que hauria de ser tot

F La teva mare treballa o ha treballat ara ja potser no

Ara ja cap dels dos el pare és com si ja estigués jubilat

F La mare ha treballat alguna vegada fora de casa

no

F Tu creus que és important la religió

Sí però jo crec que és important per a tu no per les relacions que tinguis amb les persones O sigui jo ara mateix estic parlant amb tu l no interfereix la meva religió

F Evidentment però En si qualsevol religió No parlo només de la musulmana Tu creus que la religió ens aporta Coses positives En general les religions totes

Sí crec quan tens una creença o sigui aquesta creença de religions que busca millorar com a persona. Jo això ho veig com una cosa positiva. El que passa és que depèn com agafis aquesta

religió perquè majoritàriament la religió musulmana la prenem de manera diferent. Està influït per la cultura. Saps què vull dir? ho adaptem a com volen ells. Sembla que moltes coses estiguin restringides i no és així. Això és falta de educació.

F a Els teus pares a les interessa la política

El meu pare sí a la meua mare ja... pobre No gaire

F quan dius això Com els veus tu els teus pares Com definiries tu els teus pares?

Encara que no tinguin estudis el veig amb ment oberta sobretot el meu pare

F Amb ment oberta perquè hi han estudis que no son reglats sobretot els de vides

No fa falta anar a la universitat per tenir una ment oberta

F ja perquè hi ha gent a la universitat de fer un ment així Com els burros sí que és veritat que t'ajuda Però et al ajudar a veure altres maneres de fer I poder questionar coses

F A què jugaves quan eres petita amb els seus germans les teva germanes

Amb els meus germans sabem que no gaire Amb les meves cosines. amigues

F Tens xarxa tens amigues surts amb elles

si

F Els teus pares et dirigien una mica a què podies jugar i a que no

no

F Fas algun esport

no

F i de petita

tampoc

F I la música t'agrada la música toca algun instrument

No però m'agradaria fer classes De violi o piano però ara estic estudiant

F Tu vas començar l'escola amb quina edat

Amb tres anys

F A quina escola anaves pública privada

punt

F sempre has anat a la pública

si

F Tu creus amb l'escola pública

Sí Crec que és la manera en què les persones creixin més com a persones

F Sí perquè la privada

A la privada et fan sentir com superior

F Per què creus que pot passar això

Jo crec que per exemple els uniformes Per què hem de portar uniformes tots per diferenciar-se dels altres

F Però abans parlo quan jo era petita fa molts anys les escoles públiques també anaven amb uniforme

Jo crec que no s'haurien de fer encara que té una part positiva portar uniforme perquè dins l'escola anem tots iguals no hi ha diferències em plan de llibertat no

F Han de ser iguals en drets, llibertats i obligacions És evident que som diferents i tampoc hem de pretendre que tota la societat sigui igual. Hem de fer una homogenització i aquí ens estan enganyant perquè no són iguals i precisament hem de discriminar. Per què hi és la diferència som diferents

F Tu què pensaves de l'escola. Per tu quin és el paper que té l'escola?

En dedicar-te no només escriure sinó de formar-te com a persona perquè una bona part de la teva vida la passes anant a l'escola. Crec que hauríem de dedicar una mica més a aquesta part de les persones

F En diferents àmbits no i dels professionals què en penses dels professors de les professores?

Depèn.. quin professor saps què vull dir, hi ha professors que tracten igual que els altres però jo he vist professors que tracten diferent que els altres.

F I per què creus que és això

Crec que instint humà sempre ha set així tu preferiràs a unes persones abans de les altres

F Per tant és legítim

Però des de l'escola hauria de ser diferent encara que sigui un institut

F Tu parteixes que tothom hauria de ser tractat igual o no

No crec que ens hem d'adaptar a cada persona sempre i quan no tractis a aquest millor que aquest

F Però tractar millor per exemple quan parlem d'igualtat, una cosa és la igualtat i l'altre la l'equitat

F Tu amb qui es relacionés més dels teus companys i companyes

Suposo que a més amb les Marroquines no pas pel fet que m'hagin tractat diferent els altres

F Tu tens bona relació amb els companys i companyes de classe

sí

F Sou un grup nombrós a classe

Si de marroquines abans era més primer vam començar 5 ara som dues

F Ara només quedeu dues noies a segon de batxillerat ostres I per què creus que han abandonat

Algunes han repetit i altres no els anava be batxillerat hi han anat a fer un mòdul. Una altra per falta de motivació però ara ja s'han arrepenyeix

F Encara pot tornar-hi

sí però li costa

F Li costa l'aprenentatge i no pot demanar ajuda a algú

bastant l'he ajudada jo

F Tu per què vas decidir estudiar que et va motivar

Perquè vull arribar a algun lloc sentir-me orgullosa. Vull acabar d'estudiar per sentir-me orgullosa de mi. Els meus pares se sentin orgullosos de mi. També d'aquesta manera podré fer complir els meus somnis.

F Sí que t'agradaria fer

m'agradaria ajudar als orfes, pobre, però per això necessites tenir una formació, un treball però és que tot gira entorn dels diners

F Quan acabis 2n has de prendre la decisió de què vols fer

Ja la tinc molt clara

F què vols fer

Estudiar dret

F Quan deies vull ajudar ho deies des de la legalitat

No ben bé

F ho deies des de l'altruisme

Encara que hi ha molts llocs que ajuden no col·laborant

F hi han moltes maneres de col·laborar Ho dic perquè ara m'has despistat jo vaig a veure com deies voldria ser educadora social

També he pensat en fer treball social, prefereixo tenir un lloc de treball fixe, prefereixo fer dret, després oposicions de inspectora d'educació.

F Per tant hauràs de decidir cap on vas i pràctica-ment és ja Perquè aviat hauràs de matricular-te I cap on voldries anar

Què vols dir

F vols anar a la universitat Però a quina universitat vols anar

A Barcelona o Girona

F I llavors què faràs aniràs cada dia el buscaran algú per compartir pis

Anar i tornar cada dia econòmicament és igual

F I no et creus que viure en un altre lloc et dóna altres oportunitats

Sí jo també ho crec.... però prefereixo sentir-me segura en el meu entorn

F M'ho invento si per exemple volguessis anar a viure a girona els teus pares i si en algun convenient

Suposo que sí són molt protectors

F Els teus germans han estudiat

Les germanes no han tingut oportunitat i els meus germans no tenien motivació

F I això una miqueta jo el que volia saber En la teva opinió perquè les persones les noies marroquines abandonant

Principal ja t'ho he dit que si els pares no han estudiat ens influeixen. Si tenen la ment oberta o tancada, si la gent té idees de ment tancada. Encara que ho facin involuntàriament però jo crec que tot és falta de l'educació.

F I creus que té a veure per exemple el tema de la crisi Sí molta gent diu és per la crisi

No em crec que sigui per la crisi qui vol estudiar farà el que faci falta

F també Hi ha el sistema de beques encara que no és molt

Es cosa de motivació bàsicament

F En algun moment s'ha sentit pressionada per el teu pare o amb ma mare

no mai

F En el teu cas amb facilitat que tu puguis prendre aquesta decisions ells estan d'acord veuen bé que tu estudis

si he tingut molta sort en això

F Jo imagino aquestes noies que igual estudiar i els pares els hi diuen que no Tu creus que hi ha en casos d'aquets

Sí però no fas pel fet de la religió sinó no volen gastar diners però ells posen l'excusa. Crec que l'excusa és falsa, agafen la religió com ells volen.

F i tu no creus que és una mica per controlar Perquè tenen por que les seves filles marxin estudiar I no les puguin d'alguna manera controlar

No, ben bé com ja he dit abans, quan veiem una noia que estudia veiem una cosa molt millor. Aquell punt què sents orgullós d'això, però tot ha canviat ara la gent estudia més I si no estudia és perquè aquella persona no vol estudiar i no per els pares no volen que estudiï

F No sé si vols comentar alguna cosa ol m'agradaria dir això no se

Bàsicament no

F Bàsicament la teva opinió és aquesta que la persona que vol estudiar estudia malgrat les dificultats què tenen perquè hi han dificultat però que realment si una persona vol ho pot fer

És per falta de motivació i de com els han instruït casa amb aquella ment

F Del paper que han de fer una miqueta això

F molt bé gràcies per les teves respostes.

Annex 3: Història de vida, Asmae

F- Bona tarda, Com et dius?

A- Asmae El Hachmi

F- L'objectiu és fer una entrevista, una historia de vida per veure quina és la teva trajectòria educativa en aquests moments.

On vius?

A- Visc aquí a Manlleu, al Vilamuntà, no sé si saps on és? si ho coneixes

I tant

fa com 2 d'anys, al gener ha fet dos anys que vivim allà

F- Al carrer Vilamuntà? Saps perquè estic tant sorpresa?

A- No

F- Perquè jo he viscut al carrer Vilamuntà més de 20 anys,

Sí

de fet encara tenim el pis. Quin bloc vius el 1 o el 2?

a nosaltres tenim el pis al 2 El primer si el 1r 2a

Doncs jo vivia el 2 1r 2a

Ostres jo estic vivint al 1, 2, 2

Doncs jo al 2, 1, 2

Saps el balcó que queda davant? doncs hi tenim el garaig a aquell bloc i ara ho tenim llogat aquest pis

Ostres

Oh quina gràcia, doncs mira jo he viscut allà des de que tenia 9 anys Nou no no no una mica més tard doncs des de les 12 fins als 26 que em vaig casar

Aquest és el meu barri no ens potser algun dia ens veurem per allà

AH doncs tu ets nascuda aquí

sí sí jo sóc nascuda aquí a catalunya

Quin any vas néixer 1999 aquí a manlleu

els teus pares van venir del Marroc, de quina part? doncs per Nador cap avall abans d'arribar a Nador

Està com a 10 minuts de nador Més cap a la muntanya o més cap al poble?

no més cap al poble

Quan van arribar els teus pares aquí

El meu pare crec que va arribar als 22 o 23 anys I la meva mare 5 o 6 anys després sí sí

Va venir el teu pare després de la teva mare es van casar aquí allà on es van casar Allà i Marroc, després vam venir cap aquí

El teu pare quins estudis té?

El meu pare quan parlem d'estudis em va dir que tenia fins a l'eso com la secundària d'allà i que va voler seguir però és clar com que eren molts germans no podien seguir tots, només podia seguir el més gran de tots

Mentre els petits o sigui havien de crear més per l'agricultura i la ramaderia I així quan el germà gran acabés els estudis continua i el segon i així sucesivament i així un rere l'altre Però el meu pare com que va venir cap aquí Que encara el gran no havia acabat els estudis així que no va poder continuar

La mare no té estudis o sigui el meu avi la va voler deixar estudiar però de fet per problemes econòmics. Hi va bé un temps en que l'economia, els diners de casa anaven bastant malament

O sigui tampoc està gaire lluny aquí també va passar això els meus pares no van anar a l'escola Perquè havien d'anar a treballar i la meva mare va anar a l'escola quan ja era molt gran no podies per fer grans coses només treballar per menjar

I és clar no estudiaven de feien els estudis bueno eres una mica similar de fet és igual

Els teus pares parlen català, l'entenen bé?

El meu pare parlar no gaire però entendre sí que l'entén

I l'espanyol el parla l'entens, i la meva mare pot entendre al català ara parlant no

però la mare sap llegir i escriure?

D'escriure no, bé ara fa pocs dies ha començat anar a l'escola d'adults

A que bé

De fet el meu pare ja havia anat a l'escola d'adults

Allà és on va aprendre el català i l'espanyol i el va anar aprenent aquí La mare actualment està aprenent el català i l'espanyol va per aquí amb nosaltres O sigui per casa a vegades deia i com és aquesta cosa i nosaltres li deiem

De fet ara teniu l'escola molt a prop al final del carrer i això facilita, no?

sí sí i està molt bé

I tu tens germans o germanes?

si som en total cinc: tinc el meu germà gran Té 22 anys, després jo, Després de la meva germana de 13, el meu germà de déu, i en tenim un de tres

així sou cinc i tu ets la segona

sí sí

i el teu germà que fa, estudia o no estudia, treballa?

El meu germà va estudiar la primària, l'ESO i després va fer un cicle superior d'informàtica i

quan va acabar va fer una altra cicle superior que no recordo de que era al IES Cirviànum de Torelló. Actualment està treballant amb una empresa d'aquí Manlleu que configura balances i coses així.

o sigui està actiu?

Si, sí

Que bé i és clar els petits estan tots a l'escola

sí sí

I tu recordes quan eres petita quan vivies a casa teva si tenies veïns, veïnes si et relacionades o no

O sigui el veí de dalt era el meu tiet perquè quan vam venir aquí Espanya estava amb el meu pare i els seus dos germans petits que vivien al mateix pis i després van dir, ostres doncs busquem pisos i no ens separem. Busquem pisos que estiguem un a prop de l'altre

i un germà va anar a viure a un carrer a prop al carrer pintor guardia i l'altre tiet va viure al pis de sobre nostre i així **ens relacionàvem amb els meus cosins**, i després teníem una veïna al costat. És clar com que no tenia fills doncs no ens feien gaire

Poca relació no

i després a l'altre costat tenia un altra veïna

Que tenia un fill amb aquest sí que ens fèiem i jugàvem perquè bueno que venia també a la meva classe i era amb els que em relacionava

Que bé

Viviu de lloguer vosaltres abans? si teniu algun avi o àvia que vivia amb vosaltres?

no

I tu recordes si a la mateixa habitació dormia més un germà o una germana?

on vivíem abans teníem tres habitacions: el germà gran tenia la seva pròpia i dormia amb un altre amb el meu germà quart. Després jo i la meva germana dormíem a l'altra habitació i el meu pare la meva mare i el petit de tots dormien a l'altra habitació

Ah molt bé

Però sí que compartia habitació amb la teva germana no sí sí molt bé jo també compartir habitació amb les meves germanes

Ara viviu allà en aquell pis de lloguer?

sí

molt bé

I a casa teu qui fa les feines de casa, qui fa les feines domèstiques?

Depèn de cada moment del dia

O sigui per exemple al matí l'esmorzar el fa el meu pare

Però per exemple les coses de rentar de l'esmorzar ho fa la meva mare i el dinar ho fa la meva mare I els plats els rento jo . El berenar farà el meu pare els plats els rentarà la mare Després del sopar el pare els platges els rentarà la mare O sigui ens repartim una mica

a molt bé

Després dels germans Algo para la taula l'altre escombra O sigui intentem repartint-se la feina lo més justa possible

això està molt bé

Soleu menjar al menjador

si si recordo aquests pisos tenen un menjador molt gran, sí i la cuina i ja és més petita

I anar a comprar qui va comprar?

Depèn de on està situada la botiga Si està gaire lluny i va el pare amb el cotxe

El pare condueix?

Sí sí

La mare no?

no la mare no

Si està més a prop hi vaig jo, o el meu germà o la meva germana. Els petits ja no

Però la mare també va a comprar?

Sí, sí

De vegades hi va el matí si no té feina doncs va comprar o a fer una volta I a la tarda el mateix si surt a comprar o a donar una volta

I de fet esteu a prop de l'arboretum, aquella zona verda, ara que arriba el bon temps hi ha molta gent que hi va, està ple De gent que va a fer picnic

sí sí

És que jo visc allà i veig que hi ha molta gent que passa per allà el arboretum

Ah, que bé

L'economia familiar quí a la porta?

La porta més el meu, **O sigui el meu pare és més reservat**

O sigui li agraden les coses...Més controlades. O sigui diu: no us preocupeu vosaltres d'això ja ho tinc jo tot clar, l'economia ja la porto jo, ho tinc tot molt ordenat, no us preocupeu tot estigueu tranquils, **o sigui el meu pare porta tota l'economia familiar**

També suposo perquè sí ell sap llegir i escriure pot interpretar els papers en català i és més fàcil

És clar i tant!!!

treballa el pare?

No, no treballa des de fa 9 anys

Treballava en una fàbrica tèxtil que hi ha per camí anant cap a Sant Hipòlit, si hi ha una fàbrica tèxtil, allà doncs allà, No sé ara com es diu

Ah doncs ja t'ho diré jo, em sembla que Es deia can ramisa, bueno ara hi ha un restaurant, el rossinyol

Sí sí doncs allà

Sí és clar perquè aquí hi havia molt tèxtil abans però ara com que tot el tèxtil i se'n va anar sí, se'n va anar i és clar ...

I la mare treballa?

No

No treballat mai?

no

Bueno no ha treballat fora però a casa i tant molta feina?

Sí i tant

El que passa és que no cobrem si cobressin imaginat tu. Si cobrem les dones per totes les feines que estem fent gratis

Estaríem riques aquí està la dificultat

Com és la vostra relació amb els pares? podeu parlar de les coses obertament o hi ha coses que no em parleu? com ho feu això amb els meus pares?

Amb els meus pares, o sigui sempre m'han inculcat una cosa que és: Si tens algun dubte Digues-me'l, per molt...per molt... havíem són temes sexuals, pregunta'ls no passa res, o sigui nosaltres te'ls re nombrem, no passa res. **Sí són dubtes sobre els estudis sobre la religió en sí, sobre la cultura tu pregunta, no passa res, tu pregunta. O sigui jo puc preguntar als meus pares el que sigui**

Després ja si és una pregunta que els hi fa més vergonya responen doncs, la responen discretament però responen i després així ja sóc conscient de, bueno la pròxima ja no els hi preguntis tant, Perquè després se'ls i fa molt incòmode respondre però si podem parlar de tot

Així teniu confiança?

sí sí, això és important. i si tu creus que fas alguna cosa que els teus pares no els hi agrada o que opinen diferent? no sé, com us ho feu? Hi ha alguna cosa que diguin, doncs mira no, No sé posen algun càstig, com ho feu ?

Si per exemple fas una cosa que els pares no els està bé, sobretot el pare o sigui ve i em diu: M'he donat compte que has fet això tal i tal i tal i jo bueno si ...Ja saps que està malament no? sí però no sé què... només ha sigut un cop i em diu bueno **doncs intenta no tornar- hi, eh. Saps que si tornes tindràs un càstig** i jo bueno vale, però segur, eh, intenta no tornar-hi i després la mare és més rabiuda que el meu pare, ell diu les coses com bueno, vale no tornis. **En canvi, a la meva mare diu: a veure això perquè ho has fet?** A mi m'has d'explicar per què has fet això? Hi haurà alguna raó, no? I jo que no mama que només ha sigut inconscientment, **doncs que sàpigues que a la pròxima et castigaré,** eh.

Et deixen sortir els pares?

Sí, una mica

Amb les amigues sí, sí

a veure tu tens relació amb amigues d'aquí, d'allà, a veure amb qui et relaciones més? Amb amigues de l'institut amigues que ja n'estan institut ?

O sigui una mica variat, amigues de classe, companyes amb algunes que ens hem separat després de sortir de la primària però segueixo tenim relació, les meves cosines també. Tinc com 3 o 4 cosines de la meva edat i si que ens entenem bé

I si surts on surts?

Depèn de amb qui surti, per exemple si surto amb les meves cosines Doncs anem cap a vic o cap a roda a donar una volta Si per exemple surto les companyes de classe doncs anem a fer un cafè per aquí A manlleu o anem a caminar anem a passejar.

I a casa teu per exemple qui és el qui si s'ha de prendre una decisió, és el que porta més la batuta?

Depèn de que és més, o sigui són només el pare o la mare, depèn de que és el pare i la mare i depèn de què és més la mare que el pare.

O sigui és potser més depèn del tema, no

Si depèn del tema o sigui de vegades és més la mare qui diu si és així, és així i ja està i després el pare li diu però dona si us plau i diu no, no, no si és així és així. **Són els dos o més la mare que el pare.**

Tu creus que s'educa diferent a la teva comunitat els nois que les noies ?

És una pregunta que sempre m'he fet jo també perquè o sigui, hi ha molta gent de la meua religió que diu no és que les noies no haurien de sortir gaire o vestir de tal forma però jo sempre pensat vestir com? **Perquè és clar diuen si et vesteixes així, així provoques a la gent i ja però és que el meu cos i jo em puc ficar el que vull, com vull i quan vull no. Jo sempre he estat o sigui m'enfaden molt la gent que diu la dona ha de ser així, així, així i l'home dels pots el que vulgui.** No hem de ser iguals si us plau que l'home i la dona no són diferents o sigui tots dos som humans i tal. **O sigui jo crec que per molt que no vulguem admetre, jo crec que sí que als homes se'ls inculca la nostra religió d'una forma diferent que les dones. Per exemple les dones et diuen: sigues més discreta, en quan per exemple, en quan a parelles. Per exemple a la nostra religió suposadament no es poden tenir parelles, saps no pots sortir amb algú. No pots tenir novio, ni novia ni res. Però és clar si algun noi té novia se'l veu com una cosa normal o almenys jo és com ho veig, però en canvi si una noia té novio doncs es veu com una mica més raro, no.**

O sigui si és el novio ja és perquè ja t'has de casar no, sinó és com perquè el tens?

O sigui hi ha bastanta gent que té aquest tipus de pensament, o sigui que el noi tingui novia no passa res, és un noi en canvi que la noia tingui novio, doncs segurament serà per casar-se.

Això és perquè és el patriarcat i nosaltres també en aquest sentit sembla que nosaltres estiguin més avançades però en realitat no és així

Perquè segons quines coses fan els nois es veuen com més normalitzades i segons quines són les noies pues no es veuen tant .

I llavors això té a veure amb el patriarcat amb el control social

Sí sí

És així de dur però és clar jo sóc del parer que hem de ser iguals, ens trobem amb aquestes dificultats perquè realment no ho som.

I amb els teus germans i germanes tens bona relació?

Sí sí sí jo crec que tinc bona relació sobretot amb el meu germà gran perquè m'entenc millor saps quan haig de convèncer als pares. Però per exemple com aquest cap de setmana que jo vull sortir amb les amigues i tal i el pare em va dient: Però és clar pensa que la setmana que ve tens exàmens i tal, estàs segura de que vols sortir aquest cap de setmana? Que no et vols quedar una mica a estudiar? Ja tindràs més caps de setmana i s'acosta setmana santa

I jo va papa sis plau. **Quan vegin els pares estan tirant més cap al cantó del no acudeixo al meu germà i li dic va sis plau intenta convèncer als pares.** I sí, sí després entre els dos intentem convèncer als pares. I per això ho faig més amb el meu germà gran

Potser perquè esteu més a prop de l'edat que tens i els altres tants potser són més petits no sí sí i tant

Tu creus que els nois tenen més privilegis que les noies?

Sí, sí una mica pel que t'he dit els nois sembla que som més lliures que les noies

I a casa teva, quan als rols molt diferenciats entre els nois fan això i les noies fan allò? Els veus molt o no els veus tant?

A casa meva no o sigui potser a fora al carrer i això segur però que és a casa meu no, no a casa meva tots som iguals no per ser un noi ets superior a una altra persona.

o sigui el teu germà a casa teu col·labora, fa coses de casa i tal?

sí, sí

Tu creus que la dona musulmana té un rols molt clars, en quant molt acotats, lo que ha de fer, lo que no ha de fer amb la vostra cultura. Com s'ha de vestir, como no s'ha de vestir com s'ha de posar el hijab o no. Tu creus que té com un encàrrec de la seva cultura molt marcat?

Sí bueno sí però o sigui a mi **els meus pares no m'han dit això. M'han dit que t'agrada fer una cosa fes-ho, nosaltres sempre estarem recolzant-te**. Però jo sempre he pensat que o sigui el que he vist jo, el que porto d'anys que **la dona musulmana sí ha de ser una noia tranquil·la no ha de ser una noia esverada**. Que faci moltes coses si no és així **una noia tranquil·la, ordenada**. No sé suposo que és això no. **La roba no ha de ser ni molt estreta ni molt ampla, normaleta, has de portar el mocador de tal forma. Per tant que els pares no hagin dit res que s'ha de ser així**, així, així però jo sempre ho he pensat.

Tu creus que sí que la dona ha de ser així?

jo crec que sí

Veig que tu portes el doble, no sé com ho dieu vosaltres el vel?

No sé, jo hi ha diferents tipus però jo crec que a mi em queda més bé així, jo durant els caps de setmana que tinc lliures em miro per intentar diferents looks

Per posar-t'ho de manera diferent?

Sí sí però jo crec que d'aquesta manera em queda més bé a mi. **És el que veig que m'agrada més**

Per tu, què vol dir, què significa portar el hijab?

O sigui, això em porta més cap a... o sigui jo el mocador me'l vaig posar perquè Me'n recordo el nadal del 3r d'eso

Així no fa gaire que el portes?

Sí sí fa molt poc que el porto

El nadal de 3r d'eso va ser o sigui **a mi els meus pares mai m'han dit que a tal edat t'has de posar mocador, no**, no, no o sigui **a mi el meu pare m'ha dit bueno doncs quan tu vulguis. El dia que tu creguis t'hauràs de posar mocador i jo sí, sí**. però fins que vulgui i em va dir sí tu tranquil·la. Els anys que vulguis i bueno va ser un dia que me'n recordo que va ser tornant de les vacances de nadal que em vaig despertar i em vaig dir: Ah doncs avui tinc ganes de posar-me mocador. Estan els meus pares esmorzant ahir em vaig anar a posar la roba i tal i em vaig posar un mocador i vaig sortir i vaig veure que em miraven. El meu pare m'estava mirant així com molt

sorprès i li vaig dir però què et passa? **i em va dir però aniràs a l'escola així? Jo li dic sí perquè?** i em diu però n'estàs segura del què fas? jo crec que encara ets massa petita. Espera't encara ets jove i tal i jo no papa jo tinc ganes de posar-me'l ja i me'l posaré, i em diu: Estàs segura jo sí, sí, sí. Encara ara em pregunta que si n'estic segura i jo papa estic seguríssima.

És que a mi des de que m'he posat el vel, el hijab o el mocador em sento com més segura de mi mateixa. Perquè no sé em sento, per molt que la gent digui el contrari, jo em sento més respectada ara que quan no el portava. Perquè o sigui jo vaig passar de 1r a 3r d'eso va haver ratos que vaig passar-ho malament perquè com pots veure sóc una noia prima i doncs a l'entrar a l'institut em van dir ostres estàs molt prima que és anorèxia? que no menges? Escàs teus pares no tenen diners per alimentar-te? **És clar jo no era pas tan oberta era una noia més tímida que no parlava amb ningú excepte amb les amigues de debò o fins i tot amb els professors em costava comunicar-me. Era molt més tancada.** I així el primer dia que vaig arribar a l'escola amb el mocador és clar la gent és quedar així se'n va costar una nena i em va dir: Com és que t'has posat el mocador? Ostres doncs no sé m'he despertat avui tenia ganes de posar-me'l I em diu doncs en veritat et queda molt bé. Estàs molt guapa i llavors va ser quan els meus companys em va dir res doncs has fet un bon camí amb el mocador estàs molt més maca i a partir de llavors em vaig començar a sentir més segura de mi mateixa perquè abans els companys que vaig tenir des de 1er a 3r d'eso em feien sentir per no dir fatal, malament, perquè és clar, els comentaris que anaven deixant anar em feien sentir molt rara, que no era jo, **però des de que vaig posar el mocador em sento molt més respectada**

Però ai perdó no només per la gent de la teva comunitat sinó per tothom

Sí sí sí per tothom

O sigui jo crec que actualment tinc més amics i amigues que quan no en portava. Sí sí sí o sigui quan no en portava, no sé com explicar-ho, era molt raro però quan no en portava per exemple a segon d'eso. Doncs el meu grup d'amics una sèrie de dues a tres persones En canvi ara tota la classe és amiga meva o sigui jo em relació molt, molt bé amb tots els de la classe, o sigui hi tinc molta confiança. Ara per exemple he trobat un amic meu aquí i m'ha dit on vas? i li he dit a fer una entrevista, ah, doncs mira jo també vindré. I sí, sí ara em relació més amb tothom i tinc molt més amics.

Així per a tu posat el vel és com una seguretats?

Sí sí, em fa sentir molt més segura sí, sí, sí

És clar per nosaltres no hem estat educades amb aquest sentit i el veiem diferent perquè quan desconeixes una cosa doncs això, no coneixes els motius, el perquè, et descol·loca una mica. Perquè una persona que no l'ha portat i després de cop i volta se'l posa doncs és clar dius, et qüestionen coses i és clar per nosaltres és estrany Pot ser l'obliguen a porta'l Oh!!! ja m'han fet preguntes d'aquestes els meus companys

M'han dit però aviem, ha sigut el teu pare? però que amb nosaltres pots confiar, pots dir-ho Jo que no que no si als meus pares els hi és indiferent I a la meva mare encara menys o sigui als meus pares els hi és igual. I em diuen bueno però estàs segura que no han estat els pares? i jo, que no, que no, de debò que els pares no han sigut i tal.

La teva mare també el porta?

si la meva mare també el porta. La meva mare se'l va ficar quan va voler, el meu avi no li va dir pas t'has de posar el mocador a tal edat. La meva mare crec que s'ho va posar als 17.

Però sí que decideixes posar-te'l perquè ho veus com una necessitat? No com una obligació però sí que tu creus que te l'has de posar?

Sí jo crec que ja ha arribat el moment de posar-me'l sí

Com un tret identitari tu diries? Que es una cosa que t'identifica, o no?

Sí més o menys , sí

per a tu la teva identitat O sigui el vel forma part de la teva identitat?

sí

Com per diferenciar-te de la resta, no, per dir algo

És com dir jo sóc així, sí, sí

Molt bé

I tu recordes quan eres petita, a quins jocs jugaves, si jugues amb el pare amb la mare?

o jugaves amb els germans i germanes?

Amb el pare jugava poc perquè no el veia perquè treballava per les nits i al matí tenia que descansar. La mare sempre ens deia no feu gaire xivarri que ara el pare ha de descansar i a la nit ha d'anar a treballar un altre cop. Deiem bueno doncs sortirem a jugar a fora al carrer i anàvem

amb els meus cosins que vivien a prop nostre. I sempre ens reuníem sempre tornant de l'escola per jugar. A 5:30 quan arribàvem de l'escola i deien va anem ràpid i sortim fora jugar jugàvem a l'amagada a saltar a corda futbol de vegades també jugava a futbol amb els meus cosins i amb els meus amics i les meves amigues. Una mica de tot els jocs

molt bé

Veig que la teva religió és musulmana, i la pràctiques?

Això és una pregunta que mai he arribat a saber quina és la diferència entre musulmana practicant i musulmana no sé com seria l'altra

No practicant, jo l'entenc com que per exemple jo sóc cristiana però no sóc practicant per dir-ho així, o sigui sí i no perquè Per mi una persona practicant vol dir que va l'església a resar, fem tota la quaresma. Jo quan dic practicant vull dir si vas a la mesquita no vas, si les dones hi aneu

A veure jo vaig començar a anar a la mesquita els dissabtes i els diumenges a estudiar o sigui pels matins, estudiava per exemple de nou a deu el que seria la lectura i l'escriptura de l'àrab i de l'amazic i després teníem com mitja hora de pati i després quan tornàvem estudiàvem l'Alcorà, els diferents capítols. Cada més teníem que aprendre'ns aquest tros de l'Alcorà i ho teníem que aprendre. Vaig començar a anar als 9 o 10 anys i fa com dos anys que no hi vaig ja.

I ara perquè no hi vas?

Perquè ara l'estant reformant

O sigui la que hi ha al costat del cap

Sí i ara m'estic plantejant si tornar-hi o no tornar

Perquè jo ja tinc els conceptes bàsics què és l'escriptura i la lectura de l'àrab i l'Alcorà i ara que ja sé escriure i ser llegir doncs potser ja puc llegir a casa i estudiar a casa. L'altre dia vam estar parlant amb el meu pare i li vaig dir què faig papa que penses torno a anar a la mesquita o no?

Perquè jo crec que ja gairebé està acabat només els hi queda el pis de dalt. A mi m'és igual em va dir el meu pare m'és indiferent si és el que tu vols, fes el que vulguis si hi vols anar ves i sinó estudia a casa.

Però llavors a la mesquita, hi aneu els homes per una banda i les dones per un altre, o esteu junts?

Estem barrejats, estem barrejats

Ah doncs jo pensava que no, pensava que els homes anaven a la mesquita per un cantó i les dones anaven per un altre, en un altre moment però junts no hi estaven.

O sigui és diferent els homes i dones que les noies i els nois. O sigui aviem com ho explico. O sigui quan nosaltres anàvem a estudiar l'edat màxima que pots anar a la mesquita és fins als 18. Després si vols seguir pots però almenys fins als 18 pots anar. **Diguem que quan jo estudiava dones grans no hi havien i homes grans tampoc.**

Hi havia nens i nenes que venien amb cinc anys o sis i quan els hi deien als seus pares, com és que venen tan aviat? I deien és clar com que veuen a les seves germanes elles també volen anar-hi. Bueno doncs que vinguin i els pares i tenien que estudiar Sí jo crec el meu pare va estudiar al Marroc

O sigui quan aneu a la mesquita aneu per aprendre l'Alcorà?

Sí sí

Però per pregar?

Per resar després ja tenim els homes separats de les dones. Sí és una mesquita gran tenim els homes en una sala gran i les dones amb un altre. Si el lloc per pregar és petitó aleshores tindrem els homes arrasar a davant i les dones a darrere

Sí, i per què els homes a davant i les dones al darrere?

Doncs no ho sé sempre ho he pensat i li he demanat al meu pare i m'ha dit que no ho sabia que mai havia trobat la raó d'això.

Que sempre s'ha fet així

si sempre s'ha fet així

Curiós, eh

Sí, sí, sí. Després és clar actualment i que trobo que està molt bé veuen que hi han moltes dones que no saben escriure ni llegir, només se saben l'Alcorà vol dir que només saben els capítols per resar i és clar i en el nostre Alcorà diu com més en sàpigues millor, els dimecres i divendres a la tarda doncs les dones grans van estudiar unes quantes hores, sí,

Ah, molt bé

I escriure l'àrab perquè així més tard puguin estudiar l'Alcorà

La qüestió és aprendre i tenir ganes d'aprendre

Sí, sí ho trobo molt important

L'important és saber com s'interpreta l'Alcorà perquè és clar aquí uns l'interpreten d'una manera, els altres d'un altre i després és clar no saps qui té la veritat. Perquè és clar jo he sentit gent que diu, bé parlo des del desconeixement., gent que diu que l'Alcorà no diu que les dones s'han de tapar.

N'hi ha què diuen que sí, n'hi ha que diuen que no que l'alcora diu que les dones han d'estar entre vels però què vol dir estar entre vels?

A mii el meu pare m'ha dit, perquè jo quan em poso a parlar, ens ho prenem així una mica en serio i tal: Em diu va et deixo les coses clares perquè així no tinguis després cap dubte. **Sempre m'ha dit que la dona en teoria hauria de tenir a posar-se el vel a partir de que comença menstruar perquè llavors en teoria ja es considera dona. Però que el meu pare no veu cap problema que sí dures dos o tres anys després de tenir la primera menstruació en posar-te el vel no passa res. Però després això d'anar entre vels, la qüestió és no portar roba molt ajustada perquè se suposa que provoques molt. Així que no has d'anar amb roba molt, molt ample ni tampoc molt, molt estreta.** Normal

Normal

Normaleta per no cridar l'atenció, discreta

I tu creus que és important la religió per les persones, qualsevol religió és important?

Jo crec que per exemple si una persona té, no sé, eh, qualsevol problema sempre acudeix a algú, per exemple, jo tinc alguns companys de classe que diuen no nosaltres no creiem en Déu però quan tenen un examen molt important diuen Déu si us plau ajuda'm O sigui jo sempre he cregut que algú necessita una religió en que creure, la que sigui perquè joestic a favor de totes les religions. Sempre necessiten algo en que creure.

Per tant per tu és important la religió, tu creus que és una necessitat la religió?

Sí jo crec que és una necessitat sí sí

I tu creus que la religió et fa ser millor persona?

Mai havia pensat així, no en tinc ni idea, Que si et fa ser millor persona, jo no crec que per creure en una religió o un altre pugui ser millor persona, no sé

no semblar. Això és una opinió i jo crec que les religions el que fan, el que haurien de fer és que les persones siguin millors. No millor un que l'altre no, no, no que siguin millor persones em refereixo a que no facis el mal a ningú. La religió el que t'ha d'ensenyar és que tu tinguis uns valors I que tu no facis mal a la gent, que respectis l'altre i que l'altre també et respecti a tu i per mi per això és important la religió perquè t'ha de fer millor persona.

Sí, sí

Per estar amb tothom i que independentment de la religió que tinguem la base és la mateixa. I el que hem de fer és arribar a un consens En vale tu ets musulmana i jo sóc cristiana però en definitiva ens uneix el mateix, hem de construir una cosa comú per entendre'ns Des del respecte i des del consens. Jo et respecto a tu i tu em respectes a mi. I hem de viure juntes per mi. Per tant per això la religió cada festa les persones siguin bones A mi no em cap al cap que una persona té una determinada religió i pugui fer mal A l'altra per mi això no és una bona persona No és agafar-la sense català religió perquè precisament a religió que ens diu

El que ens marca almenys la nostra religió, ens diu com diferents normes per ser bona persona.

Un dels 5 pilars més importants de la nostra religió és donar, ajudar, com més tinguis més pots ajudar i com més ajudis més a prop estàs del paradís.

Ajuda tot el que puguis i pensa que sempre hi ha gent pitjor que tu i si pots ajudar-les doncs ajuda-les. Perquè has de saber posar-te en el paper dels altres .

I tant això és important per mi també és això la religió

Es teus pares tu creus que els interessa la política?

El meu pare sobretot, el meu pare l'interessa moltíssim perquè sempre està aviem l'interessa la política amb el que passa en el sistema educatiu, per exemple.

La l'OMCE i tal sempre que surt per les notícies el meu pare s'ho mira I ha de donar l'opinió i sí perquè jo penso que no no pot ser. Sempre ha de donar la seva opinió i quan hi ha manifestacions, quan hi ha votacions.

Es teus pares van a votar ? poden votar?

sí sí el meu pare va votar

I tu per exemple ara ja pots votar?

no jo fins al 26 d'octubre encara no

Ah, és clar tens 17 anys

I després aniràs a votar quan surti l'oportunitat?

és clar perquè és un dret que tenim i saps per què demano lo de la política perquè jo crec que estem com desencantades

Però precisament el que ens dóna el poder de la classe treballadora, l'estar juntes, el poder el poder de construir, el poder que tenim com a comunitat l'hem d'exercir perquè és clar després depèn de quin polític tenim faran unes determinades polítiques a unes altres . Si tenim una dreta faran un tipus de política i si tenim una esquerra farà una altra. I això cal que ho sapiguem.

si

Perquè es clar llavors diem o no jo no jo no llavors es clar si tu no et mous tenim el que tenim i el que tenim ens va gaire un favor precisament.

Canviant de tema tornem a la teva infància, els teus pares no et deien a quins jocs havies de jugar si eres una nena o un nen

no de fet vaig tenir una infància molt curiosa, com que el meu pare havia de dormir al matí perquè necessitava descansar per anar a treballar a la nit. No podíem fer fressa perquè es llevava i només feia un àpat i corrents a anar a treballar i només el veiem els caps de setmana. **Després com que el meu germà va ser el primer era el mimat i tenia moltes joguines.** Després vaig arribar jo i és clar, el que tenia per jugar era cotxes, camions bueno coses que més aviat eren joguines de nens. Però jo jugava perfectament m'agradaven, de fet, jo no vaig arribar a jugar a les nines fins al 7 als 8 anys i jugava a pilota, a corda, a la xarranca, a tot.

A veure quan vas comença l'escola quina edat tenies?

Als 4 anys

Perquè la meva mare és molt sobre protectora i es clar quan era el setembre jo tenia dos anys encara em faltaven dos mesos o un mes per fer els tres i la meva mare deia es que encara és petitona, encara té dos anys. I el meu pare deia va vinga ja s'acostumarà que també hi ha molts nens que tenen dos anys però al final no vaig anar fins a p4 a l'escola

A quina escola anaves a la pública, privada, concertada?

A la Pompeu Fabra que no sé si és pública o privada

Es pública

tots els germans hem anat a la Pompeu Fabra

Pues mira jo estat de l'AMPA del Pompeu Fabra durant quatre anys però quan la meva filla era petita, és que tu no et portes tant amb la meva filla només us porteu dos anys i no recordo oberta vist per l'escola.

I mira que a les cares sempre em queden, els noms no, sóc un desastre però les cares sí, però és clar que també si anaves sense tapar potser això em despista. I la meva petita també va al Pompeu Fabra, no dius que teniu un germà petit quants anys té? 8 has dit vols dir que no va a la mateixa classe que la meva filla? Fa tercer

el meu germà fa 4t perquè fa els anys al febrer

La meva fa els anys al desembre, és clar per això no van junts.

Pot ser es coneixen, segur que es veuen al patí, com es diu?

Zacaries

Em sona però és clar deu ser un altre Zacaries perquè n'hi ha molts, passa com aquí Josep, Joan.

Tu quin record tens de l'escola?

Jo el millor record que tinc és el dels professors, jo considero que vaig tenir els millors professors. A mi per exemple la de sisè va ser la que més em va marcar. Era tan bona persona que et feia veure l'escola d'una forma diferent perquè és clar, tu estàs de P4 a cinquè, ai l'escola és molt guai. A mi em feia il·lusió quan em donaven deures per fer, treballs per fer tots junts amb la cartolina.

Almenys jo quan ens deien de fer un treball en grup era la primera que deia avui mateix ens hem de reunir, hem de fer això, hem de fer allò. **M'agradava moltíssim l'escola.**

Després arribes a sisè comences a tenir una concepció diferent de les coses, ui què difícil... Però la professora que vam tenir sempre ens va fer veure l'escola era molt divertida, ens feia veure les coses diferents.

Que tenías de professora?

L'Assumpta, ah és la que té ara la meva filla l'Ona. És molt maca i molt bona, és veritat que aquesta professora de una manera d'ensenyar que ajuda molt.

Recordes el professorat que tenies a l'ESO?

ostres doncs ara mateix no sé

però bé, vull dir que si tens un bon record d'aquesta etapa?

Sí sí

Et relacionades amb tothom no tenies problemes amb ningú, a més sempre vas anar a la mateixa escola, al Pompeu Fabra i després a l'institut Antoni Pous

Sí sí

I tu quan acabes l'ESO, com decideixes continuar? per què?

Nosaltres quan estàvem el punt d'acabar l'ESO llavors ens van dir el de lletres i el de números, I sempre defensant bueno què és el que et va millor, lletres o números? I a 3r d'eso ja em vaig començar a neguitejar per què pensava ostres ho has de triar molt bé perquè a la mínima que t'equivoquis...

Després vaig començar a buscar les diferències entre el batxillerat humanístic i el de ciències Quines assignatures hi havia de cadascuna, llavors quines sortides hi havia de cadascuna, Quines carreres podia fer i després vaig veure que era més de números que de lletres hi vaig dir doncs bueno ens decantem cap a ciències i que sigui, lo que Dios quiera sabes i si si els números és lo meu.

Per tant tu estàs fent el batxillerat científic en dieu molt bé, i tu tenies clar que volies El batxillerat

Sí sí i tant

I com ho fas bé com ho vas decidir li vas comunicar als pares, els pares que et van dir?

Jo sempre és més els meus pares m'han fet pensar que si tenia dubtes sempre ho havia de comunicar perquè és clar ells eren els que em ajudarien millor. Perquè també pots acudir un amic és clar es poden dir això jo però és pare sempre aconsellen més bé .

Almenys això és el que crec jo. **I els meus pares em van dir pensa quins avantatges i inconvenients té el batxillerat i quins avantatges i inconvenients hi ha de fer un cicle** llavors jo vaig estar buscant i li vaig dir però papa jo crec que estic més segura de fer batxillerat **perquè és clar el pare en sap més d'això dels estudis que la mare**. La mare sempre em deia tu tria el que més t'agradi. Després al pare ja li vaig dir ostres doncs faré batxillerat i em va dir però que sàpigues que la ciència és difícil i que hauràs de pensar molt.

Què prefereixes que faci una cosa que no m'agradi i la faci malament una cosa que m'agradi la faci bé. I em va dir doncs decanta pel que vulguis. Hauràs de pensar molt i jo sí sí no et preocupis, no et preocupis

i ara ja estàs a segon, per tant ara hauràs de decidir què fas? continues no continues, què vols fer?

Vaig entrar a batxillerat pensant que volia fer farmacèutica després vaig dir ostres no sé a tu perquè farmacèutic costa molt

O no depèn

bé estava entre 3. **Estava entre farmacèutic que estava la primera posició, després hi havia Psicologia que em decanto més per psicologia infantil i de l'adolescència i per últim hi havia nutrició humana**

O sigui dietètica i nutrició

Després vaig dir farmacèutica per la nota no sé i Bueno, al final cap a Psicologia, vaig començar a buscar informació sobre la simbologia quines assignatures estudiaven a la universitat. Quines sortides et donava i quines no i vaig decidir Psicologia

Psicologia ja t'has decidit no perquè ara això ja està aquí a tocar

sí,sí, sí

I on t'agradaria anar?

Vaig estar mirant tres universitats, la de Vic, l'Autònoma de Barcelona i la de Giron. Per matins i tardes i és clar no podia estar tot el dia anar i tornar

Perquè tu vols fer cada dia anar i tornar no no vols estar amb un pis, o sigui anar fent el va i bé cada dia

Sí perquè jo anar amb un pis encara no ho veig. Pot ser més tard estic fent tercer o quart de carrera però de moment no el primer i el segon any no. És clar la universitat de Girona seria molt dur anar i tornar, anar i tornar cada dia. Després aquí entre la de Vic i l'Autònoma de Barcelona. A Vic psicologia és a la tarda, per tant, hauria de canviar la meua forma de treballar. Perquè seria treballar al matí estudiar la tarda perquè jo estic acostumat a fer-ho al revés. Vull dir per fer els deures i això, per tant, no sé queda l'Autònoma de Barcelona. **Però és clar els meus pares diuen que anar a l'Autònoma de Barcelona serà molt cansat,** anar i tornar, a anar i tornar.

És una bona universitat també

sí sí

Després el inconvenient és el preu, la universitat de Vic la carrera que vull fer són com 5.400 i algo i a la UAB són 2.287 o més

És clar són menys de la meitat

sí

I sempre li he dit al meu pare tingues en compte això, eh. I em diu sí, sí però el que donaràs en el transport serà gairebé el mateix que quan vagis a estudiar a la universitat de Vic.

També ho has de tenir en compte i tant

Mira avui he vingut la universitat Barcelona fer una xerrada i quan ha acabat la xerrada m'he acostat i li he demanat escolta ja que alguna cosa? I diu per ser família nombrosa ja tens una beca, bé un ajut per si el pare no treballa ja tens un altre ajut. Després per viure lluny també et donen una beca

I després del ministeri la beca general en diuen aquesta segur que te la donen, la beca de transport te la donen, hi ha un altre tipus de beca la d'equitat que em sembla que en aquest cas de la uab també entra, te la donen. vull dir que al final pràcticament et surt el primer any que no has de pagar fins que no t'ho donen tot perquè la meua filla li han donat i a mi també me l'han donat el que passa és que a mi també m'han donat menys perquè estic a la universitat de vic. semi concertada a llavors la beca equitat no te la donen bueno no es pot demanar eh però no el teu cas tal es donarien totes i et donaria la totalitat del que et costa llavors. Hi ha un altre sistema que tu quan vas a fer la matrícula argumentes i demanes de no pagar els crèdits fins que es resolgui lo de la beca. sí sí i llavors per tant això ho podries fer i no l'has de pagar, saps què

vol dir això es pot facilitar molt val la pena perquè així no t'has de tocar els diners i dona aquesta oportunitat. La Uvic també és una bona universitat també estic contenta no tinc res a dir però vaig fer per proximitat però vaja si fos jove hauria anat a fora però és que a la meva edat ja no podia pas compaginar tantes coses feina, estudis

I tu per què creus que les noies marroquines deixen els estudis? Tu tens amigues que ho han deixat?

Jo tinc amigues que ho han deixat, jo conec a una amiga que va deixar el batxillerat però jo ho vaig veure una tonteria, o sigui **perquè aviem aquella noia resulta que hi havia algú que es volia casar amb ella. I ella va anar molt ràpid** i va dir ah, doncs vale. I després el noi li va dir, vols seguir estudiant? A mi perfectament podem anar a poc a poc i tal. Jo puc esperar fins els estudis que vulguis i ella va dir: no, no ja en tinc prou i és clar... **aquesta noia el que passava és que al batxillerat aquesta noia no s'esforçava gaire jo sé que aquella persona podia però no volia** que era una altre cosa, era vaga. **Se s'hagués esforçat més n'estic seguríssima que s'ho hagués tret.**

O sigui va deixar-lo que és el batxillerat i ara està casada no?

Sí perquè no li anava bé les notes bueno i està casada?

ja no, el cas és que no sé quin problema va haver i ara fa temps que no la veig i al final doncs no, no va anar bé.

Coneixes alguna altra noia que podria estudiar i no ho ha fet?

Sí una amiga meva des de p4 sempre hem anat a la mateixa classe i ho va deixar també precisament per les notes i tal però també perquè no feia res o sigui batxillerat porta moltíssima feina constant, diària, dia rere dia o sigui si vols treure bona nota has de pensar. Ho deixava sempre tot pel final i deia ah ja m'esforçaré després al final. És clar no, no és així has d'anar fent una mica cada dia.

Les persones que conec que han deixat el batxillerat és perquè han volgut perquè jo sé que si haguéssim volgut de debò haurien tret molt bones notes.

Així lo que es diu que les noies abandonen els estudis per temes econòmics o per temes familiars, tu què creus?

Per temes econòmics, no crec o sigui perquè hi ha molts ajuts actualment hi ha moltes beques i tal però després no sé o sigui **el meu pare conec persones que han fet que les seves filles parin d'estudiar pel fet de que ja siguin majors d'edat** i els hi diuen bueno **els diuen va que ja**

t'has fet grandeta no per estudiar ara has de començar a aprendre a feines domèstiques de casa perquè ja estàs a punt de casar i tal i però jo sempre he pensat que és una idea molt estúpida.

Doncs sí el meu pare sempre m'ha dit que té amics d'aquest tipus i jo li dic, i tu papa que en penses d'això? i em diu que no, que no, que només són els meus amics però jo no penso això, tu fes el que vulguis, si vols estudiar

Per tant tu creus que influeix?

Ja no fa falta que influeix això

sí però és clar que un pare pugui decidir que una filla no pot estudiar i que s'ha de casar ha de ser, molt greu, jo ho veig molt greu

si jo també

És molt greu perquè li estàs d'alguna manera, li estan tallant el futur de la filla que al final els pares i mares el que volem és que els fills i les filles tinguin una educació i que puguin fer el que els hi agrada i que puguin desenvolupar-se com a persona i si és clar un pare decideix que una filla no pot decidir seguir estudiant més perquè té 18 anys, a mi no sé ai em sembla molt greu

Molt greu i a més és una llàstima clar i a sobre noies que han tingut bones notes, bones estudiants de batxillerat

però això sí que té a veure amb el tema dels rols perquè tu ets home o dona?

Sí, sí estic seguríssima que és perquè ets una dona i no cal que estudies més com que tu només has de casar-te i tenir fills. Dins la comunitat hi aquest pensament de dir-ho a les noies, el seu objectiu és casar-se i tenir fills a la vida. Hi ha una cosa que sempre m'ha posat nerviosa, hi ha un tema que em poso nerviosa és que **els pares aquests pares que decideixen sobre les filles pensen que o sigui els hi fan pensar a les filles que l'únic objectiu de la dona musulmana és aquest.** I jo no ho veig així, i si ho veus diferent això és un problema almenys per mi és un problema a la vida. Ara ho veig com una cosa molt estúpida sempre que la gent ho diu així em poso molt nerviosa, em poso dels nervis per això no ho veig normal, si són coses de l'altra món no són normals però passa.

És clar la preocupació aquesta, és a dir, passen aquestes noies que treuen bones notes que no és per capacitat, que són intel·ligents podrien accedir al que volguéssim estudiant i jo dic totes aquestes dones és clar em preocupa com a ciutadana i això és el futur, és el futur de que poden

fer el que vulguin, d'acord jo no sóc ningú, però em preocupa i no només és que crec que tornem a estar a mans dels homes, llavors clar no prendran decisions que beneficiïn a les dones. A mi això em preocupa

A mi em posa molt nerviosa i crec que s'hauria de sensibilitzar, de fer alguna cosa a l'escola i a més intentar recolzar aquestes noies que podrien estudiar però, és clar, és molt difícil quan dins la família hi ha aquest control és molt més difícil, és això

sí i tant

creus que sí, sí, sí

Totalment

Molt bé doncs jo no sé si vols dir-me alguna cosa més si vols afegir o tens alguna altra idea comentar alguna cosa més

no sé ara mateix no ho sé, això fins aquí suposo que no tinc res més a dir

molt bé donar-te les gràcies per col·laborar amb les teves preguntes

Bé moltíssimes gràcies

Gràcies a tu.

Annex 4: Història de vida, Nada

Entrevista a Nada

F Bona tarda Res això és una història de vida la teva història i el que et sembla que vols contestar i el que no tu mateixa amb tota llibertat el que et sembli doncs això és per el treball de la universitat de Vic Un treball de final de Grau de Quart de Educació Social

com et dius?

Nada

F i on vius

a Manlleu

F On vas néixer tu Nada?

al Marroc

F Al Marroc quin dia vas néixer

El 1994 el 5 d'abril

F I quan vas arribar aquí

Primer va venir la meva mare

I tu on estaves?

Amb la meva àvia al Marroc i cinc anys allà sense la meva mare

O sigui primer va venir la teva mare a treballar aquí

si sola

sola I després tu et vas quedar amb els teus avis

Si al marroc

al marroc i llavors vas venir amb ella

Sí no sé com es diu allò, bueno, bueno

si el reagrupament familiar

I el meu germà

tens un germa

si tinc dos germans

dos

Dos més petits o més grans

Dos nois més grans, jo sóc la petita

I tots tres us van quedar allà

no el gran no

Ah la teva mare va venir amb el teu germà gran

no el meu germà gran va venir sol també

Ell ja està casat i tot , es va casar amb 18 anys

O sigui el teu germà gran va venir sol aquí

sol amb 16 anys, jo era petita, potser tenia 8 anys

per tant va venir primer el teu germà?

El meu germà i després la meva mare.

I el teu pare?

es va morir

es va morir allà al Marroc?

sí quan jo era petita

Quan jo era petita, sí a l'any 2000

Ara farà 17 anys

uf Déu ni do. la teva mare també per tres fills sola, ho ha tingut una mica difícil. no?

Ui sí sí, bueno però ara està bé

Està bé

Que té una altra parella la teva mare?

Silenci

No vol més parelles?

el meu germà gran no vol

Què vols dir que el teu germà gran no vol? No vol que la teva mare tingui novio?

No ni novio ni casada ni res

Però i tu com ho veus això

jo estic amb ell

Ah és clar perquè això no és just, no?

Jo tampoc vull que la meva mare es casi

Ah tu tampoc vols que la teva mare tingui novio?

no, no, no **rialles**

Per què?

per què no

Però a veure la teva mare deu ser jove quants anys té la teva mare

49

per a la teva mare té dret estar feliç a trobar una altra persona que l'estimi noo

la meva mare és feliç amb nosaltres, què vol més?

Rialles

Ostres

sí sí

I ella què hi diu la teva mare

ella no diu res ella està contenta, diu que està bé

lo important és que ella estigui bé, això segur

Sí

i el teu germà l'altre i tu viviu amb la teva mare?

sí

a vegades no

com que ja té familia

Quants anys té el teu germà gran?

ara te 27 o no sé 28

i te fills

si té una filla petita

8 anys té

ahh mira com la meva com la ona i el teu germà altre no està solter

Si té 24 anys aquest

i no té novia

te moltes

què vols dir que té moltes?

sí,sí té moltes

ah si?

si, si

I tu, tens novio?

sí, jo també tinc un novio

un novio, i quants anys té?

té 27

27 i tu en tens?

22

Això no importa és que importa és el cor

No és clar

i el teu novio és d'aquí manlleu també?

no és de Barcelona

de Barcelona i quan us veieu?

a vegades ve ell i a vegades baixo el cap de setmana

molt bé

I em porta ell amb el seu cotxe

i ve a casa teu i entra casa teu?

sí sí

i la teva mare com ho veu?

bé està contenta

està contenta

És àrab, per això

què vols dir? **rialles**

És que els amazics i els àrabs són diferents, eh

i tu que ets amazic?

Mitja així, mitja així jo (gestos amb la mà)

Tu ets nascuda al Marroc, de quina part?

De tetuan, I tu parles àrab o amazic?

els dos perquè la meva mare és amazic i el meu pare àrab

El meu pare és ara i la meva mare amb el meu pare nascut a Tetuan i la meva mare a Nador

Així la teva mare sí que és de nador la meva mare són cosins Així es van casar dos cosins si vull dir que a la meva àvia el meu pare i la meva àvia de la meva mare eren germanes Es van casar un fill una filla de dues germanes

sí

El meu pare i el meu avi nascut a Tetuan Per això jo sóc mig àrab i mig amazic

I com es viu això de mig així i mig així?

bueno

què vols dir?

Es difícil

bueno difícil a mitjges Sí és com aquí a catalunya i castellà

Però bueno jo vaig anar a andalusia i després vaig venir aquí i clar no no tinc cap problema bueno vull dir que no sé

si però els amazics són una mica racistes I jo no ho suportó això Sí sí

en quin sentit són racistes?

Són molt molt tancats com els àrabs no, saps tu pots anar com vulguis poden anar sense mocador les dones I tot, en canvi a Nador Allà et maten, has d'anar tota tapada...

Tu vas vestida com la gent d'aquí

sí clar normal

I no t'agrada portar mocador?

no No no no que va

Però sí que ets musulmana?

sí sí i faig el ramadà i reso i tot

Però a mi portar el mocador no m'agrada portar mocador i ja està

I tu creus que et respecten?

NO hi ha la família de la meva mare que no

**No veuen bé diuen de posar mocador i anar tapada I portar-te bé no surtis per la nit I si hombre
què dius? No silenci**

perquè tu jugues a futbol Oi que sí?

Sí sí

I com ho portes això de jugar a futbol?

Bé Molt bé

estàs en un equip femení?

Sí en un equip de noies d'aquí Manlleu

T'agrada molt esport?

sí m'agrada molt Fer esport abans també feia Boxeo Però ara no tinc temps

on anaves aquí a manlleu?

No no no no no a Tona

Però aquí també n'hi ha un, el de El Idrissi

Sí allà hi han dues noies marroquines que fan boxeo

Molt bé home potser va bé per treure tensió eh

sí,sí Sí jo que sóc nerviosa

Sí

Així del nostre esport també t'ajuda

si m'ajuda

I tu com vas venir aquí com ho recordes això, Com ho vas viure això? tenies cinc anys

No

quants

sí 11, 12 o 13, no sé

Val i per tant vas anar a l'eso ja

sí només vaig fer tercer i quart

Te'l vas treure l'ESO o no?

no com vols, em faltava el 1er i el 2n

Es clar el sistema educatiu és molt diferent aquí d'allà?

sí molt diferent

Aquí l'escola és molt diferent d'alla?

sí molt diferent

No parles català llavors encara és més difícil

sí Així tu no tens l'eso i tu creus que t'agradaria?

sí m'agradaria però de moment no

De moment no **Silenci**

vull treure

Si però clar Però per treballar tu no creus que ho tens més difícil sense la Eso?

bueno no no t'ho dema

hi hs empreses que no demanen l ESO nomes demanen experiència

pero saps com esta el tema de les fabriques

si

una mica

ja

abans hi havia molta feina

aquí Manlleu si ara ja no

tu creus que es important estudiar

si, no, no sé jo t'ho pregunto

si a mi m'agradaria estudiar hi tenir moltes coses

per exemple si tu haguessis d'estudiar que t'agradaria

aixo es el problema no sé

no ho saps

bueno això es pot pensar no hi ha problema tu penses un diia que m'agrada ara jo m'hoestic

inventant si t'agrada fer esport tu saps que hi ha un grau per coses d'esport

per la gent que vol ser professora de gimnàs a les escoles

Un dia vaig pensar i li vaig dir a me mare que volia ser policia, i em va dir policia? no si a mi

m'agrada

T'agradaria?

si i per què no

el problema és que no tinc la nacionalitat

no tens nacionalitat encara

no, no hi porto més d'11 anys

i com es que no la tens encara la nacionalitat

es difícil ara

però la teva mare no la te

no no no la te

tu tens permís de treball

si si

i de residència

si si

però no tens la nacionalitat

no

ostres es clar si no tens la nacionalitat espanyola no pots ficar-te en els cossos de policia

no he preguntat però no res

i per tenir la nacionalitat que et fa falta

Ara et farà preguntes moltes preguntes

Ah clar has de saber moltes coses del país Has de saber el tema de la constitució has de saber

lleis Has de saber

pues 30 preguntes

difícil

Bé però si t'agradaria no és impossible

Sí però també tens que pagar no sé 300 euros O 400 euros

per examinar-te

si

ah si

Bueno però si és que t'agradaria potser has de començar per l'eso Perquè és clar primer has de començar per l'eso després una altra cosa anar fent una mica així no

si si És que a l'eso És que recuperar el primer el segon el tercer i el quart no no el tercer ho tinc el tinc aprovat

I si fas només el quart

El primer i el segon també ho has de fer

Jo pensava que només havies de fer el quart i ja està

El primer i el segon el tercer tinc aprovat i el quart

Per això si no sé si és només el quart no podries tenir-lo

El quart no

L'has anat a mirar perquè aquí manlleu ho pots treure l'eso

si si hi he anat

has anat aquí a l'escola d'adults

Ara de moment no vull estudiar ni fer res només treballar i ja està

Però tu creus que el tema no vols estudiar per un tema de que De no t'agrada ho veus difícil O
per què

**no no es per això sí que m'agrada estudiar Sí m'agradaria Tenir el graduat i tot I fer-ho
batxillerat també És que no és que es clar vull treballar perquè vull ajudar ma mare Com que
ma mare només cobra aquest com es diu Allò social com es diu**

la pirmi

la pirmi aixó No li arriba no li ha arriba res saps

és clar

La meva mare diu has d'anar a treballar per ajudar-me, el meu germà no treballa tampoc

No treballa

no

Quants anys es diu que té

24

24 I no ha trobat cap feina el teu germà

com que va tenir un accident ara fa dos anys o tres anys

Ah sí

Sí

amb cotxe

cotxe sí amb cotxe

Però està bé

si Ara està bé Però a vegades ho recorda i està molt nervios

clar llavors per ajudar a la mare

I l'altre no pot ajudar perquè té família

Clar

Per això necessito treballar per ajudar-me mare, ella sola no pot fer res

Però treballar i estudiar ho pots fer si t'agrada mira jo ho estic fent

És que treballar amb l'esport estudiar uf

Però si es vol tot es pot aconseguir. Digue'm això a veure el teu pare tenia estudis

no recordo

No te'n recordes

Li tinc que preguntar a meva mare això

i la teva mare

Té fins la secundària

Fins la secundària

La teva mare li hagués agradat estudiar

Una mica vull dir anar a la universitat tu creus que li hauria agradat

si si Anar a classe li va bé

per ara està anant a l'escola d'adults

Si està anant a l'escola d'adults

Per aprendre català

Per aprendre català sí tot, ara va sola, sí la truca algú pel mòbil contesta ella

Molt bé perquè es clar al principi no

no

Molt bé

ara ho fa tot ella

I per tant ara entén el català ja pot parlar

Sí sí tot

Molt bé lo dels germans ja m'ho has dit Tu clar no recordes haver cuida't els teus germans o si a ser la petita per que tu ets la petita

si

Per tant, tu cuidaves els teus germans o no?

no

sempre et cuidaven

del meu germà a l'altre només ens portem un any Ell ha fet 24 al febrer i jo em faré 23

I sempre estava amb la mare

si sempre

I tu te'n recordes com era la casa on vivies tu quan eres petita

Sí que me'n recordo vivia amb el meu pare

Com era la casa

És que les cases del marroc són grans Per tenir quatre o cinc fills petits

Encara la teniu que estar a casa

si si Encara la tenim

Però i aneu de vacances Al marroc o no

Fa 9 o 10 anys que no he baixat al Marroc és que no podem baixar ara com que tenim aquella ajuda. És prohibit

I els avis els teniu alla El teu avi a la teva àvia

la meva àvia

Viu allà

no la meva àvia viu a li Alemanya

A viu a alemanya Per què els teus pares tenen germans

Els meus pares

si la teva mare per exemple te germanes

te 8 germanes moltes

I algunes viuen al marroc i d'altres fora

si

i per tant

No al marroc no hi tinc tietes només a l'avi està malalt Alemanya Holanda Bruselas també

Alemania holanda bruselas per tant la teva àvia viu amb alguna filla O un fill

un fill

el meu tiet a alemanya

Així al marroc no tens ningú

si la família del meu pare

del teu pare

a Tetuan

i téns relació Amb la família del teu pare

si

per telefon

Per telèfon per whatsapp

a molt bé

Però amb les cosines els tiets

Quantes cosines tens

Tinc 5 cosines i no sé si 6 o 7 cosins

I aquí teniu més família vosaltres

Abans alguna família del meu pare però fuera

Aquí manlleu no teniu cap família

no a manlleu no Tenim família del meu pare a Girona

Així la teva mare va venir aquí sola

Sola

no coneixia ningú

Ningú

per va marxar la teva mare

És que el Marroc no pot estar allà soltera Al Marroc amb tres fills

Igual que aquí no o no

Però aquí pot anar a treballar tranquilament allà no eh de que de que de neteja Aquí pot anar a treballar per exemple de neteja Allà només cobraria 5 euros el dia de neteja Que faria amb cinc euros

La teva mare va venir aquí per treballar

si per treballar

la teva mare a treballat alguna vegada

Sí sí de neteja

treballava de neteja

si

molt be

I és clar perquè tu creus que allà no tenia tanta llibertat com aquí

no

No allà una dona sola

Allà una dona sola treballar és difícil

Tu creus que la cultura

Té que estar a casa si la dona te 3 fills té que estar a casa , és així

per tant és diferent d'aquí

si si Molt diferent

Tu creus que la cultura hi té a veure, la cultura vostra és diferent de la d'aquí no

Sí molt

Però en aquest sentit tu creus que les dones poden fer més coses aquí o allà

Sí, aquí sí, allà uf jo dic a Nador

És una cultura molt tancada

si

Tu creus que és diferent les noies a els nois?

Els nois tenen unes coses que poden fer i les noies algunes altres

No poden fer les mateixes coses?

Si les mateixes coses

Aquí?

Aquí sí

I allà?

Allà no, només els nois

Per tant les dones allà tenen papers diferents?

Allà a vegades no pots fer res ni treballar ni sortir amb les amigues ni per exemple anar de compra

Ni de compra?

Per què has de sortir amb algú, el seu germà el seu home però sola no

ah

no pots sortir sola allà

Sempre necessita una figura de l'home

La del seu fill petit o no se

encara que el seu fill sigui més petit

sí casada o saps

Per tant, sí que hi ha un paper allà es diu les dones poden fer això i els homes poden fer això
Diferent una cosa de l'altra

Allà l'home pot fer de tot però la dona no

I com ho veus tu això?

Com ho veig jo això?

Com ho veus tu?

No sé la meva mare diu que això està bé (**riu**)

La teva mare diu que això està bé

sí

És clar perquè a ella la han educada així no a ella li han explicat així no

Sí

Li han dit que no les dones això

I per tant tu voldries canviar una mica això no

si

De fet ho fas, tu creus que les dones i els homes han de ser iguals

sí

Perquè és que si no jo tampoc ho entenc, però és que la teva mare és jove

Si jove

però es que 49 anys és jove

Em sembla que es va casar amb 15 anys

amb 15 anys es va casar amb el teu pare El teu pare era més gran

Ella té 49 el meu pare tindria 59

Per tant però no dius que el teu pare és mort

si

es portaven 10 anys

si Però el meu pare era molt vull dir és modern

Era modern

si porta aquí dos tatuatges aquí

El teu pare diries que l'estimava que la tractava bé a la teva mare

sí sí

Però com que dius que la teva mare si que veu que els homes han de fer unes coses i les dones unes altres que ella ho veu bé això

si ella ho veu bé

Ho veus bé això curiós com que li han ensenyat així

Si ha Nador

Clar la teva mare com va vestida amb jilaba

A vegades surt vestida en jilaba a vegades amb pantalons abric fins aquí llarg fins aquí

Vale per no marcar i Tapada

Tapada

a casa no

Però per exemple si entra algu un veí té que portar algo a sobre el cap

si

No pot anar així com vas tu

Perquè ella vol no

Ella té vergonya

Té vergonya

si

és que es curios Perquè clar o no ho entenc

Amb el meu tiet tampoc només amb el seu germà pot estar sense mocador

Amb el seu germà i amb el seu pare

no té pare

Bueno però si tingués pare

si

Amb el germà i el pare pot anar sense tapar

vale Les altres persones ja no

no

Per què què diu la vostra religió amb això

riu

La veritat és que no ho sé

no vols saber-ho

No vull saber-ho tant me fa

No perquè penso que clar

Jo del mocador no vull saber res jo

Perquè tu tens el cabell molt bonic

I aquí on viviu vosaltres?

Aquí Manlleu a l'avinguda de Roma

Esteu de lloguer?

si

I vosaltres tu te'n recordes amb qui us relacionàveu, teniu veïns, teniu veïnes?

Si, Si teníem veïnes

d'aquí o sigui veïnes marroquines, veïnes catalanes o espanyoles

Jo sí que tinc però me mare no

Bueno però les veïnes a les mateixes no Les veïnes que viuen per allà

No no en el mateix pis no

Al costat per exemple

si si si que parla

I la teva mare parla amb les veïnes d'allà?

Espanyoles sí, sí que parla

parla es relaciona

Perquè te mare va a comprar sola

Sí, si sempre va ella sola, ho fa tot ella

a molt bé

I tu per exemple quan vas venir aquí amb qui et relacionaves més, amb qui estaves, amb qui jugaves, amb qui sorties al carrer, amb noies?

Quan vaig venir aquí

si quan venir aquí

Era molt tancada tenia vergonya no parlava amb ningú

Amb lo guapa que ets

És que era molt petita tenia molta vergonya, sortia allà no coneixia a ningú. M'ha costat molt

T'ha costat molt adaptar-te aquí?

Bueno quan vaig venir a Espanya sí vaig venir aquí a Vic no vaig venir aquí a Manlleu

I em va costar molt adaptar-me

si

Sí clar un país diferent, persones diferents

Això

I tu ara em qui et relaciones quan surts a donar una volta amb qui vas

Amb una noia la meva millor amiga

Amb la teva millor amiga

Aquella noia que es diu Hijalmi que vas veure que vas portar

ah si es veritat

Ella va deixar els estudis i això no estudia ni fa res

No estudiant i fa res

bueno ara esta estudiant ordinadors però no va diu no m'agrada 'estudiar

no li agrada estudiar

Hi ha nascut aquí bueno

ai amb lo maco que es estudiar

Per tu sí que és fàcil però per mi és difícil per mi

El que és difícil entendre el que et dius

nooo tu has fet la primària a la secundària jo no

Clar entendre la comprensió del que llegeixes és difícil per tu

Sí és molt difícil per mi

Però si algú t'ajudes per exemple. Imagina que tu trobes una persona que et diu vinga va tu vols aprovar l'Eso, va anem jo t'ajudo. T'explico això, t'acompanyo, no ho entenc, doncs ja t'ho explico d'una altra manera. Va com ho veus?

Bé pero

ho veus difícil

si difícil

però no impossible

Em costa molt

però imposible no es

No impossible no

Vull dir que si tu tens un somni Per exemple imagina que tu somies Somiar

si somiar

somiar es gratis

gratis

no Imagina que tu somies Si tu somiïs imagina que t'agradaria que t'agradaria fer

Que m'agradaria silenci no se

Tu tanques els ulls i dius que m'agradaria A mi ser o fer o treballar Qui vull ser jo qui vol ser la Nada

Jo això encara no ho he pensat No ho sé

Potser això és important

Sí

És que no sé què vull fer jo i què vull ser

Totes les persones necessitem tenir somnis a la vida

Quan jo estava al Marroc sí . Jo volia ser professora però quan he arribat ja, quan vaig venir aquí no res.

Per tant sí que somiava és que volies fer alguna cosa

Sí però al Marroc perquè estudiava molt bé allà i treia molt bones notes

Per tant, no és perquè no sàpigues, és perquè t'has trobat en dificultats aquí

sí, He trobat amb dificultats de l'idioma, jo volia acabar la secundària allà

Però encara o potser fer ets jove

No, no ja se m'ha oblidat tot

Però si tu comences a repassar no s'oblida

no totavia no

Per què?

Perquè ja està ara ja tinc casi bé 23 anys

I això què vol dir saps quants anys tinc jo?

(Rialles)

eh que t'ho vaig dir, tinc 50 anys

Què dius

soc més gran que la teva mare

un any nomes

un any però acabant la carrera estic acabant el meu somni

osti si es llarga

jo vaig somiar i vaig dir

jo no ho faria

perquè

no ho se

Quant tu fas una cosa té una recompensa

per mi la recompensa és aquesta de complir el somni de pensar cap on vull anar que vull fer en el futur i tú amb 22 anys ets molt jove per estudiar encara pots estudiar si tu t'ho proposes i dius jo tanco els ulls i vull somiar que vull fer jo dons vull fer això

ah pues que necessito per fer això sense presa a poc a poc aniré fent un camí i això es el que he fet i te una recompensa després tu mateixa et sens valenta, forta i això també t'ajuda a tenir una feina diferent a la que tindries si no tinguessis estudis per mi es la meva opinió . A casa teu qui cuina

ma mare a vegades també jo

i el teu germà?

Li agrada molt cuinar. **Jo vaig fer un curs d'hostaleria aquí a Manlleu però no el vaig acabar**

Per què? (Rialles)

No sé

Sempre hi ha un motiu

Sí és que vaig fer tota la teoria però no vaig acabar les pràctiques

On havies de fer les pràctiques?

Sí les vaig començar aquí a la mossegada

No m'ho recordis tio, em feien fregar i netejar, jo volia aprendre a cuinar

Però també forma part de cuinar, s'ha de netejar

Sí però primer cuinar i després netejar

sempre netejo i per aixó he sortit m'he cansat i he sortit

ara si no vas acabant no tindras el títol diploma

bueno t'han ma fa

dona per aconseguir una cosa has de fer altres coses a vegades has d'aprendre ha netejar per aprendre a cuinar i no passa res

si que pasa tu vas a la hosteleria i vas a netejar a fregar a escombrar

s'ha de fer una mica de tot no et deixaven preparar amanides

no res només fregar plats netejar i m' he cansat i he sortit i ja està

rialles

peró si que t'agrada cuinar

si si m'agrada molt

i el teu germà cuina

No els homes no cuinen, ni netegen, ni res

el meu home si el meu home fa tot

ah aquí si a Espanya si però al Marroc no

que fan els homes al Marroc?

Només treballar i ja està

Els homes van a treballar a fora i després si volen anar a prendre algo amb els seus amics hi van, les dones no poden, els homes a casa no fan res. Quan arriben a casa diuen: eh tu has fet el menjar? portem el menjar i mengem i dormem i ja està.

i a casa la dona que fa

tot tot cuina , els fills

carai a casa meu no

Els àrabs si que ajuden

F són diferents els àrabs

si el meu novio sempre m'ajuda sempre està a la cuina

F per tant, ara la teva mare porta la casa, l'economia, els diners, també ho porta la mare

si si

F va a comprar, i tú amb la teva mare tens bona relació, pots parlar de qualsevol cosa

de qualsevol cosa no depèn tot de la meua vida no

F per exemple de temes de sexe amb la teva mare pots parlar

no tinc vergonya

F tens vergonya, però si tens algun dubte perquè amb 22 anys tens novio, si vols demanar alguna cosa a la teva mare no li demanes

no

F que fas li demanes a al teva amiga

no tampoc a ningú ho busco sola no m'agrada que m'ajudi ningú

F no t'agrada que t'ajudi, a vegades quan tenim un dubte es important demanar

si tu fas alguna cosa que la teva mare no esta d'acord amb tu, que fa la teva mare?

F s'enfada et castiga no et diu res

enfada, no m'ha castigat mai, s'enfada això si, després d'uns dies li passa

F **per exemple amb el tema del mocador tu no en portes**

no diu res mai mai

F et respecte que tu no en portis

clar

F i els teus germans

F els meus germans

tampoc les seves dones no porten mocadors són àrabs

F faldilles curtes no en portes

no m'agrada, vestits fins aquí vale però faldilles no

F tu creus que els homes poden fer més coses que les dones i que tenen més privilegis?

si al Marroc si aquí no et mana ningú

F tu quan eres petiti a quines coses jugaves

riu a res

F al Marroc no jugaves no sorties al carrer o a casa

riu no jugava s fres a casa i a treballar

F al Marroc anaves a treballar

si als 9 anys vaig anar a treballar jo

F i de que treballaves

a una botiga del meu tiet com un supermercat ajudava allà

F i no recordes quan eres petita a que jugaves

no que va quan sortia del cole el meu carrer era treballar

F ah si

si si

F i tu recordes a quants anys vas començar escola

6 anys el 2001

F a quina escola anaves una escola privada , pública

nacional amb 6 anys vaig començar primària

F i tu que penses de l'escola en general, per tu que és l'escola

És un lloc on ensenyen moltes coses

F i aquí per exemple com veies els teus professors

jo abans tenia por

F d'anar a l'escola o dels professors

de l'escola i dels professors també

F si

Perquè els professors de vegades et peguen ho saps això

F et pegaven

Si no fas els deures o et veuen parlar amb algú o si fas alguna tonteria et peguen

no només al Marroc a Egipte també

F aquí està prohibit

si ja ho sé que a Europa està prohibit jo tenia molta por d'anar a l'escola

F per si et pegaven

si per això

F però no et van pegar mai aquí a l'escola

no aquí no

F però allà

allà si en els dits o així

F fort

si

F i per tant tenies una mica de por aquí com veies els professors o no tenies gaire relació

no

F i amb les noies que anaves aquí a l'escola eren noies com tu marroquines o

tot marroquines i marroquins

NO

F i tu no et feies amb cap noia a quina escola anaves aquí

a la Salle

F però allà també hi han noies d'aquí i nois

jo et dic a classe

F a classe amb qui et feies amb qui estaves

amb marroquines totes son marroquines

F perquè era un aula d'acollida

si

F ah vale i quan sorties et relacionaves amb elles i amb gent de cap altre també

si també amb catalanes i espanyoles ara en tinc amigues

F i per tant aquí estudiar

no vull estudiar ni res

F no t'agrada estudiar

no jo no he dit això si que m'agrada estudiar però ara no

F ho veus difícil

difícil

F tu creus que hi han pares i mares que no deixen estudiar a les seves filles

si aquí també ni han que no deixen estudiar a les seves filles bueno

F les marroquines

si les marroquines

F per que creus que no les deixen estudiar

ostres això

F la teva opinió

tenen que ajudar a casa o les mares

F tu creus que encara es casen joves les noies marroquines

si es casen la meva cosina amb 16 anys l'any passat

F amb 16 anys

si si

F aquí

no al Marroc aquí amb 18 o 19

F i tu com ho veus això

amb 19 o 18 encara però amb 16 amb 14 o 15 no

F es que ets una nena

es clar però hi ha gent que ho fa encara aquí

F i per tant els diuen no estudiïs perquè t'has de casar

t'has de casar i tenir fills i cuidar els fills la casa i el teu home i ja està

F l'objectiu de les dones es casar-se i tenir fills i estar-se a casa

i ja està si

F curios, a la teva mare li hagués agradat que estudiesis, volia que tú estudiesis

si però difícil

F difícil, vaja vaja

F bé jo no sé si tu en vols explicar alguna cosa més alguna cosa més

no se

F de les noies de les que tu coneixes per exemple tu coneixes alguna noia que li agrada estudiar però quan ha arribat al final de l'eso els seus pares li han dit que no coneixes alguna noia

no es que jo no m'ajunto amb les marroquines ara només tinc una

F ah es veritat

És que problemes no vull problemes amb les marroquines no

F tens problemes amb les marroquines

es que parlen molt criden molt no puc tenir amigues marroquines bueno en tinc una però perquè ha nascut aquí

F bé dons no sé si vols dir res més

No

Doncs donar-te les gràcies.

Annex 5: Història de vida, Najat

F bona tarda

F Com et dius

Najat el idrissi

F on vius najat

Manlleu

F on han nascut

nascut al marroc

F A quina part del marroc

a Nador

FI tu quan arribes aquí

Amb dos anys i mig o sigui els meus pares es van casar el meu pare estava a alemanya El the man explica va venir el meu pare de Alemanya es van casar amb la meva mare es van casar al Marroc Després va venir el meu pare aquí a espanya està treballant una mica i després va anar a buscar a la meva mare que jo ja havia nascut i el meu germà que tenia mesos

Es van instal·lar a manlleu Llavors no hi havia ningú crec que només hi han dos nois en tot manlleu

F Vols dir-me que si algú marroquí

si no hi havien marroquins només dos nois

F Tu quin any vas néixer

el 73 En el 76 estava aquí Em vaig quedar fins crec que 8 anys Va trucar al meu avi ii li va dir a el meu pare que hi havia una feina per ell i que tornés

F El marroc

sí al marroc tots dos avis volien que tornés el meu pare El pare de la meva mare tenia una feina però meu pare de molta responsabilitat i volia que la fes ell ja que també guanyaria molts diners I vam tornar cap allà

F amb vuit anys

sí jo tenia vuit anys i mig i el meu germà en tenia 6 I és clar jo no sabíem parlar arab vaig començar a mig curs De segon de primària

F Perquè tu a l'escola parlava castellà si no 75 castella

sí parlava castellà perquè encara estava prohibit parlar en català

F I et casa teu parlava

recordo una mica d'arab

F Perquè tu parles arab o bereber

arab I parlàvem molt poc perquè parlaven més castellà no sé perquè

F Perquè els teus pares són arabs o són berebers

No perquè a la meva mare a crescut a Tetuan I el meu pare ha nascut a de nador La meva mare li van dir que s'havia de casar va pensar que seria un joc i es va casar amb 16 anys i el meu pare havia viatjat una mica es va casar amb vint i algo

F Ets no es coneixien físicament

no, es coneixien de petits de grans no el que són fills de cosins I es va casar i amb 17 anys en van tenir a mi

F Que jove

és el que es portava i llavors vaig tornar al Marroc i em vaig començar el mig segon Després d'un any i mig i em vaig posar al dia i ja ja llavors treia bones notes fins i tot despertar I no tenien cap mena de problema ni jo ni el meu germà fins als 17 anys La meva mare havia treballat sempre al marroc també donava classes de arreglar roba I la meva mare va començar avui ja està ja tancada i li deien el meu pare els seus fills que havien d'estudiar I al final vam decidir tornar Jo tenia 17 anys

F Tu tornes aquí quan tenia 17 anys

Jo tenia 17 anys el meu germà 14 o 15 i ens vam vinga ràpid que ens hem de posar jo perquè nosaltres tenim bones notes El meu germà el van apuntar a l'institut vam pagar la matricula i a la setmana ens van trucar de que era massa gran I llavors no el van agafar

F Perquè el teu germà havia de fer la eso no

no el meu germà estava com tocava però en aquella època n'hi havia eso

F Suposo que en aquella època el sistema educatiu estava fins a vuitè

El meu germà no va poder continuar estudiant i a mi ja em van dir que era massa gran i vaig anar a l'escola d'adults perquè ja no me'n recordava del castellà així i em vaig treure el graduat escolar Ho van fer amb en miquel Casanovas.

Jo per mandritis no vaig continuar estudiant perquè estava treballant ja no hi vaig pensar més. Sí que vaig fer coses però eren cursets. Perquè pensava que fer una carrera treballant seria molt complicat pels horaris i tal però sempre he fet cursos alguns d'una i moltes vegades de 4 hores diàries d'anglès a fer quatre anys habilitat fins que he tingut els nens llavors feina i nens ja no he pogut.

F Els teus pares quin nivell educatiu tenen O sigui fins quan en estudiar

el meu pare fins la EGB o primària i la meva mare una mica mes fins una ESO o així

F El teu pare i la teva mare en tenen el català

sí El meu pare també era una mica més però a l'antic i la meva mare treballa a torelló fent de medidora

la teva mare es medidora

Va estar aquí manlleu també però quan van treure les hores es va quedar a torelló La meva mare es diu Aisa

F I el teu pare treballa

ara ja està jubilat

F Tu recordes per què ests la germana gran sí les teves germanes petites si les havies de cuidar

Sí sí la meva mare sempre ha treballat i jo recordo quan estaves sola d'estar cuidant les meves germanes Llavors quan va néixer la mare ja tenia les màquines de cosir amb una sala molt gran i ja ho feia tot des de allà

F Recordes com mirar la casa on vivies quan eres petita

És que es clar jo he fet molts canvis i Recordo un pis que feia molt sol quan erem aquí Llavors allà no vam poder agafar els havíem promès i vam agafar un dels tiets i també recordo sol

F Tu recordes si tenies veïns i veïnes

no no no Relació amb els veïns és que nosaltres hola i adéu i tot el que vulguis però nosaltres som així semblavan anti socials

F Tu per exemple aquí sortia a jugar al carrer o no recordes

El pis d'aquí darrere de l'hospital tenia un pati i sortíem a jugar Amb les filles de la veïna que més o menys eren de la meua edat eren andalusos Llavors amor els meus pares sempre deien vigila vigila no fer-se que aquí diu més gent i això és una cosa que fins i tot jo amb els meus fills vigilar molt I la meua mare era molt moderna i li deien la andalusa ningú sabia que era marróquina

F Per què com va vestida la teua mare va tapada

ara sí Anava amb el seu vestit normal al marroc també

F i com és que ara va tapada

Perquè sí perquè quan tu saps més coses i creus fas per el què penses que és el correcte Quan ets jove no ho saps Abans no sabíem moltes coses que ara sabem

F Com quines per exemple

abans això del mocador no es parlava gaire Al Marroc abans no es portava només el portaven les iaïes Llavors amb estudis i el llibre alcorà Sort que la gent científica la gent que estudiar és la que està més a prop de deus han descobert coses que abans no sabien i altres coses que intenten tenirles amagades Ara anglès català informàtica a les coses amagades se saben només els que no ho volen veure Quan arribes a una edat doncs llavors fas el que toca reses ajudes dels pobres fas el ramadan

F L'alcora és el vostre llibre sagrat com la bíblia és els cristians

Nosaltres tenim l'alcora i també tenim l'ajuda de llibre de la història del profeta L'alcora fa 1400 anys que la història és la mateixa el profeta diu lo que està bé es deu i el que està malament també es veu

F important és que siguis bona persona no importa de quina religió siguis

Sí però les persones no som totes iguals és la manera de educar

F Hem de partir de que som diferents

sí però hem de tenir un camí una mica clar

F Som diferents però dins la diferència hem de buscar la igualtat l'arrel

sí estic d'acord és això **L'alcora és com un regal és molt important per a tu tingués una vida espiritual**

F Tu quan eres petita no tenies algun avi o àvia vivia amb nosaltres

No quan anàvem de vacances

F I tu compartir és habitació amb els teus germans

Sí he compartit habitació amb les meves germanes i llavors el meu germà quan va ser més gran va tenir una habitació

F I a casa teu per exemple i cuina qui fa les coses de la llar

La meva mare per això he ajudat perquè a mi m'agrada molt les coses de la cuina

F I el teu mare cuinava no cuinava

No perquè sempre a treballat De tant en tant ens feia unes patates amb carn que vols fa molt bona

F Ara tu estàs casada no i quants fills tens

Sí i tinc dos fills un de 8 i un de 13 anys

F Casa teu i cuina

Cuino jo i quan vol i té ganes el meu home

F I anar a comprar per exemple

ja m'encarrego jo de tot Per un problema que ja et vaig comentar Abans sí que anaven tots dos

F I el tema de l'economia de casa teva qui el porta

Jo ara ho porto tot els rebuts les gestions tot

F I et casa teu quan eres petita recordes qui ho portava

Tots dos la meua mare era bastant ara el meu pare és el contacte i la meua mare ho administrava

F El teu pare La teua mare tenen carnet de conduir

sí

F Tu també conduïxes **recordes les relacions que tenies amb els teus pares si podies parlar de tot**

Sí, són oberts parlava amb la mare més que amb el pare

F Si feies alguna cosa que no se quedava recordes si et castigaven o s'enfadaran

No jo no feia res que no us agradés

F **Era bona nena**

no era molt contestona però no feia res Era com la defensora del pop dels meus germans el meu orgull em fa que sigui així però no Faig res que no els agradi a vegades m'equivoco com tothom

F Com si volguessis que els teus pares no tinguessin vergonya de tu i ho fesis tot bé l'estiguessin orgullosos de tu

I suposo perquè he set la gran és a la responsabilitat de ser la gran

F Tu penses que el teu germà us han educat diferent de les filles

No ens han educat igual i de tots dos entrant a la cuina per als plats que era jo i el defensava que el nen plorava per haver de rentar els plats Els meus pares han estat educats d'aquesta manera el meu avi van tenir nou fills Dos nens i set nenes Primer van arribar les nenes i el meu avi estava encantat amb les seves filles

F Això per part del teu pare el de la teua mare

de la meua mare

F Perquè tu ara a casa teua a la vostra cultura tu creus que s'educa igual nen o una nena

A casa meu si a casa dels avis sempre s'han estimat més les nenes que els nens Hi ha una dita en què diu el pare que educat 4 nenes té l'entrada del paradís I el meu avi deia mira que bé i sempre estava per les seves filles I això és perquè quan va arribar a l'islam mataven a les nenes no les volien Fins i tot les mataven perquè no les volien

F Tu creus que els nois tenen privilegis

A casa meua no hi a casa dels meus avis tampoc sempre estaven molt per les nenes El meu avi per exemple a treballar als seus fills ha set dur amb ells i a les nenes sempre la se cuida molt en diners per comprar la roba interior

F Per lo tant si que hi ha com diferències en els rols amb el que ha de fer un nen i una nen

Sí perquè el nen ha de ser responsable del que ha de ser la seva família

F Aquí també passa els homes tenen unes obligacions i uns atributs i les dones unes altres

La dona està perquè la deixin fer la seva feina per cuidar els fills no de la casa, això no està escrit en lloc això ho fem perquè volem

F Sí que es creu que la dona les seves funcions estan per pujar els fills educar-los Han d'estar protegides en canvi els homes han de ser més valents i han de treballar I la responsabilitat de mantenir la família

Sí això sí

F Estic llegint el llibre i sí que en certa manera diuen que els homes hem de ser així i les dones han de ser d'aquesta forma

La cultura sí la religió és una altra cosa la cultura es pot canviar la religió es incanviable

el que no es pot canviar és que la dona ha de ser cuidada i a l'home fins i tot per llei Té l'obligació de mantenir a la seva dona i els seus fills això és una cosa aquests que venen que no saben gaire de la religió només volen viure I s'aprofita de les dones que no tenen gaire i tura i els fan creure el que volen

F Tu creus que aquests homes són masclistes

sí Però també hi han dones que són masclistes li donen la raó Jo tinc una tieta en que el seu home és molt masclista i la transformada i ara els seus fills són intocables I les nenes estan allà com si no fossin important I a vegades quan parlem amb la família la meua mare està indignada perquè a la nostra família mai ha passat això més aviat al contrari

F Tu creus que el somni de una noia algun es pensen perquè em vingut aquí

El que jo he vist en el mòdul i el que també he pogut veure amb estudiar de la meua filla és que els nois i les noies si les noies estaven segures d'estudiar continuaven però jo les veig insegures no estan motivades no se senten igual es que les noies d'aquí encara que hagi nascut aquí

F Per això és important que com a mares i pares per tu creus que influeix la família?

la família i l'escola Jo penso que des de l'escola no es motiva que hi han mestres que són prepotens

F Per tant l'escola juga un paper important

i tant

F Si les noies continuen o no t'ho creus que l'escola hi té a veure

Sí sí perquè la Kauter no té bons records de l'escola i jo no vull remenar res

F tu quan eres petita a quins jocs jugaves

No sé de petita allò de la piscina i pilota amb la veïna i allà

F Tu vas a la piscina

Aquí a Manlleu no hi porto els nens però jo no entro

F I la Kauter i la platja

La carta sí i jo vaig a la platja

F Recorda que jugaves amb goma a saltar

Si jugàvem tot això és el que hi havia fins hi tot allò que dibuixava amb el terra

F Jugaves amb el teu pare quan

Si només ens veiem que ens agafava i cap amunt

F nit amb la teua mare

Sí també però menys la meua mare escrivint més així és a sobre la taula

F i feiu sortides amb la família on soliu anar per exemple

Sí per vacances endavant a casa els avis que vivien a la capital a uns 800 quilòmetres hi eren fantàstics. Sempre t'que enien una setmana cap a casa dels avis això al Marroc aquí no me'n recordo gaire Suposo que el pati a Manlleu el parc

F Tu tens amigues per exemple de quan erets petita

De quan era petita no tinc res a Manlleu del Marroc tinc recorda que jugava amb 2 nenes de petita

F Quan parlàvem de la religió tu sí que ets musulmana i ets practicant

Si ho intento

F vas a la mesquita tu o no

No perquè no tinc temps la mesquita és més per als homes i estan més obligats

F per què

s'entén que la dona sempre està més ocupada i no pot anar a resar cada moment Per les obligacions familiars

F Per una dona musulmana al més important que és

Per una persona cosa és fàcil a part de espiritual et mous i et sents neta i concentrada després per una dona la família

F Per un home estan portant la família

sí també però per nosaltres el tema de la religió sempre diu que la dona té molts sentiments

F Per tant i per tu és molt important tu no en tens una vida sense relació

Jo no crec que hi hagi una vida intensa sense religió Les persones no som res demà no saps on estaràs els hi faltará algo Sento no es pot recolzar amb algo i puguis ajudar els altres ets molt debil

F Els teus pares s'interessen per la política

Una mica abans la política no era com ara

F Tu creus que és important la política

I tant i tant s'hauria de reconstruir crec Els polítics ja estan triats abans de l'hora i els que són bons a vegades no deixen fer tot el que vull i més després de veure el que ha passat a estats units. La gent hem de intentar ajuntant-se i poder canviar tot

F La meva opinió és que el poder la té la gent del poble el problema és que no ens ho creiem

Si ens hem de ajuntar tots per intentar canviar les coses els que manen estan allà perquè els hem triat

F Tu has practicat algun esport

Si dintre de l'escola jo hi ha molta resistència

F Vas començar a l'escola has dit els tres anys anava a l'escola pública o privada

Anava a l'escola puig-agut

F Tu què penses de l'escola de quan tu eres petita i ara amb els teus fills quina relació tenien amb el professorat

Jo molt maca sempre he disfrutat molt des de petita fins ara més gran

F És important la relació que tinguis amb el professorat

És tan fàcil és el que et diu que sí endavant el que farà el contrari que vagis a passar per què has d'anar

F em dius que l'escola és molt i molt important em podries dir segons el que tu penses què fa que les noies continuïn estudiant o no

La casa

F o sigui la família per un cantó

L'educació des de petita

F Les expectatives o sigui lo que esperen els pares fills el de les filles

Tots els marroquins que jo coneix jo inclòs hi ha un veí que la seva filla està al Marroc perquè està estudiant i no l'ha portada perquè pugui acabar els seus estudis i fer la carrera que ella vulgui

F Tu creus que una noia marroquina té més dificultats per estudiar que una noia d'aquí

si

F perquè

Per tot per que una noia marroquina mai se sentirà com una noia d'aquí Parc d'entorn per l'ambient dels pares i dels fills d'aquí Jo vaig treure a la meua filla del Carme per això

F És aquest concepte que jo deia abans que vols dir tu Ets de fora aquí

no

F què vol dir tu no consideres aquí

no O sigui jo em considero d'aquí jo estimo aquest país vale però la gent

F Tu per exemple de identitat com et sents com explicaries

No puc explicar-ho perquè no sé com agafar Jo no sé que sóc ni de soc ho perquè m'he mogut tant que no se Per això el que sí sé és que tant si estic aquí com el meu estic dintre de el planeta de una societat més gran o més petita es una societat en què jo tinc que fer coses

F Com et definiries

com una barreja Jo no he nascut en però visc aquí per tant jo tinc el cor un tros aquí i un tros al Marroc un tros que no sé com acabaré Perquè veig moltes coses negatives aquí a manlleu per lo tant no sé si continuaré aquí o no

F què vols dir moltes coses negatives en aquest sentit de racisme

Per als meus fills jo no ho sé què faré però no és racisme però és recordatori en cada cosa que es fa

F Vale o sigui per tu a l'escola és importantíssim

sí perquè jo ara mateix amb l'Akram estic veient que abans treia bones notes i i ara per tots els problemes està baixant

F Ara tornem a la teva experiència tu vas acabar la Eso i et vas posar a treballar i ara després d'anys has tornat a estudiar

Si ara he fet el mòdul dels auxiliar d'infermeria

F Els teus germans i germanes han estudiat

La tercera va estudiar fins batxillerat i després es va posar a treballar I l'altra la quarta va continuar i ara és mestre

F Ja ho has explicat abans el perquè no vas poder estudiar i ara per fer un grau mig què has hagut de fer

Havia de fer un graduat eso El vaig a fer així ràpid i bé

F Ara ja l'has acabat

sí ja l'he acabat encara no ho crec perquè en la feina també va posar difícil hi eren moltes hores

F I voldries dedicar tu a aquest àmbit el sanitari

No ho sé jo tinc que anar fent està en que les condicions són bones el d'infermeria seria una feina maca que m'agradaria però les condicions són horribles i no podria estar amb la família

F Potser amb el temps i podràs dedicar perquè tu quan eres petita i somiava què somiaves que series com fossis gran què volies ser

Somiar de moltes coses i al final no he fet res ..... Jo volia ser arquitecte, abogada

46

Annex 6: Història de vida, Katiba

Dia 6 d'abril

Bona tarda com et dius

Em dic kativa Knouar

Visc a manlleu vaig néixer el marroc En un petit poble al costat de nadal río seimar són dos ciutats una mica més que potser coneixes més però vaig néixer un poble vaig néixer 1997 i vaig arribar aquí el 2003 tenia cinc anys i com va ser arribar aquí como recordes una mica arribar aquí perquè mira això hi vaig arribar aquí i ens 6 anys i jo vaig deixar andalusia i vaig venir amb els teus pares i recordo quan vaig arribar aquí no sé si tu te'n recordes quan vas arribar aquí

si me'n recordo de cada detall t'ho puc ben assegurar me'n recordo Me'n recordo fins i tot a la roba que portava

ostres

Què dius?

T'ho prometo sí sí sí

i tu per exemple quan marxés d'allà i arribes aquí, com ho recordes, com ho viua?

Un canvi un canvi brutal és Molt diferent jo no sóc la ciutat jo sóc d'un poble de pocs habitants que ens coneixíem tots tots tots i vas pel carrer i saps qui ets d'aquí els fills i filles són els rebesavis i arribes aquí i encara que no sigui una ciutat gran ja és impactant és com una mica que et dónes dones com un cop i dius guau, que passa aquí no

i tu arribes aquí amb els teus pares?

Sí **Bueno el meu pare feia anys que vivia aquí hi feia molts anys sense no sé quants de fet quan jo vaig neixer el meu pare ja vivia aquí. Jo vaig passar el meus primers anys de la meva vida sense meu pare el meu pare.** Ell va venir aquí a treballar bueno de fet els primers anys va estar Andalusia treballant **estava a Almeria treballant** i llavors crec que ho parell o tres d'anys que vingués i nosaltres **va fer el canvi de venir cap a catalunya** i va trobar una feina va trobar el pis després les coses anaven bé i bueno

llavors que feia per vacances venia al Marroc?

o que feia bueno si si venia molt bo nosaltres estàvem allà per vacances de nadal i setmana santa per vacances d'estiu també venia

i llavors decideix la familia cap aquí?

bueno no va ser així no va ser una decisió de cap aquí o cap allà passem, **és una necessitat** sí sí completament és una necessitat

quan dius és amb una necessitat, què vols dir exactament?

bueno bàsicament què **és un poble i ens l'estimem moltíssim però les oportunitats i el futur no som massa clars quan estàs allà. De fet jo ara Quan visito el meu poble penso, què hagués set de mi si m'hagués quedat aquí al poble**

De fet justament és similar a mi, al meu procés, so sóc nascuda en un poble molt petit de 154 vivendes i per això vam venir cap aquí.

Ah si

Si, si. Tu tens germans o germanes?

Sí som tres, Tinc un germà més gran que té 21 anys i un germà més petit que en té ara 13.

I els teus germans estan estudiant, treballen o què fan ara?

està treballant, va fer un grau mig de comerç i marqueting i està treballant i el meu germà petit estudia, està fent on d'ESO.

Per tant, tu estàs al mig

Sí, sí. (rialles)

I els teus pares són nascuts al Marroc?

Sí, sí.

I el teu pare quin nivell educatiu té?

el meu pare que ara parlant d'això, el pare no té estudis superiors, sóc d'un poble petit, el meu pare era molt bon estudiant fins que va necessitar treballar. El meu pare va estudiar fins a batxillerat però per anar a estudiar a següents estudis havia de canviar la poble i bueno **no va poder i ho va deixar, el necessitaven a casa per treballar**

Quans germans té el teu pare?

a veure si són moltíssims, el meu pare són 9 germans, sí, sí i

ell és dels gran o dels petits?

és dels grans, si és dels grans i per això va haver d'anar a treballar

I la teva mare?

La meva mare són 5 germans i ella és la més petita

Ah, és la més petita? I la teva mare ha estudiat?

sí sí **la meva mare és la més petita i no estudiat**, no, i és molt curiosa la història de la meva mare perquè me mare vivia a un carrer de l'escola

ostres així no era perquè vivia lluny ni...

No, no, no o sigui bé la meva mare tenia casa seva i just davant travessant el carrer hi havia l'escola. I tampoc es pot dir que sigui per família que no la van deixar estudiar no, no, no va ser de, en aquell moment, no era quelcom que tinguéssin en ment, estudiar, no formava part del món que ells tenien previst, no.

Quants anys té la teva mare?

la meva mare ara té 47 anys

és més que jove que jo

sí sí sí 47 anys té

i el meu pare?

i el teu pare el meu pare té 51 sí sí sí

però sap llegir i escriure?

la meva mare no, no va començar a estudiar quan va arribar aquí, va començar a fer tant classes d'àrab com classes de català, de castellà no perquè diu que aquí no el necessita i com que li costa i no li agrada com sona que no.

Rialles

I aquí si ja parla català ja s'entén no

Ella final lo que vol és aprendre per comunicar-se amb gent d'aquí, I es clar jo que no tampoc estem vivint fora d'aquí

Rialles, així que de moment...

I ara el teu pare treballa?

No ara mateix no treballa, està bueno durant molt temps va estar sense treballar, després va tornar a treballar i ara un altre cop està sense treballar

El teu pare de què havia treballat?

De tot però d'oficis de paleta sí, sí, crec que tens tu dius alguna cosa així quan va arribar aquí és que quan estava Andalusia va treballar de moltes coses allà que és el més comú és treballar a l'agricultura i va treballar això, però després quan va arribar aquí hi havia sigut paleta però és que, com acredités que ets paleta? llavors va fer un curs i durant un temps va tenir una empresa de construcció si. Després quan les coses van posar-se malament van haver de tancar l'empresa i llavors va estar treballant de paleta en una empresa que no era seva ni res i després es va quedar sense feina. Després va trobar altres feines per aquí per allà i ara des de fa bastant poc, sí ara torna a estar sense feina un altre cop

I la mare?

La meva mare no ha treballat mai però bueno no sé però...

no ha treballat mai fora de casa?

Exacte

perquè a casa hi ha feina

perquè a casa hi ha feina per tots i per totes el que passa és que és clar no no es cobren

No remunerada però és feina

sí sí i tant i tant i tant

Tu recordes haver de cuidar dels teus germans o no?

la veritat és que no massa o sigui jo tinc un germà petit i quan va néixer sí que tenia il·lusió del germà petit i tal però tenir la responsabilitat d'haver de cuidar d'ell i tal no

No

Però fer les coses perquè ai que guai tinc un germà petit sí però de tenir la responsabilitat perquè el pare o la mare no hi són no, no no perquè mil històries perquè tinc una germana o un germà que he de cuidar no, no, no

Tu recordes com era la casa que vivies quan eres petita?

Sí, la d'aquí i la del Marroc.

Com era?

Quina?

La del Marroc, per exemple?

Era blanca tenia un pati obert tenia, mira, la meva habitació preferida era una que era com una mena d'habitació però al descobert que tenia mitja paret blava no sé per quina raó estranya i era com una habitació de joc entre cometes que bàsicament allà estàvem sempre els nens i nenes del meu barri allà a passar una estona sí sí sí sí

I quan arribes aquí com era la casa?

És clar és que el concepte de pis no existeix al meu poble no cadascú té la seva casa i ja està no existeix el concepte, és llavors, és una casa que sempre tenim les portes obertes que si hem de sortir sense sabates un moment sortim sense sabates al carrer i arribes aquí i estàs tancada en quatre parets amb totes les portes tancades i es clar és com una mica cohibida no quan ets petita i que t'agrada tant corre i sortir amb nens i nenes per allà i que al final quan arribes aquí, aquí és molt diferent. sí, **sí jo sempre ho dic jo penso depèn de quin país o depèn de quina zona vinguis no, no és tant canvi però és clar és una cultura tan diferent, un país tan diferent, una gent tan diferent és que és clar és diferent en tot sí, sí amb tot, és que jo o sigui semblances d'un tipus...no sé si n'hi ha**

Vols dir que som tan diferents?

...Sí i no

Silenci

Perquè jo també m'ho qüestiono això, perquè és clar evidentment que som diferents però dins les diferències crec que tenim més coses en comú de les que ens pensem

Pot ben ser el que passa amb les diferències no perquè són les que destaquen. Quan una cosa és igual no, ja no la notes que és igual.

però jo crec que al final compartim moltes coses que són comunes que de vegades ens oblidem no, jo crec que, per exemple, quan ara tu m'explicaves i tal i jo anava recordant la meua casa blanca, una casa amb un pati, i no és tan lluny

NO

Per mi és gairebé la mateixa, és un procés molt similar, al final és el mateix que parlàvem ahir, al final encara que siguin de diferents cultures, diferents religions, al final l'arrel és la mateixa

És la mateixa

si jo no la veig tan diferent, bé això és un tema meu, eh

Bueno...pot ben ser eh, **el que passa és que quan una cosa és diferent no et costa gens detectar-la** no, dir això no és normal entre moltes cometes per mi no, perquè al final la normalitat també és un concepte que hauríem de posar-la en qüestió. Però quan una cosa és igual al que tu estàs acostumat o acostumada llavors ja no destaca per tu no, no seé, no sé són teories que...

interessant, interessant. Tu recordes si viviu amb avis o amb àvies

no jo no És que nosaltres hem viscut mai amb avis o àvies, no no és que nosaltres aquí tampoc no tenim família aquí. Bueno tinc un tiet ara però des de fa relativament poc entre cometes bueno poc entem-me però no, no hem viscut mai amb ningú digue'm fora, però sí que vam tenir una tieta visquent durant un temps què és la més jove de tots, de tots els germans del meu pare i sí la vam tenir drant un temps fins que bueno va marxar.

Ara viviu de lloguer?

sí

I allà al Marroc?

Allà al Marroc conservem la casa que teníem

Encara la teniu aquesta casa?

Sí des de fa molt temps, sí, sí

I aneu allà al Marroc als estius?

sí, sí que hi anem però menys del que ens agradaria però hi anem per exemple ara fa dos estius jo hi vaig anar però feia sis anys que no hi anava

I quan vas allà, como ho trobes allà? quina sensació tens?

Rara perquè o sigui quan estic aquí sóc d'allà, però quan estic allà, tampoc sóc d'allà, llavors estàs allà al mig que no saps ben bé on pertanys, que no saps, si casa meua és allà o és aquí. És una mica raro perquè és com quan estàs aquí la gent d'aquí et considera que ets de fora i evidentment jo ho dic, originalment no sóc d'aquí, visc aquí des de fa molts anys, que jo considero que estic perfectament adaptada, però originalment no sóc d'aquí. Però quan estic allà la gent d'allà tampoc es considera del tot d'allà perquè no has viscut allà, llavors és com...

és com estar

És com estar fluctuant allà com no sé ben bé

Hi ha gent que d'això en diu que estàs entre dos mons, per alguna cosa que he llegit jo és com estar entre dos móns.

Sí ho és com estar entre dos móns

si jo aquesta sensació també l'he tinguda quan era molt petita, eh, però a mesura que m'he fet gran això ho he perdut

I ara d'on et sens d'aquí?

sí, sí totalment, jo no em puc sentir d'enlloc més que d'aquí. Malgrat jo sempre dic el mateix O sigui jo quan parlo i explico jo dic: si jo vaig néixer a Andalusia però és que jo no hi tinc res allà. Bé sí, és el lloc on vaig néixer, la casa on vaig néixer, però la meua vida ja és aquí, les meves filles són aquí, el meu home és aquí, els meus pares estan aquí enterrats vull dir que jo la meua vida és aquí. Jo em considero a tots els efectes d'aquí, jo no sé si això quan passin molts anys et passarà a tu, no ho sé.

Pot ser a mi em passarà

Jo quan arribo també m'adapto aquí, jo només parlava castellà sí, però tenia una veïna que parlava català i li va dir a la meua mare: aquesta nena ha d'aprendre a parlar en català. I jo sort em vaig tenir perquè al meu voltant es parlava en castellà. I per tant, jo vaig venir aquí de seguida em vaig integrar a la comunitat catalana però sempre he conservat Perquè es clar casa meu parlàvem en castellà De fet parlem jo amb les meves germanes parlem en castellà ara. Jo a casa

meu podem estar a taula i parlem amb les meves filles i el meu home parlem en català i tenir les meves germanes al costat i parlar en castellà i ho fem totalment el mateix moment sense traduir, sense donar-me'. Per mi és una riquesa

Jo també ho penso això eh és una riquesa

Però jo sóc d'aquí, és que no puc ser d'enlloc més que d'aquí.

Bueno aquesta pregunta també dóna molt a parlar, se'n podria fer un llibre perquè és clar d'on ets? D'on sóc jo? Perquè és clar et veuen amb un mocador o vestida de tal manera i et pregunten d'on ets? de Manlleu? Sóc de Manlleu, no sé sinó diguem-ho tu d'on sóc?

Exacte

Tu d'on ets sens?

És clar aquesta és una altra... (Silenci) però d'on ets? és la pregunta de, oi que no anem pel món preguntant d'on ets, d'on ets, d'on ets? Vull dir sí però no. Aquesta pregunta és com que té al darrera una connotació negativa

Potser també ho fa més per el tema del vel m'imagino

i tant exacte

perquè sí la gent et veies sense el vel no t'ho preguntaria,

O si, o no, no ho sé

però potser no és tan evident

No és tant evident, és clar però vull dir, per què si porto el vel no puc ser d'aquí?

És veritat

(Silenci)

Aquesta és una pregunta que a mi m'han fet cinquanta mil cops

I per exemple això del vel, tu quan te'l vas posar, per què te'l vas posar?

Per molta gent sonarà com així però de veritat que perquè vaig voler

És clar jo m'imagino que perquè vaig voler

Sí però bueno de vegades aquesta d'allò és però segur que és perquè tu vas voler? sí, sí perquè vaig voler vull dir, perquè jo sempre, tinc la sort de tenir uns pares, un pare i una mare que no tenen la cultura o el pensament cultural t'han arraigat com el tenen altres famílies i això en els meus germans i a mi ens ha donat com, com una certa llibertat que jo veig que altres famílies de la mateixa cultura no tenen

però, per tant, tu sí que creus que hi ha famílies que els obliguen a posar-se el vel?
Malauradament sí

sí

o sigui em fa mal dir-ho però sí que hi són (silenci) Però és que o sigui és molt curiós perquè o sigui representa que el vel és com un símbol religiós que dins la nostra religió és quelcom que al llarg de la vida hauries de fer però, per altra banda, o sigui és religiosament incorrecte obligar algú que compleixi la religió, llavors, aquests pares i aquestes mares que obliguen a les seves filles a posar-se el mocador no creuen que estan incomplint una altra norma per complir-ne entre moltes cometes un altre?

Ah doncs...ho llençem així

Sí, sí

Però per tant tots sentts còmode portant tots ens bé?

Jo sempre ho dic, jo sense el mocador em sento com sense pantalons o sense d'allò. Em sento destapada, no sé deu ser que fa molts anys que el porto, que m'he acostumat jo...forma part de la meva identitat. La Katiba no és la Katiba més el mocador, és la Katiba i el mocador va inclòs dins de la Katiba.

Per tant, és un tema identitari?

sí completament no és un complement no és un anell o un collaret que et poses

Que te'l poses i te'l treus, no

No

Forma part de la teva identitat

Sí completament

Per tant la Katiba és la Katiba així tal com jo la veig ara?

Sí

Dona algun dia sí que m'agradaria veure't el cabell, segur que el tens molt maco. Mira aquestes noies que treballen amb mi el porten però segons a quins llocs se'l treuen, per exemple si anem a netejar escoles se'l treuen ja no hi ha ningú i ostres a mi em sobte perquè canvia la cara totalment

Canvia molt eh, sí, sí jo també ho dic sempre

De vegades he vist alguna i dic ostres , i em diuen sí, sí Flory sóc jo, hahaha

Sí és clar canvia molt sense el mocador

Però a casa no el portes?

no i la mare també el porta?

sí, sí també

Tu recordes si has compartit habitació amb algú de les teves germanes o germans?

No jo sempre dormit sola

Una cosa a casa teva qui fa les feines de casa?

majoritàriament la meva mare pel que et deia, la meva mare no ha treballat mai fora de casa llavors en general les feines domèstiques les fa la meva mare, he de dir que el meu pare, que sé que va per aquí la pregunta, fa molt tenint en compte que bueno tenint en compte que ara no però que ha treballat sempre fora. Bé ja sé que li toca perquè li toca però vull dir que no s'ha escaquejat gaire de fer les feines ni això. Cuinar, cuinar, si us plau que ho segueixi fent la meva mare

Hehehehe

Perquè no. El meu pare no en sap, no sap massa, no, bueno per cuinar un dia i així esporàdic i tirar milles, però en general, sempre cuina ma mare. El meu pare diu que ell sap fer rebosteria però bueno no ho veig massa clar jo. Bueno va fer un curs, va fer un curs de rebosteria. hahaha. Va estar una temporada, bueno en una temporada que va perdre la feina llavors va fer el curs i després va trobar feina. O sigui quan no tenia feina va aprofitar el temps per fer el curs de rebosteria aquí a la Universitat de Vic. Va aprendre a fer croissants ensaïmades i coses d'aquestes.

I l'economia domèstica qui la porta?

Ui la meva mare

la mare

La meva mare és qui gestiona els diners, qui diu això cap aquí, cap allà

molt bé

La meva mare és la que té la clau de la caixa forta

Molt bé

Bueno he de dir, o sigui és un acord que tenen entre ells, suposo, però ho fa millor en aquest sentit perquè el meu pare és una mica així: eh vinga cap allà. La meva mare és més responsable en aquest sentit i ho fa ella sí.

I a comprar per exemple?

a comprar ...En general la me mare en general compra la me mare el meu pare sí però la compra setmanal la fa, és la meva mare.

La teva mare condueix?

no

I el teu pare?

sí, el meu pare sí

però ella és autònoma per anar a comprar?

Sí, sí, i tant i tant

però vosaltres teniu relació amb els veïns? ara on viviu teniu relació amb els veïns?

sí sí

i aquests veïns, perquè vosaltres us relacioneu més amb la vostra comunitat o us relacioneu també amb gent de fora, vull dir amb gent que no és de la comunitat musulmana vull dir

Això és una altra cosa molt curiosa bueno nosaltres en el pis on visc ara únicament hi ha una família que és marroquina i ja està els demás són tots catalans i castellans. Alguna família

rumana diria també. És que som poques famílies i llavors, hi ha una família marroquina i nosaltres i després una família rumana i després ja són tots catalans i/o castellans. i bueno **he de dir que amb la família marroquina no ens fem gaire** hahaha. **No, no, saps què passa que la meva mare no parla àrab i el meu pare sí que el parla però bueno no, no s'acaben d'entendre amb aquesta família.**

perquè tu parles berber?

sí a casa meva parlem el berber

Berber o Amazig a veure no sé si és el mateix

Bé l'amazig és un tipus de berber, ai no perdó, al revés, el berber és un tipus d'amazigh, llavors l'amazig hi ha diferents dialectes i un d'aquests dialectes és el que jo parlo, però després, per exemple, dins l'amazig hi pot haver un altre dialecte que parlen uns altres. Llavors, àrab me mare no en parla i llavors té moltes dificultats a l'hora d'entendre'ns amb la veïna, la veïna tampoc parla berber i bueno no ens hi fem gaire, no. Però en canvi, ens fem amb una veïna nostra que és d'Andalusia, sí i amb els rumans també ens hi fem.

I tu amb les relacions amb els teus pares pots parlar obertament sobre qualsevol tema?

En general sí

O hi ha algun tema que per exemple, potser tens més afinitat a parlar amb la mare de segons quins temes o amb el pare, no ho sé

Sí, per exemple, jo que sé tema de...com la meva mare és com així més patidora, en aquest sentit, per exemple jo que sé marxar a estudiar fora doncs me mare li dóna com, com una mica més de respecte, bueno però si pots estudiar per aquí, tu per aquí, i el meu pare en aquest sentit jo sempre li dic en ell perquè ell em diu sí ves, ves. Però hi ha altres temes que per exemple amb el meu pare tampoc ens acabem d'entendre massa i llavors amb la meva mare sí millor.

Així que vas fent un mix

Hahahaha vaig fent mix-mix depèn del tema (rialles)

Tu si fas alguna cosa que per exemple els teus pares no estan d'acord, com ho feu?

Quina cosa per exemple?

no ho sé, imaginat que jo que sé, per exemple, ara això que tu deies, tu has continuat estudiant. **Quan tu prens la decisió de continuar estudiant ja tenies molt clar que volies anar a Vic o tenies clar que volies marxar fora? Com va anar això?**

Abans de tenir clar que volia anar a Vic, volia anar a Barcelona, llavors entre cometes el conflicte que hi havia era: em quedava allà a viure o anava i tornava? i els meus pares estaven completament en desacord en que jo fes viatges. Llavors era quedar-me allà, de fet el meu pare no li feia cap gràcia que anés fent viatges i va ser ell realment qui em va dir busquem pis. Abans o llavors un cop jo vaig dir finalment

Barcelona no, no, no llavors ells ja van dir, bueno doncs aquí a Vic que està aquí mateix quedat a casa i ja està.

Per exemple, en coses d'aquestes de sortir. **Perquè tu surts alguna vegada al vespre?**

sí

Tens algun conflicte entre cometes o no? Per exemple diuen doncs vine aquesta hora o vine a aquesta altra. Perquè evidentment de vegades entre els pares i les filles i les mares hi ha conflictes d'aquest tipus amb els horaris de tornada a casa. Perquè jo també he estat jove i ara sóc mare, i llavors això per exemple com ho feu? Rialles

Mira a vegades negociem però davant dels negocis el meu pare jo sempre ho dic el meu pare és molt flexible. Si jo li dic no és molt d'hora llavors el meu pare em diu bueno, vale. En canvi, la meva mare no, la meva mare és molt (pica a la taula fent cops) que jo dic a les 9:00 pues a les 9:00. **De vegades amb la meva mare doncs ja intento parlar una mica i negociar** però de vegades m'he de fume jo i he de venir a l'hora que em diuen, i de vegades, s'ha de fume ella i vinc una mica més tard del que m'ha dit ella.

Però normalment molt tard no

No. He de dir que també forma una mica part de la meva forma de ser. No sóc massa fiestera ni massa d'allò perquè, anava a posar l'exemple del meu germà però és clar com que ell és un noi potser no és tan bon exemple però jo tinc una cosina, per exemple, que és molt molt fiestera molt i en aquest sentit tampoc té masses problemes, culturalment parlant sí, però a casa seva amb la família no.

Perquè és clar quan dius això, tu creus que s'educa de la mateixa manera o diferent a un noi o una noia dins de la vostra cultura?

No

No

No Per què hi ha com uns rols: el rol de la dona de casa que ha de cuidar els nens i els fills i tal i qual. I després el rol de l'home que treballa fora de casa que és el mister relacions públiques digue'm-n'he no, hahaha i llavors ja s'ha educar per aquesta línia, no? Home si la dona d'acabar sent la mestressa de casa i cuidant dels nens, doncs ensenyem-li a fer de mestressa de casa i a cuidar dels nens. I si el noi ha d'advenir diguem en un futur el que faci les feines de fora i blablaba pues ensenyar a fer això.

És clar, i per tan, tu sí que estàs convençuda de que els nois se'ls educa d'una manera i a les noies d'una altra?

Sí i tant però que estigui d'acord és una altra cosa, eh?

Ja, ja

Però jo crec que sí que es fa, malauradament sí que sí que es fa.

I ara parlant del tema central que a mi més m'interessa, quan una noia decideix anar a estudiar o no anar a estudiar, Segons la teva opinió amb què té a veure que una noia pugui decidir anar a estudiar o no? Amb aquests rols?

Amb l'educació que ha rebut en la família, jo crec que la família és clau en l'educació dels fills i les filles. Llavors a vegades pot ser que aquesta filla decideixi en funció de com se l'ha educat, vull dir, a veure com t'ho explico: Hi ha famílies que eduquen de X forma, vale? llavors aquest fills o aquestes filles ja decideixen en funció d'això i normalment no hi sol haver massa conflicte perquè més o menys decideixen en funció de com se'ls ha educat, que no vol dir que sigui en realitat el que vulguin, però decideixen en funció d'això. Però hi ha famílies que eduquen d'una manera i llavors no estan d'acord amb les decisions que prenen, en aquest cas, les filles i aquí és quan hi ha el conflicte.

Per què a vegades no, o sigui, l'educació és per tota la vida com t'eduquin en els primers més o menys deu anys de la teva vida, segurament, definirà molt la teva personalitat i la teva manera, la perspectiva del món i llavors si ho fas entre cometes d'una manera o d'una altra llavors ja és com que t'encamina.

És clar quan una noia decideix estudiar o no estudiar, tu quins elements creus que tenen a veure aquí, que influeixen

Moltíssims, la família, la cultura, la pròpia motivació de la noia, la motivació dels pares i per desgràcia si té germans i parlo en masculí

sí, perquè els germans poden decidir sobre si la nena estudia o no estudia?

No sé si poden però n'hi ha que ho fan, i tant, i tant que ho fan, ja et dic és el mateix, l'educació. Si a tu t'eduquen que ets l'home de la família no, bueno tu tens dret a decidir sobre tu i sobre el sexe dèbil no, llavors és clar, tu has de decidir, tu t'han ensenyat a decidir

En canvi, la noia per exemple no se li ensenya que prengui aquestes decisions, no

Exacte, és anar reproduint els rols per els que se'ls ha educat.

I el que més indignació personalment em provoca és quan veus que hi ha aquesta situació i la noia és com que...ho accepta no, és com que accepta aquesta condició dèbil de dona i dius No (pica amb un cop fort a la taula)

Aquí falta molta feina.

Molta hi ha unes comunitats més que d'altres i a mi em sap mot greu dir-ho però en la meva cultura falta molt.

Perquè tu ets un cas excepcional

Sí jo sóc la ovella negra

Hahahaha

I tu, tu sabies que volies estudiar?

Uf

Sempre has volgut estudiar?

Sí, sí

Per què? Quina expectativa tens posada tu en l'estudi, o sigui perquè quan parlavem ahir, tu deies coses molt interessants, no, en plan, quan tu decideixes estudiar ho fas en funció de, bueno o quan decideixes no estudiar, per què m'ha de servir estudiar?

Exacte

Per què si jo he de ser mestressa de casa, per què vull estudiar?

Però és que jo no vull ser mestressa de casa aquesta és l'altre.

No vols ser mestressa de casa?

A veure evidentment, o també, vull dir, com projectes de futur em pots tenir molts i treballar fora no descarta que pugui ser igualment mestressa de casa, vull dir, tu pots tenir una casa i cuidar de la teva casa però en paral·lel pots estar fent una feina fora, **Vull dir el meu somni no és ser mestressa de casa, sinó que és quelcom que vull ser perquè va molt lligat és com una responsabilitat per complir,** entre cometes, el somni que jo puc arribar a tenir, no sé si m'explico, és a dir, si jo vull tenir una casa, no puc esperar que vingui fulanita a fer-me la casa forma part de la meva responsabilitat, jo si tinc una casa doncs jo he de cuidar de la casa, però no és que jo estigui estudiant per ser mestressa de casa, no sé si m'explico.

Bé tu tens un projecte de vida que no està lligat, no només a la casa, que també

evidentment és una responsabilitat

que també però tu fora de la casa com a persona suposo que et vols realitzar amb altres sentits, què t'aporta?

Exacte

Però jo ho dic perquè a mi molta gent em demana, però a tu a la teva edat, què t'aporta estudiar? per què estudies a la teva edat? que la gent no ho entèn tampoc

Bé i la típica pregunta, jo conec una noia que és marroquina i està estudiant però ella diu que segurament no voldrà treballar, i la gent li diu: i per què estudies sinó treballes?

És clar

És clar quin sentit té que estudiis? és clar és això no. **Sembla que l'estudi no tingui un valor intrínsec sinó que és el mitjà o el camí que has de fer per arribar a assolir el que sí que té un valor, que és al final una feina remunerada .**

Perquè això també té a veure amb el patriarcat, perquè no perquè una persona estigui a casa no vol dir que no...

Que no hagi d'estudiat, que no estigui realitzada

Perquè també pots decidir quedar-te a casa, tu pots ser doctora en algo i decidir que no vols treballar i quedar-te a casa, si tu pots mantenir-te a la teva manera, doncs pots decidir no treballar.

Què t'aporta a tu estudiat?

A mi em fa sentir persona, jo no m'imagino la meva vida sense estudiar, jo a vegades em pregunto, com si jo no sabés llegir o escriure o imaginat que jo hagués arribar aquí, m'ho invento amb 30 anys i no entengués l'idioma, què seria mi, no sé...no em veig com ....

Per tant, aquesta realitat, perquè això és una realitat, eh, que hi ha moltes dones marroquines amb 30, amb 40, amb 50 bueno també l'exemple una mica de la teva mare que a mi em reflexa la meva, la meva mare no sabia ni llegir ni escriure. És que ja et dic és que és molt semblant

I tant

És clar, això per a mi és preocupant en el sentit de dir, ostres si una persona no té, no se li desperta, perquè al cap aquesta motivació, jo crec que també et perds, et perds un món d'oportunitats ni que sigui per pensar per ...

I la independència que et dona saber llegir i escriure. Jo per exemple no vull ser una persona depenent d'algú que em tradueixi un paper, una carta

I si la traducció que fa no és la que ha de fer

Així de casos n'hi ha, ets molt vulnerable

És clar tu no saps que diu aquí,ets molt vulnerable

Perquè la persona que t'ho tradueix pot interpretar el que vulgui i tu potser tampoc tens la capacitat d'interpretar segons que, no tens la capacitat crítica, evidentment

I moltes vegades és el peix que es mossega la cua perquè per exemple si ets una persona que has estudiat i tal i te'n vas a un país a estudiar i no entens l'idioma potser tu sí que tens la capacitat de dir, escolta tu tradueix-me això i després te'n vas amb una altra persona per contrastar a veure si el que t'han dit és això. Però aquesta gent que no ha estudiat enlloc potser no tenen la capacitat de pensar de, vull dir que potser va una mica lligat potser no ja ni pensen a contrastar-ho i es queden amb ah val diu això i ja està.

I la llibertat que et dona, el que deies tu, no és la mateixa que si estàs depenent d'una altra persona

Completament d'acord

Llavors a mi amb el tema dels joves em preocupa, de les noies joves que no volen estudiar, que jo no vull dir que perquè estudiis siguis millor persona perquè hi ha persones que tenen molts estudis i...

no, no

Però sí que d'alguna manera, per mi, eh, estudiar sí que t'ha de permetre millorar certes coses de la teva vida, no? Perquè jo crec que a mesura que vas estudiant se't van obrint com mons per anar contrastant i anar-te'n qüestionant coses, per no creure cegament el que et diuen si no perquè tu tens la capacitat de, t desenvolupes unes capacitats

és el que comentàvem ahir, nosaltres, **no m'atreveixo a dir un percentatge però una gran majoria de la comunitat musulmana, és musulmana per herència.** Quants musulmans hi ha de veritat que dic jo? **musulmans de veritat que s'han posat a buscar informació** que estan d'acord amb aquella informació **que han trobat que l'entenen i que per decisió pròpia decideixen complir amb aquella fe o que tenen fe amb allò que hi creuen i no cegament sinó amb els ulls destapats que saben que estan creient**

perquè és clar ara amb això del tema del hijadisme aquesta gent no saben, això és una opinió meva, no sabem ni què estan fent, perquè tu creus que realment un Déu sigui Mahoma sigui Jesús t'ha de portar a la teva pròpia mort o la mort de l'altra persona

A mi m'agradaria reunir-me amb alguna d'aquestes persones i que m'expliques ben bé quin vers de l'Alcorà diu que s'ha de matar els no musulmans. Perquè jo sempre ho dic per a mi no son musulmans. Això és com si jo me'n vaig i començo a resar de forma musulmana i dic ah no és que jo sóc testimoni de Jehovà. Les meves accions no diuen que sigui testimoni de Jehovà, llavors perquè ens creiem que aquests són musulmans quan nosaltres estem dient, cridant que no, que no ens representa que això no ho és

és clar això fa molt mal a la comunitat musulmana

i tant i l'índex de racisme i la xenofòbia han crescut moltíssim

O sigui que això el que ha fet és incrementar el racisme perquè és clar la gent que no tenen un criteri, doncs és clar s'agafa a això i diuen ho veieu com aquesta gent són dolents. però a dues bandes i per tant això és molt perillós, això és perillósíssim per mi

Sí amb privilegis per ser noi o per ser noia, crec que això ho tenim claríssim

i tant jo crec que sí, no hi ha dubte

Bueno però no només en la cultura musulmana

no, no, no, en totes

Perquè en la nostra cultura també

Perquè ser un noi o ser una noia no té res a veure

El que passa que nosaltres ho tenim vestit d'una altra manera, però masclisme n'hi ha a tot arreu però sí que és veritat que la vostra comunitat

va un pas enrere, en aquest sentit sí, sí completament d'acord amb tu. I bueno jo ho visc des de dintre i...

Quan dius que ho vius des de dintre, què vols dir? dins de la vostra comunitat

Dins de la nostra comunitat que jo (silenci) he viscut i he conviscut amb famílies marroquines, musulmanes i ho veus, és que és tant normal, ho normalitzen tant. Què o sigui dius però bueno, vull dir o sigui dius això i et quedes tan ample? **Algun cop m'he barallat amb algú hi he dit però és que això, això no pot ser. Però final és això persones que no tenen estudis és molt difícil discutir i entrar amb una discussió raonable,** amb sentit que no sigui simplement cridar o simplement, tu em dius això, doncs jo ara et dic allò, no sé que no, una discussió que sigui una mica amb un mínim.

Quan parlem dels rols aquests que tenim atribuïts en funció de si ets un noi o una noia i dins la família també es donen aquesta rols. Qui fa què a casa està donant pistes a quin rol tens com a membre de la unitat familiar.

O sigui en general les famílies de la cultura musulmana i fixa't que dic cultura que jo diferencio molt entre cultura i religió, són coses molt diferents i que acostumem a confondre's molt i per mi són dues coses que no tenen res a veure una amb l'altra. Que molts cops la cultura depèn de la religió sí, que la cultura i la religió no llavors què o sigui la cultura marroquina en general les famílies, **la família típica marroquina és aquesta del sistema patriarcal, del pare que pren totes les decisions, que és qui porta tots totes les coses més importants de la família i la dona queda un mica subordinada en aquest sentit al sexe masculí.**

Però he de dir que la meva família és una mica diferent perquè també t'he de dir que és una mica complicat d'explicar...però **la nostra família no és una típica família que una persona de**

cultura marroquina se sentiria orgullosa, no és aquesta família. Nosaltres a casa meva el meu pare no és el jefe lider no, no ho és. De fet està com una mica intercanviats els papers del meu pare i la meva mare. La meva mare és bastant lider en aquest sentit, sí té aquest esperit lider i ella necessita tenir-ho tot controlat, ella que sàpiga que està fent, com va tot, cap a on anem, d'on venim i tot allò, ha de tenir-ho tot controlat.

Rialles

O sigui no és el teu pare et digui no doncs torna a aquesta hora i això, no, aquest lideratge l'agafa més la teva mare?

si. El meu pare és més flexible, entre cometes, per els fills i per mi és com el bo, és que si tinc alguna cosa i jo ja li dic al papa.

Quan deies això de sentir-se, que la família musulmana no es podria sentir orgullosa, a que et refereixes tu amb això?

Doncs evidentment no, perquè ha de ser lo típic, l'home que mana que dirigeix i que d'allò. Bé, la típica família masclista, sexista que llavors sí tens un pare d'aquests estricte i llavors la mare que queda una mica per allà sota que no saps ben bé que fa "només de mare" que és una mica que no saps...és clar, aquesta és la típica família de cultura marroquina aquesta és lo que estem acostumats a veure, entre cometes, llavors, nosaltres com que estem una mica esbiaixats en aquest sentit i no complim amb totes les regles d'una família típica marroquina.

Amb aquests rols tan determinats

És clar. Llavors per una persona que no porti aquests rols tan arraigats no se sent orgullós veure un pare que no porta la família, que no és el pare el jefe de la família.

Per tant, el paper dins la cultura diferenciant, la cultura de la religió, que jo potser, no ho tinc tan clar, no sé, ara em fas dubtar

Culturalment parlant l'home és qui porta la casa, religiosament parlant, nosaltres no ho tenim tan clar. De fet, en la religió musulmana és obligatori, entre cometes, que la dona tingui. Per exemple... en una família musulmana... estaria malament, que la dona sempre depengués de l'home, per exemple, els diners sempre els portés l'home i que la dona estigués sempre dependent a veure si el meu marit em dóna diners per fer X. Això està malament.

Dins de la religió

Sí, està malament dins la religió

Per tant, això està mal entès?

Si, això no és la religió, això és cultura. Llavors per tal d'estar contents amb tot aquest sistema patriarcal, el que fem és, fem veure que no hi són aquestes... perquè parlo que als homes, en general, parlo amb una generalització molt brusca, però en general, els interessa que siguin els líders i això, no. Per tant, ui que diu això la religió, quita, quita que si no ho veiem, no, doncs com que les dones tampoc estudien ehh, tampoc ho veuen

Per tant, per tu, sí que és important que les dones estudiïn?

Uffff. (Moviment del cap)

Perquè si tu no estudies tampoc pot saber això? i el que et diuen és el que et creus. Tot això que dèiem l'altre dia. És clar si tu no estudies

Doncs no saps que t'està dient la religió, que t'està dient l'Alcorà i interpretar precisament això. Per què és clar, per mi la dona hauria de ser la companya de l'home, junts per anar fent el camí de vida, no?

I tant i tant

Però tu, sí que creus que la dona té un paper determinat, un paper atorgat

Completament, no tinc cap dubte.

Quan tu eres petita, per exemple, a quins jocs jugaves? quins jocs recordes?

La meua infància sempre la divideixo en dos, abans d'arribar a Catalunya i després d'arribar a Catalunya llavors

Abans eren jocs entre moltíssims nens i nenes, jugaven des de a córrer i atrapar a embrutar-se, molt, molt, molt. Era saps formava part del joc i tornàvem a casa fins l'últim cabell del teu cap ben brut i sinó és que no havies jugat prou aquell dia. I és clar llavors vaig arribar aquí i els jocs van passar a ser uns altres totalment diferents. Embrutar-se ja no formava part del joc

Jugar a per exemple, amb el teu pare o la teua mare, tu recordes haver jugat quan eres petita?

Sí, sí, molt, molt amb tots dos, potser una mica més amb el meu pare, però sí. Saps que passa que el meu pare està una mica així (fa moviments amb el dit al cap, rialles).

I tu sortides amb els pares recordes haver fet, per exemple, anar de vacances? Sortir per exemple a la muntanya? o a la platja?

Sí, a la platja he de dir que aquí no tant, però si hi anem bastant.

Aquí a la piscina i vas?

No, no

No t'agrada?

No sóc massa d'aigua i no m'agrada massa la platja, t'he de dir la veritat, però en general a la meva família no ens agrada gaire som més de muntanya. Però sí que hi hem anat, vull dir, perquè ja t'ho he dit, nosaltres som d'un poble petit però tenim molta família al costat en una ciutat que allà sí que hi ha platja. Llavors vulguis o no acabem anant a la platja. Però si està lluny i nosaltres anar expressament a la platja, no. Però en canvi, anar a fer picnic a la muntanya, això. sí que ho hem fet.

Tu ets musulmana, és evident, ets practicant, però, tu hi vas a la mesquita?

no, no hi vaig

Però quan eres petita, hi anaves? Perquè jo veig nenes que hi van els dissabtes

Sí però és per estudiar àrab

Ah, no és per estudiar la religió?

Bé, sí, és per estudiar les dues coses, o sigui, és per estudiar àrab i després ja la religió. Però és més... llegir l'Alcorà, no és de...de vegades ens explicaven històries que havien passat en l'època del profeta i això però en general era llegir l'Alcorà i llavors hi havia l'àrab i t'ensenyaven la gramàtica.

Tu saps àrab?

Sí

Interessant

M'agradaria estudiar-ho encara més perquè jo fent una mica de recerca en la meva religió i m'agradaria estudiar més l'àrab perquè bueno em limita una mica.

Que estàs en algun grup de recerca?

No, no però per entendre una mica més, és una cosa personal. És el que et comentava abans, com moltíssima gent, jo he sigut musulmana per herència però és des de fa tres anys que m'he començat a informar per mi mateixa.

Se t'ha despertat aquesta curiositat de dir...

De dir, realment jo em sento musulmana? Què vol dir ser musulmana?

Perquè ser musulmana també té a veure a renunciar a certes coses, o no?

Ahhh....sí, pot ser sí

No sé, jo m'ho qüestiono

Potser sí, no sé, és que depèn, perquè renunciar vol dir que ho vols però que pel fet de ser musulmana no pots, això vol dir renunciar? Renunciar vol dir, m'ho invento, vull anar...

Això que deiem a la platja

Per exemple, a la platja i no puc anar-hi però en realitat jo tinc moltes ganes d'anar a la platja però en realitat no puc anar-hi. Personalment, penso que sí que hi gent que han de renunciar a moltes coses però pel que et dic, perquè no són musulmans o musulmanes de, entre cometes, de veritat

De convicció

De convicció, llavors si tu creus molt amb alguna cosa ja no et bé de gust. Per exemple jo estic estudiant nutrició

Sí

Llavors a mi molta gent em diu, però tu realment no t'agradaria menjar-te una hamburguesa del mcdonalds? No, perquè sé, sóc conscient del què té allò i no és que realment vulgui menjar-me una hamburguesa però no puc, perquè sé el que té. De veritat, que no em ve de gust perquè després de conèixer el què té, no em ve de gust menjar-me una hamburguesa del Mcdonalds. Doncs em passa això amb la religió, que no és que hagi de renunciar a una cosa que tinc moltes ganes però no ho faré perquè no està acceptat a la religió sinó que d'entrada com que tens aquesta convicció ja no et ve de gust fer-ho.

Però sí que hi ha excepcions, no?

Sí i tant, amb el menjar

Però amb el menjar jo tampoc no ho veig tant...perquè per exemple la persona que fa l'opció de dir jo sóc vegana o sóc vegetarianes també fas una opció personal de dir no doncs jo no menjo carn. Al final jo el tema de l'alimentació no el veig tant diferent, no?

I tant, i tant

Però jo per exemple, amb això del tema de les dones, jo sí que faria i que potser...és un tema meu de desconeixement, eh. Sí que veig ostres, per exemple, veig nois musulmans que fan certes coses que les noies no poden fer. I a mi això en crea crispació, els nois poden anar a la piscina i, una altra cosa és que tu facis l'opció personal de no anar-hi.

Però potser hi ha noies que sí que voldrien anar-hi però...

Aquí vaig, els nois poden anar i en canvi, les noies no perquè no se'ls hi permet ensenyar certes parts del cos i potser sí que voldrien anar-hi perquè potser sí que els agradaria nadar. És clar que sempre poden anar amb el burquini.

Ha creat tantíssima d'allò que jo no sé si realment algú el porta de veritat.

Sí jo penso si una persona musulmana i vol anar-hi a mi que més em dóna si porta el burquini o no. A mi que m'importa.

És clar

La qüestió és que si vol anar a nedar, doncs que hi vagi

I tant sí si vol fer topless o no

Perquè estem partint de la base de que tu ets lliure de fer el que vulguis, si tu vols vestir-te per anar a nedar, allà tu, jo aniré com jo vulgui, no. Hem de tenir aquesta llibertat per decidir.

I el que em comentes de perquè els nois i no les noies jo tornaré a fa una estona cultura i religió. La cultura sexista, masclista de la noia és de casa, el noi pot fer el que li roti i la noia no. La noia evidentment, depèn del que li digui el seu pare perquè està per sobre i tal, és un home i ella és una noia i no pot decidir i bla, bla, bla. Llavors és religiosa, no, no és una qüestió religiosa

No?

No perquè si anéssim estrictament a qüestions religioses els nois tampoc podrien anar perquè la religió no especifica no nois o no noies, no tothom. I tothom inclou noies, noies i tot el que se't pugui acudir.

I amb què es fonamenta el no, per exemple.

Ai, no t'entenc, què vols dir?

Si, per exemple, anar a la piscina no hi podriem anar-hi ningú?

No, representa que no hi poden anar sense vestir, però els homes tampoc

Ah, val

Els homes, per exemple, representa que un home musulmà també ha d'anar vestit. No pot anar despullat, vull dir, sense tapar. T'he dit de no anar però vull dir sí a la piscina sí que hi poden anar. De fet, el nostre profeta, el principal, Mahoma era el seu esport preferit, la natació i llavors es fomenta molt en l'Islam que es faci natació.

És clar, és molt bona per a la salut

I tant, no està prohibit ni molt menys, sinó és com ...vamos no tindria cap coherència, no, no

La teva manera de vestir reflexa la teva identitat?

Completament o sigui jo em sento, jo vesteixo com sento que hauria de vestir. Vull dir, no és que em posi el mocador perquè: com que sóc musulmana, les musulmanes es posen el mocador. Per tant, jo com a musulmana també m'he de posar el mocador. No, no és aquest el raonament que jo faig.

Tu per exemple et sents observada?

Síiiii, o sigui.. la gent quan ja s'ha acostumat a veure't no. Per exemple, a la Universitat al principi sí

Com ho vas viure tu això?

Al final acostumat m'he acostumat

Però tu creus que al principi la gent va quedar com una mica sobtada de veure't?

Sí sobretot perquè bueno, en general això és un problema nostre. Nostre em refereixo a la comunitat musulmana que bueno, és el que tracta el teu TFG, no que hi ha molt

abandonament dels estudis. **Abans d'arribar als estudis superiors és com que la gent no està, la gent d'aquí no està acostumada a veure la gent amb el mocador. Gent amb el mocador, d'altres cultures, a la Universitat, a la comunitat universitària. Llavors és com que els hi trenques una mica els esquemes, no.**

El tema de no continuar estudiant, tu creus que és un tema de motivació? o és un tema de les expectatives? Quines expectatives temps de vida?

De les dues coses

Tu creus que els pares i mares posen més expectatives en les filles o en els fills o no?

En el camp dels estudis?

Sí, sí

Ostres jo crec que en les noies, o sigui jo crec que hi ha més expectatives en que les noies acadèmicament parlant siguin més brillants. Però tot i així, no segueixen estudiant i dius però bueno (es sobrealça i alça la veu) Si la teva filla és tan bona en els estudis, conxoli que estudii no? **Doncs no, molts cops passa que en un família pots trobar, jo que sé, que el noi no és mal estudiant però tampoc destaca per l'excelència i una noia que és brillant. Llavors, veus que la noia arriba a X i ha desaparegut del mapa acadèmic i el noi va fent. I dius, i per què?**

Per què? Aquí es on jo em qüestiono, per què? algunes noies diuen que és per falta de motivació

Falta de motivació, mira, jo crec que no, perquè que una noia que a la Eso, diguem-ne, no li ha anat bé, que ha suspès moltes, que les notes no era massa a destacar i això, que falta de motivació, mira me la puc creure, que pots ben dir ostres, mira, sí, és clar, si et costa molt i tal i tal, doncs mira sí, sí. Però una noia que ha estat tota la Eso a base de notables i excel·lents, que et digui que és falta de motivació, no sé, agafa-ho amb pinces, què vols que et digui? Poso en dubte, jo mateixa no m'ho crec, sincerament.

Posem en dubte doncs, però així, que altres coses podrien ser? tema econòmic?

Influeix, molts cops sí

Sí, però el que passa és que també existeix el sistema de beques

Sí mira'm a mi. Jo actualment els meus pares no em paguen res

T'han concedit la beca?

Bueno estic treballant i bueno i això de fet jo quan em vaig proposar estudiar els meus pares m'ho van deixar bastant clar, Ells no em podien ajudar i em van dir que estudia el què vulguis, que facis el què vulgui però que ells no m'ho podien pagar. Llavors jo aquí sí que vaig haver de tocar de peus a terra i dir hòstia...

a veure que vull fer

Exacte

És clar no és el mateix que els teus pares et puguin pagar alguna cosa a que no t'ho puguin pagar, canviar molt.

Per tant, ja et dic, tema econòmic, sí però si estàs molt motivada jo crec que ho pot solventar fàcilment. Fàcilment, vull dir amb tots els obstacles, totes les dificultats que et puguis trobar perquè econòmicament parlant no tens aquell recolzament que tu necessites, però ostres, si realment estàs motivada jo crec que el tema econòmic no és un què massa gran.

O sigui t'espaviles

T'epaviles i vamos

Els teus pares s'han interessat alguna vegada per la política?

No massa

Tu creus que és important?

en quin sentit? Vull dir sí però per com està pensat el sistema, no.

Per exemple, a casa meva no, els meus pares no s'havien interessat mai per la política, en canvi, jo a mesura que m'he anat fent gran, m'he anat interessant. Perquè, jo crec que des del meu punt de vista depèn de qui governa, quin color tenim al davant a mi em pot perjudicar.

és el que t'estic dient, depèn del sistema que hi ha muntat dependrà, i no podem estar amb els ulls tancats i dir a mi la política no m'interessa, no perdona, és que tu t'has de preocupar per veure de quin color estar al davant perquè és clar, si hi ha una dreta està claríssim de com anirà la cosa

i per nosaltres sobretot ho tindrem més negre. El que passa és que molts cops no hi ha interès almenys a casa meva, i jo crec que això es podria generalitzar en la comunitat marroquina almenys. En general, no hi ha massa interès en conèixer la política, en veure què passa i que no

passa però sí que hi ha molta preocupació de qui governa. Això sí que jo a casa meva sí que ho he viscut, mirar a veure les eleccions amb un nus a l'estomac a veure qui surt.

Sí perquè és preocupant, mira que està passant als EEUU. És clar, un Trump que veta l'entrada a la gent immigrant és molt greu.

I quan ho veus per la tv dius bueno em queda lluny, però quan ho veus aquí a casa teva, dius hòstia.

Jo per exemple, a casa meva deien, no jo la política no m'hi entenc, el meu pare deia: yo no entiendo, la meva mare deia: yo no entiendo i ningú no entenia de política. i claro després dius...

Què hagués passat si tots aquests immigrants als Estats Units? Segurament no hagués sortit en Trump, evidentment

La política és molt important per veure com està organitzat tot. És com la política està al davant de tot, al final.

I tant, completament d'acord.

Canviant de tema, tu amb les teves amigues, creus que tens amigues? tens conegudes? tens algunes persones que et fas més que en d'altres?

Sí, jo crec que tinc conegudes, tinc amigues

Tu vas començar aquí amb cinc anys a la primària i anaves a l'escola Puig-Agut?

Sí,

A la meva escola, jo també hi vaig anar i considero que és una bona escola

Jo també, estic molt orgullosa d'haver anat al Puig-Agut

I jo, després de molts anys de no estudiar quan vaig tornar, considero que em van donar una base que per mi és el que m'ha fet tirar endavant.

La secundària la passera Antoni Pous?

A primària et relacionaves més amb noies?

No jo a primària em relacionava més amb nois. Havia sigut una noia que no m'agrada jugar amb nines i m'agrada més, no sé, jugar a fútbol i com que, evidentment, el futbol està considerat

més un joc de nois doncs jugava amb nois. Però sí que havia tingut amigues, sí que m'havia fet molt amb elles.

I quan arribes a la Eso?

Quan arribo a la Eso, jo crec que vaig fer un canvi molt, molt radical.

Ah sí?

Sí, sí, no sé tenia altres interessos, i pels interessos que tenia em vaig fer més amb noies.

I amb aquestes noies que et comences a fer encara tens contacte?

Sí

I ara a la universitat, has fet noves amistats? et fas amb unes altres noies?

sí, sí, sí sempre hi ha persones que té més afinitat que d'altres, amb les que et fas més però sí. He conegut, bueno, jo crec que a la Universitat quan vaig entrar la primera cosa que em va sorprendre, va ser tenir, per exemple, una noia a la classe que o sigui tingui de 45 anys no, dius però tu no has nascut al 97 com jo, vull dir què fots a la meva classe?

Moltes rialles

No està tan acostumada a tenir gent de la teva edat que encara que sembli una tonteria, arribes i dius però tu no tens el mateix edat que jo, no, se't fa estrany

És clar, però jo aquest procés l'he viscut però al revés, com que hi vaig amb gent jove, gent de la teva edat, però jo era molt conscient del que trobaria, ha, ha, ha i de l'edat que tinc.

Jo estic envoltada de gent que quan vam començar teníem 18 anys

És el que li passa a una noia de la meva classe que té ara mateix 45 anys i està envoltada de gent que té entre 20 anys màxim.

I tu creus que això d'alguna manera ajuda o no ajuda?

Sí, jo crec que això ajuda, jo de fet, amb aquesta noia m'hi entenc moltíssim. Jo crec que aporta molta riquesa que hi hagi tanta diferència, tanta diversitat ens punts de vista, perspectives, maneres de veure i opinar i de pensar diferent. Que si tots fóssim iguals quin avorriment no?
Rialles

Aporta molt, de vegades tu estàs amb el teu punt de vista i ella et diu el seu, i és diferent i tu dius, ah, mira no havia pensat i per tant jo crec que aporta molt.

I tu, què en penses de l'escola el sistema educatiu en general?

Jo crec que s'haurien de fer unes modificacions perquè si tenim nens i nenes que encara tenen la mentalitat sexista que té un home de 80 anys. Jo crec que alguna cosa estem fent malament

Però, per tant, aquí intervenen altres agents, no? quan parlem d'educació per mi l'educació és una cosa molt més àmplia

sí, sí, evidentment,

És una cosa més àmplia que el sistema educatiu, que l'escola té un paper molt rellevant, és clar. Però el que dèiem abans, la família, l'entorn, la botiga, el carrer, tu també, tot educa.

Sí però en algun moment haurem de començar, hi haurà d'haver aquesta diferència, hem de fer el pas d'alguna generació haurà de fer el canvi. Per què no comencem ja si estem tant convençudes que hem de fer el canvi?

Perquè hi ha molta resistència, és perquè no tothom està d'acord no tothom li interessa.

Quan parlem de tots aquests agents que eduquen, i per tant, l'escola té molt a veure, però tu, per exemple, **quin paper li dones al professorat que tu havies tingut?**

Tu creus que l'escola d'alguna manera influeix en que les noies musulmanes per exemple continuen estudiant?

Sí, sí encara que jo crec que el fet de que no tinguem aquesta visió del professorat com a educadors, fa que potser, entre cometes, no en fem cas, dit malament, potser, ens prenem més en serio la família i al final el mestre o la mestra és com, ah, vale, i ja està, va a l'escola i poc més no? Al final la visió que hi ha és ah vale, m'ha d'ensenyar a llegir i escriure. I ja està i tira milles (pica de mans). Jo educada he de venir de casa. Jo crec que els professors i professores tenen molt a ensenyar-nos, hem d'aprendre molt d'ells i d'elles.

És clar perquè juguen un paper fonamental

Que els mestres de primària no se'ls hi dóna la importància que tenen. El dia que ens prenem els professors i professores de primària com ens prenem un professional sanitari donarem un pas de gegant cap endavant.

I tant i tant, estic d'acord. Tu creus que sigui un professor o professora que t'ho agafes com a referent que tu li dones una autoritat, això pot fer que les noies vulguin estudiar més o menys? Creus que influeix, el paper de l'escola, per exemple, tu creus que donen igualtat d'oportunitats, o fomenten la desigualtat?

No l'escola pública no crec que fomenti la desigualtat

Per exemple, una noia que sigui musulmana, creus que té la mateixa oportunitat d'estudiar una noia que no és musulmana? o té més entrebancs la noia musulmana?

Jo crec que sí, té més dificultats, més obstacles per estudiar una noia marroquina que és musulmana que una noia d'aquí, cristiana. Té més obstacles. Sí perquè que una noia d'aquí estudiï es veu normal, en canvi, que una noia marroquina, musulmana estudiï, no ho és tant. El què passa és que els obstacles els posa la societat en general.

Per exemple, Ara que es parla tant de l'opressió com a dones, jo, en el meu cas, no em sento oprimida per la família, ni per la religió, però sí que em sento oprimida per la societat. Sobretot em sento oprimida per la gent de fora que no formen part del meu àmbit familiar, ni religió que sí que et posen obstacles perquè representa que tu, com a musulmana, representa que no ets capaç. Perquè tu has de demostrar molt més pel fet de portar un vel al cap. Que per mi, pot tenir tot el significat, tot el valor, la importància que pugui tenir per mi, però al final, per tu, ha de ser un simple vel, igual que portar un mocador al coll, per tu ha de ser un simple vel. que ni et va, ni et ve.

Però porta tota una connotació al darrera per la gent que ho veu des de fora. Sí porta vel ha de demostrar que és més intel·ligent, més capaç. Ja no simplement perquè ho facis bé ets acceptada sí no que has de demostrar quelcom més. Has de destacar, has de ser brillant, aquest sentit, perquè se't prengui en serio.

Per tant, Sí que hi han més obstacles

sí, sí, completament, en aquests sentit, sí

I potser aquestes noies no estan disposades a lluitar contra tot això

Perquè que tu decideixes estudiar has d'estar disposada a lluitar i demostrar tot això i de vegades també és esgotador. Mira un exemple de tot això, ara jo estic fent el grau de salut i he de fer pràctiques, com en tots els graus, he d'anar a l'àmbit hospitalari, què passa? que el vel no està tan acceptat, i ens trobem que hi ha noies musulmanes que quan contacten amb

segons quina entitat o institució, et diuen: sí però sense el vel. Llavors, aquestes noies que no estan disposades a deixar-se la pell per lluitar contra això i deixar-se el mocador, doncs, es treuen el mocador i cedeixen i ja està. Però quan et trobes amb algú que no se'l vol treure, llavors, aquí és quan comença tot un debat. Per exemple, joestic tenint algun conflicte per fer pràctiques perquè no s'accepta que jo faci les pràctiques amb el vel, però jo ho tinc bastant clar, a mi si m'accepten, m'han d'acceptar així perquè jo sense vel, no, jo sense vel, sóc jo la que no els accepto. Perquè a mi m'han de respectar com sóc, perquè oi que a ningú li demanen, que es tregui no sé quina peça de roba per anar a fer pràctiques?

Però sí que és veritat, que no vull dir que ho comparteixi, que en determinats sectors sí que es demana que les noies vagin vestides totes iguals amb algun uniforme de treball.

Però és que jo estic en contra dels uniformes, Jo per exemple aquestes fotos dels polítics i polítiques que surten, al final, totes porten el mateix tipus de pentinat, el mateix tipus de roba, va gaire bé tot igual i a mi això no m'agrada. Per què no podem tenir un cabell blau, cabell verd, un cap amb mocador, sense el mocador, unes rastes, una noia amb pantalons curts, etc.

Una cosa que escenifiqui la realitat

Sí perquè al final, la realitat no és allò, és que tots som diferents i també som iguals.

Sí però també a l'hora de buscar feina, has de mirar com vas vestida, per què potser si vas amb un pircing o un tatuatge, tu has de saber que tot això et pot condicionar i has de ser conscient i valorar-ho.

Jo per això faig la lluita des del meu cantó, però la meua lluita no és només perquè s'accepti el mocador, sinó perquè s'accepti a les persones amb les seves diferències.

Les matèries t'agraden més?

A mi m'agrada molt el tema de la investigació, en aquest cas, de la investigació en nutrició.

Què en penses de les noies que deixen els estudis?

Una pena, almenys a mi, em fa molta pena, perquè jo mira, que una noia decideixi deixar els estudis perquè no li va bé, mira, pot decidir si vol fer un títol més ràpid per anar a treballar, bueno, no totes servim per tot. En canvi, aquesta noia que vol estudiar, que tinc ganes de seguir, que molt bones notes ho deixi, no ho veig bé. Però penso que no només és problema de la típica família que pressiona la filla perquè deixi d'estudiar, sinó que també és culpa nostra i quan tinc nostre, em refereixo, a les noies joves musulmanes. De vegades no estem

disposades a lluitar, no estem disposades encarar-nos a la família i al final tenim aquesta mentalitat conformista de bueno, vale, va. Però no hauríem perquè si realment tu no vols això, perquè t'has de conformar amb allò poden tenir molt més.

Doncs aquí fa falta un treball impressionant

Fa falta un treball impressionant perquè canvií, fa falta dècades

Ojalá que aquests TFGS propers siguin per explicar que hi ha molta continuïtat d'aquestes noies

Ojala

Fixa't que jo la dificultat que he tingut és per trobar aquestes noies que no hi són, que han abandonat els estudis, i això, també m'està dient coses.

I tant, i que les pugui trobar jo i no a tu, també t'està dient coses

A mi, per exemple, no em diran certes coses, en canvi, amb tu, per exemple, hi ha un relació és més fàcil. Per establir el vincle fa falta més temps

Sí però fixa't què perquè les noies no et vulguin dir certes coses és perquè potser no estan contentes amb elles no

Sí sí

Si tu estàs orgullosa d'algunes coses, vols explicar-les, en canvi, si no estàs orgullosa potser calles.

Bé, jo en principi, no tinc res més, no sé si tu vols comentar-me alguna cosa més.

No, no em sembla que he parlat molt

Ja per acabar jo voldria donar-te les gràcies penso que has fet aportacions molt interessants agrair-te un cop més la teva la teva participació

Moltes gràcies a tu per escoltar-me perquè hi ha les noies musulmanes ens va molt bé que hi hagi, bueno que hi hagi persones que no siguin estrictament de la comunitat musulmana, que estiguin disposades a que la gent ens escolti i ens prengui més en serio.

Jo la veritat és que no sóc musulmana però em sento molt propera compartim moltes coses

Al final totes estem conviven juntes, tens potser una amiga musulmana i això ens ha de permetre acostar-nos.

Al final jo tinc aquest amiga que no ha continuat estudiant i que treia matrícules d'honor i que va començar la universitat i a mig curs ho va deixar. Va marxar a Alemanya i s'ha casat i jo he passat un disgust molt gran, he estat molts dies amb aquest disgust i dius però per què, quina necessitat tenia de casar-se i no ho entenc. Perquè què t'espera de la vida, ara té 20 anys i si l'esperança de vida de la dona és de 80, li queden 60 anys de la seva vida per endavant, que sense estudis, què farà? Ara mateix la feina depèn dels estudis que tinguis, què farà? dependre d'una altra persona? És molt dur i quan t'ho poses a pensar, però estan així les coses. Potser valdria la pena plasmar-ho en un paper i dir, a veure què m'espera, aquesta vull ser jo? El que passa és que en la nostra cultura no hi ha aquest pensament de parar-se a pensar una mica no. El que m'aporta l'estudi és molt ric.

Moltes gràcies Katiba

Gràcies a tu

Annex 7: Grup de discussió

Grup de discussió a l'IES Antoni Pous i Argila el dia 7 de març de 2017

Jordi Tolosa

Lluís Monteis

Marta Casas

Miquel Casanovas

Najat El Idrissi

Nedi Cap d'Estudis

L'objectiu de la trobada és intercanviar opinions sobre el tema que ens ocupa. Jo estic fent el treball final de grau sobre el abandonament o la no continuïtat del sistema educatiu de les noies marroquines de Manlleu. Després de l'etapa post-obligatòria Per veure una miqueta de vegades ens fem el nostre mapa mental de cap on pot anar bé no sé no sé quina és la vostra opinió o el vostre coneixement sobre aquest tema

Miquel: quan et refereixes després de la postobligatòria sí

Marta: després de la postobligatòria en aquest camí vols dir sí

Després de l'eso més clar Ens trobem per exemple aquí a manlleu ens trobem que el col·lectiu marroquí és molt important a primària secundària infantil però llavors arriba l'etapa post-obligatòria veiem que hi ha com un descens que no és representatiu del que realment representen a les etapes obligatòries.

Lluís: Jo el he vist ara aquí a l'escola, ha canviat molt, en positiu. jo des de la meua experiència des de fa 15 anys que hi havia un alumne que arribava a batxillerat que era marroquí o dos ara hi ha molts més. Era gairebé festa major, primera cosa que s'ha de dir com a positiva. Després la cosa que s'ha de dir és que venen a l'institut són millors tant o millors que els altres perquè han rebut una escolarització igual que els altres i això canviat molt perquè des de fa 10 o 15 anys enrere arribaven a mig curs que no sabia la llengua que els treien de classe bueno. Ara ha canviat

molt això penso que és lo primer que hem de remarcar. Tot i això hi ha molts nois que acaben el batxillerat i se'n van cap a Girona, o a la universitat de Barcelona i **les noies en canvi, el que comentavem l'altre dia, en canvi, les noies com a molt se'n van a la universitat de Vic. Tot i que, econòmicament no és el que els hi surt més a compte. Però es queden a Vic, per què o fan cicles formatius si continuen.** Perquè jo diria que és per control familiar bueno, jo diria, és la sensació que tinc jo. Les famílies que conec jo tenen més marge de llibertat els nois que les noies i **probablement també qüestions econòmiques,** vull dir això, també, trobes moltes alumnes que bueno ... però això també ens hi trobem aquí. Amb alumnes nadius aquí bueno nadius aquí també ho són els altres ja eh. **Et trobes molt sovint amb alumnes brillants que en principi van a la Universitat i de cop i volta et desapareixen o ja les han enviat a Bèlgica, Alemanya o s'han casat o no saps ni com ni perquè, el per què no sé, si són motius culturals, no ho sé, no ho sé, econòmics, no ho sé.**

Flory: Per què penseu que tenen les mateixes oportunitats perquè és clar quan parlem de gent immigrant per per dir-ho així hauríem de dir que considerem que és una persona immigrant perquè és clar la majoria han nascut aquí

Lluís: sí sí la majoria per això ara ja és diferent.

Miquel: **Sí però és clar la majoria tenen una sèrie de condicionants que no tenen famílies que tenen una xarxa ja antiga, històrica aquí, no. Estic una mica amb tu llúis, jo noto una diferència enorme des de fa uns anys.** Bueno jo era a l'escola d'adults. (posa la mà a la Najat i la mira) jo tenia amb ella i el seu germà

Najat: Sí

i no hi havia ningú més sobretot d'aquella edat, eren molt jovenets devien tenir 16 anys escassos.

Najat: Teniem intencions de continuar

Miquel: No hi havia ningú més ha a l'escola d'adults i ara hi ha molts nois i moltes noies sobretot gent gran. Aquestes que van de la PIRMI i aquestes coses i bueno hi ha molts nois i noies en edat jove. Recordo que era una epopeia parlar de que una noia passés de l'EGB a l'Institut això era una epopeia, jo me'n recordo que hi havia no sé qui hi havia en aquell moment que estaven en aquell programa de 13 municipis que no sé com es deia. i havien d'anar a visitar la família i fer aquells processos perquè aconseguir que veiessin i explicar que les noies que podien tenir un

rendiment escolar important i podien aprofitar per estudiar i era molt difícil, en canvi, ara deu passar eh, també potser

Lluís: No, no, n'hi ha moltes encara

Miquel: **Jo ho veig bastant diferent, inclús en la gent gran que és amb la que jo tracto més i respecte als seus fills els veig amb un altra posició,** els que jo conec. si és que jo conec és una generació que jo crec, que tinc la sensació, que hi ha hagut un canvi. Un canvi que bé suposo que és degut també a que la nova generació que també es planteja noves possibilitats que l'antiga generació. També s'ha de tenir en compte una cosa que va venir gent d'edat universitària, els primers que van arribar aquí excepte els més grans perquè molts ja fa molts anys que van arribar aquí, però la gent que per exemple va muntar Jameiat Essalam eren gent que van arribar solters. Avui tenen fills casats i molts d'ells venien de la universitat no havien acabat carrera havíem fet uns cursos. Però suposo que això també és un altre element. **Després va arribar l'altre sector, de població que venia de pobles i que no havia passat per la universitat i això és una altra situació que eren en aquells moments els que teníem dificultats amb les filles.** En canvi, aquesta gent nova no sé a lo millor tenen les mateixes dificultats i no ho sé però jo les que he anat coneixent en entorn i tal no he percebut la mateixa situació que el començament

Marta: Jo crec que sí, que és evident, que hi ha hagut una evolució a tots nivells és clar també hi ha hagut una evolució en les famílies que no són d'origen immigrant. Jo penso que hi ha hagut una evolució en general, de tota manera, **quan tu plantejaves en relació a la igualtat d'oportunitats, jo penso que la resposta és que no, que no hi ha les mateixes oportunitats.** I penso que no hi són bàsicament, res, és que és molt complicat. **Per molts factors que intervenen perquè d'entrada, jo crec que hi han dos factors de desigualtat que en el cas de les noies d'origen marroquí pesa, que un és el gènere i l'altra és l'origen.** És clar, tu deies, els nanos nascuts aquí tenen uns condicionants familiars, és cert i uns condicionants socials, econòmics, **però a mi una de les coses que em preocupen més sempre és que tenen uns condicionants molt relacionats amb l'estigma que hi ha sobre la immigració.** Perquè a més jo pensava, és clar jo ara no em veig amb cor de parlar de Manlleu perquè sí que hi sóc però al haver voltat, ja ho saps, jo he estat treballant amb marroquins a Barcelona. **És clar, hi ha moltes variables o sigui donar una resposta de per què passa això aquí, un moment, hi han coses que juguen: la cultura, la cultura de qui? depèn d'on vinguis? de si la família té un nivell cultural a una altra? depèn de les zones d'on ets, no sé depèn de 50.000 coses no.**

Però jo, el que sí penso que en tots aquests anys de trajectòries migratòries i d'assentaments i de col·lectius migratoris de diferents llocs.

És clar, jo sóc antropòloga, llavors, **determinisme cultural no existeix, està demostrat, és a dir, o sigui les persones no fem les coses per ser d'una cultura, això ja està, descartat. Ara sí que és veritat que es construeixen com realitats culturals aquí que pesen molt i es construeixen no només perquè véns de no sé on.** Si nó per moltes coses ara el cas és que hi són i pesen i sí que és veritat que hi ha uns determinats comportaments col·lectius, tendències de comportaments col·lectius que existeixen i ja està, existeixen, els motius pels quals es donen múltiples. Ara a mi sí que em sembla que seria com molt ingenu pensar que és el mateix a data d'avui aquí a Manlleu o a data d'avui a Santa Coloma de Farners o a data d'avui on sigui, que sigui el mateix ser una noia d'origen marroquí o ser una noia d'un altre origen. **No és el mateix jo crec que això és una cosa que a desgrat del que m'agradaria a mi, eh, però hi ha unes realitats que existeixen i que hi són no i que tenen a veure amb el control, amb el control social, que tenen a veure amb les expectatives**

Lluís: Jo quan deia del món cultural tampoc ho deia vull dir que, no sé amb qui era l'altra dia en parlàvem amb la Nedi. **Això una alumna que sempre ha anat destapada i tal i qual i fa el batxillerat i al final del batxillerat es va passar a cicles formatius i tot plegat un dia arriba tapada i li vam comentat, però, què t'ha passat? I diu, mira, perquè no m'atabalin més**

Marta: Ja estic tipa, sí, sí

Lluís: **Vol dir que hi ha una pressió**

Marta: sí, sí totalment

Lluís: Vol dir que una pressió potser no és tan cultural o social

Marta: **Be, del grup d'iguals**

Lluís: Vull dir i això t'hi trobes amb grups d'alumnes, hi ha com tendències no, ja les veus.

Marta: I és clar jo també ho visc a l'institut, què es farà amb un nano, doncs discussions a classe. **Per què unes van tapades i unes altres van destapades** i n'hi han a final dius, eh, eh.

Lluís: I unes van super d'allò, en canvi, les altres no del mateix centre, del mateix municipi, suposo que són de famílies diferents, nivells de religiositat diferents no sé jo no ho sé

Najat: Això seria un altre debat, **perquè de vegades el que ens interessa és lo que està prohibit** o que no ens interessa, el que no de vegades ens aprofitem, no parlo de tothom, però a vegades és el desconeixement que tenen els altres, doncs tu pots jugar una mica i això tampoc. O el propi

nen o nena que tampoc sàpiga, no investigui, els pares diguin això que no en sàpiga ningú que no siguin expressament m'interessa sense saber si és correcte o incorrecte.

Marta: **No és tant un factor explicatiu sinó com de justificació, tu justifiques una sèrie de coses en base a la religió** com si tu justificaries lo contrari

Najat: Jo trobo que això, és lo pitjor perquè si tu creus amb alguna cosa t'ho has de creure en seguretat. **Li has de transmetre si tu vols lo bo en principi una religió nosaltres és per fer el bé i si tu vols ensenyar-li a ser feliç, li ensenyas la religió que tu penses que és la correcte.** Doncs si vols ensenyar, explica-li el per què de les coses si tu creus que és veritat ja et creurà, ja ho farà, **però no diguis no diguem avui una cosa que m'interessa i demà una altra i ja està, i després al justificar-la tampoc. I ens deixa que ni sóc de quin i sóc allà, que no sé d'on sóc perquè crea confusió als nens.** Ara nosaltres grans ja sabem el què volem i com ho volem fer, **però als nens els hi creem confusió i és aquí quan ni agafen una cosa ni agafen una altre i és clar, aquí venen els problemes.**

Lluís: En Moha molts dies ens ho diu, això que t'ha dit és mentida, és clar, juguen amb que nosaltres tenim molts desconeixements. L'altre dia també a la comissió d'absentisme, és clar això, que si les festes religioses

Najat: N'hi ha dues no hi ha més

Lluís: Ia, ia però això. Però n'hi ha que ho volen celebrar una setmana, i n'hi ha que ho volen celebrar en un dia, com aquí.

Najat: Però bueno nosaltres a part de que està estipulat que només hi han dues festes no es poden celebrar altres coses que no, només dues festes, lo altre és feina i fer vida.

Lluís: Home tribu profit anés suposo

Rialles en tot el grup

Miquel: Un dia jo tenia un de pràctiques allà i no m'apareix. I em diu oh, és que era festa. I li dic però escolta tots els teus companys eren a l'escola, eh, oh sí però és clar, era festa, sí, sí, bueno però tots els teus companys eren a l'escola. També s'utilitza per defensar-se de coses que no són.

Najat: Però sempre jo penso que no ho fan expressament els pares que igual no ho saben perquè la majoria de gent que ha vingut aquí a Manlleu, sobretot en aquell temps, eren gent del camp, no era gent de la ciutat que tingui feina. Poca gent, ha vingut gent que tenia feina i tal per canviar

per buscar un futur. **El meu pare, per exemple, tenia dos feines però vull dir que ha vingut perquè va pensar, mira els meus nens que creixin allà i que busquin feina perquè feina em falta molta allà.** Ara estem igual més o menys perquè amb la crisi desgraciadament estem igual però allà faltava moltíssima feina doncs que passa que han vingut tots, **aquesta família del camp que ha vingut fins i tot allà estudiaven, ho deixen i ja no pensen estudiar només volen anar a treballar perquè hi havia feina aquí havia feina del que volies o sigui t'hi ficaves sense saber parlar hi havia feina.** **El tema de les noies pues sí aquesta gent era del poble i no hi confia gaire ha costat de canviar el xip, no, ha costat molts anys molts i es clar perquè vegades deien bueno si va a l'escola que serà al final serà doctora, serà metge o serà...No serà pas, saps, com desconfiant de pot arribar a ser més. I és clar, jo pues penso que això desmotiva als nens.**

Marta: Oh i tant

Flory: **Per tant, vosaltres creieu que el nivell educatiu que tenen els pares afecta als estudis?**

Marta: Sí, i tant. Hi ha molts estudis sociològics que ho diuen

Lluís: **Sí sí està molt malament dir-ho però està comprovat que el fracàs escolar està directament proporcional amb els estudis de la mare**

Flory: De la mare?

Marta: **Ja ho veus, a sobre som les responsables de tot**

Rialles

Miquel: Noi mare, noia pare, Però qui ha una correlació, hi ha una correlació diferent

Marta: Però en el cas dels estudis sí

Lluís: Que no vol dir que després no hi hagi excepcions que confirmi la regla

Miquel: A mi una cosa que em crida l'atenció és que jo estadísticament no sé què passa però amb les relacions que tenim allà baix hi ha més noies que estudien que no pas nois, de l'entorn, no sé si estadísticament és així o no. I carreres, I carreres de altos vuelos, eh, enginyer aeronàutic i carreres d'aquesta mena

Jordi: Segurament la meua visió és una mica esbiaixada, jo venia més a escoltar però pel perfil de joves amb els que treballa són precisament els que, la majoria, no són nascuts aquí. Hi ha un tema d'estudis, relativament, baixos, per tant també queden fora. **La meua percepció és que el**

90 % de joves o el 80 % de joves dels que participen en aquest projecte que fem són marroquins, nascuts al Marroc

Miquel: Nois i noies?

Jordi: Majoritàriament nois, i molt poques noies però algunes, eh però fins i tot la majoria de noies que venen també són marroquines però no filles de famílies marroquines que han nascut aquí sinó que han vingut ja més grandetes que no han fet tot el procés d'escolarització aquí i sí que hi ha molt com aquesta pressió fins i tot joves que els agradaria fer la Eso, estem parlant de nivells formatius molt baixos. Hi ha una certa pressió de: tu has d'anar a treballar, tu no has d'estudiar, això, aquest rum, rum, hi és però jo m'imagino que com que els nois, ara amb la crisi s'ha trastocat una mica però també tenen, han tingut sempre com molt accessible l'accés al mercat laboral, la necessitat d'estudi no era tan tan palpable, no és a dir, puc anar a treballar. Això ha anat canviant, però en principi, a les noies anar a treballar no els hi tocava. Llavors, possiblement, el que s'escapa d'aquí és que tenia una certa actitud per estudiar i la sortida la veia a través d'estudis, no. Vull dir que el noi que no volia estudiar sabia que podia a treballar. La noia que no volia estudiar tenia molt difícil anar a treballar, la sensació és que és molt difícil fer feines de peonatge com a dona abans de la crisi, bé de neteges, això sí

Marta: És veritat amb la crisi s'ho ha canviat

Jordi: Amb la crisi cada vegada més dones s'han de tirar del tema econòmic de la família no i això té la seva part positiva, segurament

Marta: Aquí sí que es va crear un aspecte cultural, cultural, mediterrani de macho, patriarcal que això, és igual al Marroc que aquí

Flory: Que no estan pas tan lluny?

Marta: Hi ha aspectes culturals aquí que pesen, hi ha estudis també que expliquen això a com, aquesta tendència de comportament femení, és a dir, el rol femení ben considerat és un tipus d'actitud molt més facilitadora d'estar-te quieta a classe escoltant, per entendre'ns. És a dir, a les noies les premiem quan són bones noies, que estan allà escoltant, quietetes a classe, en canvi, els nois es premia que siguin més gamberrots. Això a vegades facilita que les noies segueixin trajectòries escolars més. Mentre que alguna decideix que ja n'hi ha prou, no. És a dir, que també ha sigut com una estratègia amb molts col·lectius de noies, de dir mentre no les col·loquem a casar-se i tenir fills, mentrestant què en fem, doncs. No només el col·lectiu marroquí, vull dir altres col·lectius també, i han pogut aprofitar per continuar estudiant. Com

que no porto problemes doncs tot això que tinc, i algunes han pogut fer el pas de doncs ara continuaré estudiant. Però vaja en molts col·lectiu, no només els immigrants perquè aquí també hi ha un tema social. Eh, aquí també, les dones estudiar per què?

Najat: Generalment, jo quan vaig fer el mòdul l'any passat, hi havia nenes de 16 anys, motivació per estudiar cap ni una. Que tu dius, estic treballant, no és per comparar però dius estic treballant, tinc dos fills i no els deixo per res, dormo poc i mira vaig fent i trec notes boníssimes, vale. **Estic orgullosa vull dir que jo m'ensortia, vull dir que els exàmens no eren tan difícils. I nenes de 16 que no tenen res més a fer i no estudien. I és que no tenien motivació** a vegades hi havia una mestra que deia però bueno perquè no heu presentat això? Però vull dir sabeu on esteu? no deien coses per reflexionar a les noies, i l les noies les veus allà en el mundo happy.

Lluís: De fet a 4t d'eso és una edat, que vaja, jo penso que és com un grip que s'ha de passar. De vegades els agafes i dius però bueno

Marta: Jo tinc una colla allà que a vegades els hi dic, bueno va assentem-nos i centrem-nos. Els hi dic però bé us agrada que us vagin bé les coses i bé us agrada no, no hòstia. Esteu aquí, aprofiteu, de vegades em miren i em diuen: és veritat Marta, és veritat. T'ho presento demà, no si ja m'ho havies d'haver presentat fa una setmana.

Lluís: **és més complicat, eh perquè les famílies també...Un alumne que tenim de 18 anys a quart d'Eso I encara avui no sé quina ha fet i dic ostres 18 anys ja saps que...i la mare el protegeix,** ai, el nen Basquet la vila 8 anys ja. I no és pas de fora eh

Marta: no, no, no. Això sí que penso això que deies tu Jordi que la crisi ha fet molt més mal Del que aparentment n'ha fet. Una sèrie de coses que han perjudicat enormement. És clar, per exemple, **en tots els perfils de famílies que estan situació d'atur de llarga durada, perdona però hi han unes depressions col·lectives, que treballar amb els nanos d'aquestes famílies és que és impossible que esperes...**

Lluís: Ara hi ha el patró que es repeteix, que ve del 2007, 2008, 2009 famílies benestants o normals que es guanyaven bé la vida fos de paleta o del que fos, s'havien comprat la casa, o no sé que, es queden sense feina, al cap de no sé què es queden sense pis, al cap de no sé què se separen. **Tenim alumnes aquí que jo de vegades, tinc la sensació que estan com animals ferits que no els pots ni tocar, que vénen amb una motxilla a sobre, i és clar, estan en tractament, els pares, els fills i tot Déu.** A vegades això ho deia en Paniker i a mi em va quedar, la diferència entre la pobresa i la misèria. I aquí hi ha misèria. I després el que també és veritat és que amb els col·lectius més pobres, que són moltes a vegades, els que els ha tocat més el rebre, els

primers que han anat al carrer, els primers que no sé què, i aquesta gent. De vegades et ve gent aquí que hem anat a parar a cases, jo no personalment, en Josep, que hagués estat bé que vingués. havia entrat en cases que no hi havia ni una taula, no hi havia llum, no hi havia aigua, no hi havia res. **De vegades el professorat aquí estem fent que si els llibres, i els deures i aquesta gent no tenen ni aigua, ni llum, ni res.**

Miquel: L'any passat amb el dinar aquest dels llençats És el dinar aquest que es fa amb els productes aquests que estan a punt de caducar, que aquest any també es farà, Els anem a buscar els establiments i després tots plegats els cuinem hi havia quantitat de nens marroquins, no hi havien adults, hi havien uns quants adults que ajudaven, quatre o cinc de Jameiat Essalam, hi havien potser vint nens marroquins

Marta: Jo et diré una cosa

Miquel: Això indica una cosa a mi

Marta: oh, i tant

Miquel: Jo de tota manera el que dèiem abans de les noies que no estudiaven això és el que jo, per exemple, desconec aquestes que han fet carrera. Algunes són carreres importants o són graus superiors, això sí que ho desconec, si després aquestes tenen sortida laboral o no

Marta: Jo no trobo que hi hagi massa diferència

Najat: Jo penso que sí troben sortida laboral

Marta: És que jo crec que fora de segons quins entorns laborals, per exemple, jo havia treballat amb gent que treballen amb això de recursos humans, que són gent que pensen diferent, eh, **però en determinades empreses transnacionals i tot això, els perfils dels nanos fills d'immigrats són molt valuosos. Multilingües amb una capacitat de plasticitat, que es poden moure cap aquí i cap allà, amb una projecció en que el procés migratori no és una cosa tan descabellada perquè ja n'hem fet i... m'entens que es converteixen en gent molt valuosa llavors.**

Jordi: I s'escapen de l'estigma també

Marta: S'escapen de l'estigma. És que llavors, arribat a certs nivells, és que ja ni ho contes això

Jordi: És que des de fora hi ha un component socioeconòmic molt important

Miquel: Podem suposar això, però a França no passa això

Marta: Què és el que no passa?

Miquel: a França hi ha gent que està molt qualificada i queda molt fotuda.

Marta: Pot ser, és clar l'estigma i continua sent

Miquel: A Alemanya no ho sé

Najat: A Alemanya sí que ho reconeixen, s'estimen més

Miquel: Una de les queixes que hi ha a França és precisament, en l'àmbit educatiu, aquest que s'han preparat per ser francesos amb tots els ets i uts, qualificats i quan van a buscar feina, com aquí un gitano, quan diu el cognom, zas, ja l'han fotut

Marta: Això aquí també passa

Miquel: ja, ja, per això pregunto

Marta: El que passa és que determinats nivells d'especialització això segur que no passa. Segurament es desdibuixa i sobretot perquè no n'hi ha gaires, per desgracia. Fins i tot, és exòtic veure un enginyer de processos marroquí

Jordi: I també segurament i ho dic com intuïció, imagino que la noia marroquina que estudia trenca l'estigma per totes bandes, vull dir que també té el risc d'acabar convertint com en l'exemple d'aquests. Vull dir que pot ser com més fàcil que s'insereixi perquè precisament no respon al model que s'espera de la noia marroquina que sigui, no

Marta: Acaba sent exòtica

Jordi: Que el que pugui passar a França és que no els deixen veure mai com allò que projecten sobre ells

Lluís: Jo a França sempre m'ha quedat, us ho explico perquè són coses molt complexes. Hi havia el cas d'un pare Algerià que portava molts anys a França, que la seva filla havia estat educada a França havia anat a l'escola, treballava en un Mcdonalds i un dia el tio quan va veure que la seva filla s'havia occidentalitzat se'n va anar al Macdonals i la va matar

Jordi: És clar, però això és minoria

Marta: Això és patològic

Lluís: Però em refereixo que. que...vull dir que de vegades, a mi em va impactar molt aquesta notícia. Per exemple en països d'aquests ens porten molt avantatge en immigració i integració, multiculturalisme, etc, etc. Amb totes les seves coses bones i dolentes i ostres jo no sé si això és determinisme cultural o què

Marta: No, no ho és, s'explica, s'explica

Lluís: No això, probablement, és un tioque ha perdut la xaveta

Marta: No però sí que és veritat que en el context migratori, una de les constants que hi ha de qualsevol procés migratori, és que en el moment d'arribar a un lloc hi ha un trencament amb una sèrie de coses i una necessitat de reconstrucció i a nivell personal i el nivell relacional. Aleshores, dintre dels nuclis familiars apareixen unes tensions que l'origen no hi són. Unes tensions relacionades amb l'autoritat dels pares amb els fills, perquè normalment els pares perden molta autoritat perquè desconeixen o sigui allò del meu pare ho arregla tot tot i tot

Nedi: És clar, aquí acaben sent els fills que ho arreglen

Marta: Fins i tot els fills s'avergonyeixen dels pares, etc. Bueno i a nivell de parella i tot, per moltes vegades una de les reaccions dels pares davant d'això estan descol·locats

Jordi: Però és que ens passaria a nosaltres també

Marta: Llavors moltes vegades hi ha com un excés de zel, un excés de por, un excés d'autoritarisme per recuperar aquesta funció i sobretot jo sempre ho dic, el que hi ha al darrera, és una preocupació enorme pels fills. I si tu tens clar, és que l'altre dia parlàvem amb un pare africà, Si tu tens clar, què carai, perquè al final tots quan tenim fills tendim a tornar-nos una mica com més conservadores, mira jo no fas aquestes coses que com bueno... I allò que a tu et sembla que pot funcionar resulta que no funciona o t'ho desautoritzen. Per exemple, el tema dels càstigs físics és complexíssim perquè no nosaltres tenim molt clar que no s'ha de pegar però si tu vens d'un lloc on es normal. És que estava l'aula d'acollida i em pregunten, que per què no els pego. Perquè si tu vens d'un lloc on es pega i pegar és bo, és educatiu, com passava a Anglaterra ,fa quatre dies, que les escoles pijes aquestes d'Anglaterra ho han prohibit, és que aquí ara sembla que sigui una cosa del tercer món i no

Nedi: Bueno jo encara recordo que el meu mestre em pegava i no és tant enllà

Marta: Jo em refereixo això llavors davant aquesta situació, és clar la por a perdre's i a més a més, perdoneu els models, i els models que tenim en aquest país per a les dones si em fan por

a mi per la meua filla com no em han d'esgarriar, però és que és com el dimoni, per l'amor de Déu. Quan tu veus el que surt a la tele. És clar que tenen por i això és normal. Que això d'abans és diferent

Lluís: Ja sé, he posat un cas extrem però a mi em va crear molta tensió. Jo de vegades tinc la sensació que es viuen unes contradiccions entre el que es diu a casa o a l'entorn familiar de lo que es diu a l'entorn de fora. I no saps fins a quin punt...

Najat: De vegades no ho és tant, de vegades, la gent també se aprofita. Per exemple hi havia una noia que era bastant brillant, jo no estudiava, però ella treia molt bones notes, Poso aquest exemple perquè fa 2 dies que la conec li vaig dir, què faràs després quan acabem, continuaràs estudiant? i em va dir ai no ho sé, perquè el meu pare diu que he de continuar estudiant, que vagi allà on vulgui, però no sé, i portava el mocador eh. Perquè ella amb el seu mocador era sagrat i em diu sí, sí el meu pare em diu això però jo és que tinc mandra. Dona si us plau fes el favor, fes un pensament perquè tens capacitat i ets jove i si a més a més el pare et diu ves a Girona, ves a Barcelona, ves on vulguis que ja t'ajuda, què més vols? Saps? jo li anava dient i em diu: és que no ho sé, i si em caso, pues mira em caso

Nedi: És clar, perquè culturalment també hi ha aquest model que potser les joves d'aquí no tenen tan de casar-se més joves

Najat: Però és que això no passa ni al Marroc

Marta: No, per això, que moltes d'aquí són més carques que les d'origen, perquè hi ha aquesta por, aquesta cosa

Miquel: El tenen subliminal perquè el tipus de carreres que estudien aquestes noies, va cap aquí

Marta: bueno Miquel, les noies en general

Miquel: Vols dir

Marta: Mare de déu de sortir a l'estudi aquest: Que estudien les dones de professores, de treballadores socials, d'infermeres, Educació social, d'Educació social ara no tant, TEI

Marta: En general Jo no estic dient que el model aquest de casar-te o no casar-te però al final És un model que nosaltres també tenim eh. Per què ves fent anys i ves estudiant i que no tinguis parella ja veuràs. T'encauen per totes bandes, Que si s'et passarà l'arròs, nosaltres I llavors són elles no, no perdona. Tot lo que vindria a ser mediterrani són pastadets. Som iguals

perquè els models de relació familiar, els model de relacions sexuals, els models de filiació, Tapa't, destapat, resa aquí, resa cap allà però els models són els mateixos. Hi han altres llocs que els models són completament diferents. I les nostres nenes amb el disney tota la collonada només volem el nostre príncep blau si estem amb lo mateix. La gran preocupació de les nostres adolescents és estar guapa i lligar.

Jordi: És clar, i el manteniment d'una cosa va en relació a la por a perdre'l i és irreal. Jo me'n recordo quan vaig estar Alemanya quan era jove, vaig conèixer un fill de pares valencians que ell havia anat a València dos cops a la vida i tenia una imatge distorsionada, era dels anys 60 i reivindicava aquest elements de l'espanyolitat d'aquella època o pensaves no, és que no. És una caricatura de l'espanyol. Això pot arribar a passar igual no que la pressió pel mocador, la pressió per mantenir trets culturals sigui molt més potent aquí que no pas allà, eh

Najat: Jo no sé si és la pressió, Sí és una moda avui dia les noies està de moda

Marta: Està de moda

Jordi: Però més aquí que allà, no?

Najat: No allà també

Marta: El que passa és que aquí té un component identitari que allà no té, de contraposició. Jo aquí demostro una sèrie de coses que allà ningú em demana que demostrï, és com a mi ningú em demana mai si sóc catalana o em sento catalana. Per tant, és un tema que em preocupa zero. Ara sí estàs sempre sota sospita, sempre t'estan preguntant i t'obliguen a identificar-te d'alguna manera i aquí sí que és veritat que s'observa el comportament dels col·lectius migrats que en els llocs de destí són molt més conservadors en els llocs d'origen. La mateixa persona. Però ara i abans i a tot arreu del planeta.

Miquel: A mi el que m'ha cridat l'atenció és que en els últims set o vuit anys han anat passant per allà al barri, de la salle, no sé del vostre institut també, per fer treballs així de quart d'eso i tal i totes són noies només un noi. Potser em passat unes 20 noies

Flory: En treballs pel barri

En treball de recerca

Flory: Al final és el que deia la Marta aquestes carreres la majoria socials són noies

Marta: No només al Marroc perquè és curiós com alguns uns països musulmans sobretot de la zona més oriental que quan les dones accedeixen als estudis universitaris es giren absolutament els números, Igual te les trobes fent física quàntica o sigui que dius un moment. Al final potser la dificultat la tenim més nosaltres perquè sí que accedim als estudis universitaris però accedim a determinats sectors que socialment no estan tan valorats Les dones i que els valorem molt però la societat no , ni estan tan ben pagats

Lluís: Sí, sí i ara que aquests dies que surten les dades, la diferència salarial entre els homes i les dones ho trobo esgarrifós, encara és molta la diferència.

Marta: Però espera't un moment o sigui si ens ho mereixem perquè són més petites, més curtes i... Jo penso no podem analitzar què passa amb aquestes noies sense tenir en compte tot això, perquè al final lo demás potser hipotèticament que els hi passi és sobre d'una cosa que hi és i que no és cultural seu, és una cosa de la nostra societat que a sobre aquí afegeix una mica més i ja ho tenim

Lluís: però de totes maneres, jo estic segur que la pressió sigui d'una manera o d'una altra, les dificultats que tenen aquestes noies és superior a les noies d'aquí

Marta: Sí i tant, però tenen les d'aquí i les de més amunt

Nedi: Sí perquè són noies adolescents com qualsevol altra però a més, tot això.

Miquel: Jo quan sento a parlar del paper de la dona amazig, en el cas de l'element cultural preislàmic, em resulta complicat perquè et plantegen el jinezeo amazig però és un jinezeo, és un espai de poder de la dona però acotat, i fins i tot, la recuperació d'aquest element cultural que en algun sector, avui dia, té una certa importància, porta annexa un paper de la dona que no té res a veure amb la religió.

Marta: No que la religió serveix per justificar

Miquel: Té a veure amb una tradició cultural que no tothom accepta. Per tant, són varius pesos els que hi ha al damunt. I suposo que com aquí, com a la gent cristiana la religió acaba sent moltes vegades el tapador de la impotència personal o de la incapacitat personal i com que ho diu la religió, ho digui o no ho digui. Hi ha coses que sí, hi ha coses que no diu. Es clar, llavors són l'element cultural, l'element religiós que implica un altre element cultural i l'element d'identitat que tu plantejaves abans, home planteja una sèrie de situacions que realment són i això ho veus en les nenes petites que es porten mocador. Van com gallines esterrufades quan són petites

Marta: és clar, perquè és de grans això i lo del ramadà mola molt

Miquel: Abans qui era? un de tants, però ara sóc algú, és molt curiós.

Marta: Jo de tota manera, penso una cosa, o sigui que, és que no sé com dir-ho, que les coses siguin així, no vol dir que siguin així perquè hagin de ser així. Que siguin així és perquè passen una sèrie de coses que fan que siguin així, però podrien ser completament diferents, amb el mateix col·lectiu, la mateixa religió, el mateix origen i el mateix de tot. I que hi ha una sèrie d'elements que tenen a veure amb relacions de poder i amb temes d'infraestructura marxista claríssima que fa... El que passa és que llavors diem: no és que això passa perquè la religió, la cultura, no, no, no això passa per altres coses perquè sinó, no s'entendria que persones del mateix origen que han fet una trajectòria similar a la que pugui haver fet una persona que arribat a Manlleu en comptes d'arribar a Manlleu va arribar a un altre lloc o va arribar en un altre moment i resulta que va passar darrera era completament diferent. És a dir, no està escrit enlloc no és matemàtic, si ets d'aquí i no sé què i no sé quantos aniràs a parar aquí. Llavors que acabin passant una sèrie de coses, perquè acaben passant, és clar, jo també penso que ....

Lluís: És que hi ha molts factors que ...

Marta: Hi ha molts factors que tenen a veure aquí i ara, no allà, abans, no, aquí i ara. I el què passa amb els salts generacionals i quines oportunitats tenen aquí i ara

Jordi: I també amb tota la resta

Miquel: I una cosa que passa des d'aquí, aquí és força la gent a dividir-se, nosaltres per exemple sopar no podem fer a la plaça Sant Antoni, no el podem fer

Marta: Per què?

Miquel: no el podem fer perquè hi ha un sector de gent, que aquí ni pensar-hi aquí hi ha els bolets, Però ells viuen allà i no són dels bolets, simplificant, eh. Hi ha molts pares i mares que havia una plaça antoni no deixen baixar els seus fills a la plaça antoni. Us deixem baixar a pintor guàrdia al davant A la plaça del mercat a la plaça sant antoni nen en guardaràs o sigui és un trencament

Najat: Síestic segura que a nivell de la plaça es nota molt però a nivell d'esports, a tots els clubs, o sigui la gent que fan els esports monitors i això són uns tots junts uns encants. Són boníssims tots són persones molt maques. Però després hi ha els pares, què dius, que fan unes coses que no s'haurien de fer, perquè vénen els fills i això també ho aprenen. Per què jo em tanco i t'ho

em mires així como de reajo, i jo em tanco i a lo millor visc a la casa del costat. I hi ha vegades que fa mal

Lluís: i jo diria que hi ha un racisme latent , que l'hem anat trampejant com hem pogut, però que hi és. Que fins i tot, vam dir va visualitzem i trèiem i era pitjor. Recordem que vam viatjar amb la Núria Callís, l'Anna Piella al Marroc i a vegades dèiem va deixem que surti tot i de vegades era contraproduent. Que de vegades és millor no parlar-ne perquè si els hi donis informació molt pitjor. Saps amb el consum, doncs amb això era igual. Sap greu

Najat: a veure és inevitable, jo penso que és inevitable que t'agradin tots els que vinguin de fora, a vegades no ens agraden i nosaltres mateixos.

Marta: Bueno però no és que t'hagin d'agradar, és que és una qüestió de semblança

Najat: A veure jo això ja ho entenc que jo no els agradi però els nens al final si hi ha nens, són nens

Nedi: Hi ha coses que diuen que dius, d'on ho treuen, d'on ho han sentit

Miquel: Els nens independentment de les relacions que puguin tenir entre ells que evidentment generen opinió i tal, la relació amb la família és important. Jo recordo dos fets que són paral·lels, al Balmes de Vic quan arribaven al matí, els nens i nenes marroquins, fèiem pudor, quan marxaven ja no feien pudor. Els professors sabien què estava passen i per tant, els nens entenien què estava passant. Quan tornaven a la tarda, tornaven a fer pudor. **Per tant aquí hi ha una imposició cultural** i tal camí de la família, però és que al barri a la que tu generes un espai diguem de disciplina no assumit ets racista.

Marta: Encara avui m'ho han dit, és que ens teniu mania sobretot als de fora, m'han dit- Lluís: Abans quan a un alumne el castigaves ja et deia, a mi m'ho han dit poques vegades, però et deien és que ets un racista

Miquel: és que estem en una situació de xenofòbia i racisme latent molt important que quasi s'explicita obertament, s'hauria de parlar a casa

Marta: No tant latent, si tu durant el període electoral surts al carrer i trobes un cartell que diu primer els de casa, collons jo això no ho trobo molt latent, eh. Amb la crisi just abans de la crisi que hui va haver com tot un moviment de que bueno bueno que lo políticament incorrecte era de tontos i que els que no sé què eren comunistes i es va obrir com barra lliure, i ja no cal que vegilem i les hi foto de cavall, és tot gratis i s'han arribat algunes animalades que dius home.

I a més a més els nens tontos no sol i això oïta (gestos amb les mans de que s'ho empassen). I ho anem assumint llavors es clar arribem a 4 art d'ESO i Qui realment va i es creu, sí va sí jo aniré a la Universitat, sí a casa meu no hi ha ningú, i al meu entorn no hi va ningú i no hi ha ningú que m'estigui dient mai que hi puc anar-hi?, com se m'acut a mi que hi puc anar i a sobre, si trobo algú que pel camí que em diu no nena tu el que has de fer és estar a casa, és ajudar a la mare. Com jo em puc creure que puc fer-ho, si ja no hi ha expectativa social.

Flory: O que arriben a casa i no tenen el recolzament tampoc, o algú que els hi diu tu tens deures, va que t'ajudo a fer els deures

Lluís: Les maneres han anat canviant perquè jo soc tutor de batxillerat i hi ha pares que diuen va jo t'ajudaré. i el principi només hi havia un noi que estava a la universitat de vic i després hi havia una noia magrebina, la Idrissi que va ser la primera que s'ho va treure

Najat: si la meva germana

Lluís: que també s'ho va treure molt bé. I va semblar que ja n'hi havien més que anaven a batxillerat i a la universitat. I aquí l'any passat tenia un alumna brillantíssima que va anar a la Universitat però després ho va deixar i va marxar i es va casar. I a mi em sap greu però ja no perquè és magrebina que també, sinó perquè jo com a professor una de les coses que m'agraden més és descobrir unes ments tan brillants. El teu fill (assenyalant a en Miquel) i prenía apunts i ho havia agafat tota la primera lo que jo amb 20 anys em costava, ho dic amb tota la honestedat del món,

Rialles

Lluís: o la teva filla mateixa que era una mossa que també dius osti aquesta mossa que té una intel·ligènci que jo ho juro, a mi això m'estimula. Aquests cervells que pim, pim i pum t'ho van tornant i de vegades també arribes i hi ha desert també passa però bé... Jo prescindint de si són d'aquí o d'allà, per exemple, aquesta noia, deia ostres però amb el cap que té que pot estudiar el que vulgui. Com també em sap greu aquí que també passa amb famílies que dius i tu què faràs i et diuen ai no sé, si fer un cicle formatiu o... I llavors aquí veus que és un tema econòmic

Marta: És que això pesa molt

Jordi: Dues coses jo no sé, quin nivell, que si suposo que és real que les noies marroquines abandonen més i l'altra cosa és quin marge de llibertat tenen. El problema és si realment volen estudiar i no poden però també el tema de donar per fet que una persona que tingui un cervell d'intel·ligència només aprofiti aquesta intel·ligència si estudia no sé que...al tanto no generem

la pressió sobre ningú i que ha d'estudiar només perquè té la capacitat perquè ha de tenir la capacitat i les ganes. Com a model si és lliure, si ho pren lliure, de no, no i diu si jo és que el que em dóna sentit a la vida és tenir una família, tenir fills generar noves oportunitats... em sembla totalment perfecte

Marta : Te'n recordes o el què deiem l'altre dia ho dèiem justament en relació això, Si jo Marta Casas dic ara he decidit que no vull estudiar més i me'n vaig a viure a una casa de pagès i em faig un hort de subsistència i tal, sóc moderna perquè això és molt guai però si jo sóc una noia marroquina i dic això, llavors, ja no sóc, llavors no és una decisió lliure, però pot ser la mateixa decisió, tots estem condicionats eh. Jo recordo una discussió que havien tingut a la fundació Jaume Bofill sobre si hi havia col·lectius o cultures més autònomes o més heterònomes, si tenien més o menys autonomia. Un moment plantegem-nos que és l'autonomia, Plantegem-nos fins a quin quin punt nosaltres som autònomes

Jordi: Qunes decisions tu prens lliurement i quines no

Marta: Que jo decideixi lliurement no vol dir que no tingui 50.000 condicionals no fotem, perquè sinó sembla que aquí hi som uns quants que uje (gestos amb les mans) i els altres que pringan, no, no. És que nosaltres tothom tenim molts condicionants i sí que jo decideixo lliurement amb base a una sèrie de condicionants que tinc i a una serie expectatives que jo m'he generat i que estan generades al meu voltant. Apa que no fem coses perquè és massa complicat fer-les d'una altra manera perquè em fotarà en un fregat amb la família, sí o no?

Assinteixen amb el cap

Jordi: Per això hi ha noies casa que s'acaben casant sense tenir cap mena de ganes de fer-ho i es tenen fills sense tenir cap mena de ganes de tenir-ne i...

Lluís: Abans per exemple es parlava de l'ascensor social, però diguem ca...però depèn d'on vinguis et pots permetre molts luxes, Però depèn d'on vinguis era molt clar vas cap aquí o vas cap allà i això molta gent de la classe treballadora abans era claríssim o estudiaves o ...era la única via per millorar

Marta: És que per malament que funcioni encara ara és la única via . Jo estic d'acord amb tu és una cosa i és això, que si realment el tema del fracàs escolar està tan relacionat amb això, amb el nivell cultural sociocultural de la família, el nano que ve d'un entorn que té poc capital sociocultural, la única opció que té de sortir d'aquí i de tenir més ventall d'opcions passa pels estudis. llavors la decisió lliure de jo no vull estudiar, és molt diferent quan jo prenc la decisió

des d'aquí (moviment amb les mans) que quan la prenc des d'aquí. Des d'aquí veig aquest horitzó i des d'aquí no hi veig tant. Les coses es veuen diferent perquè **jo sí que penso que aquí hi ha una responsabilitat social de dir: no s'hi va que només puguin anar a la Universitat nanos que només venen de segons quines famílies perquè aquest tenen això i són els que venen d'altres famílies que els hi han de poder donar accés aquí.**

Jordi: i després que decideixin que volen fer però si no tenen aquesta oportunitat

Lluís: Aquí és quan tornem el de sempre vulguis o no aquí hi ha una discriminació i una segregació social econòmica i cultural i no sé quines paraules s'han de fer servir. I social i políticament admès I després quan ja la cosa està en fase d'epidèmia i tal, llavors, sembla que reaccionem com ara i va donarem ajuda als centres. Això és una cosa de falsedat i d'hipocresia social i aquí Manlleu és que és tan evident que jo, eh Miquel (es miren amb complicitat)

Miquel: Perquè en certa manera no n'hi ha prou amb ascensor social és un tema relacional. Un dels problemes que hi ha hagut és que quan la classe mitja arriba la universitat s'acaba individualitzant l'accés a la cultura, i en canvi, és una cosa que en un moment determinat per les circumstàncies, per la transició i tal estava a la societat que era jo vull "ser" però "jo vull fer-ho amb" això ha anat desapareixent i ara és jo vull ser peti qui peti i que no em copiï el del costat (que ja està bé que no copiï). El tema està en el que no es deixa copiar perquè indica tot un referent. O gent que no ajuda que no es deixa res, hem entrat en una tapa de competitivitat tan brutal que aquest aspecte més col·lectiu. I és clar, la persona no és només per si ella "és per ser ella amb" Perquè si no no ets

Marta: Ho portem malament tot

Miquel: És clar quan parlem d'educació aquesta és important. Això que parlàvem abans jo hi ha coses que noestic d'acord perquè si no deixem sortir tot aquí tenim un problema és que el conflicte no el treballem. Perquè el tenim aquí a cremar i no som capaços de trobar una expectativa col·lectiva que ens digui tirem tots per aquí, no, tots els que vulguem junts.

Jordi: Sí, sí però hi ha coses que s'han d'abordar però s'ha d'anar en compte

Miquel: És que aquesta gent aquí no hi són

Marta: Quina gent?

Miquel: Els que han vingut del Marroc perquè es fa una festa major que és per tothom, I comences amb un pregó, en el pregó no hi són, Per exemple si amb un li agrada la percussió

subsahariana no hi ha res, no hi són. I ells hi són aquí, i si els agrada la música amazic, tampoc hi ha res aquí. I per exemple, a la plaça, geganters, diables i els altres no hi són.

Najat: no se'ns representa i tampoc... tu estàs a la teva feina i a la teva vida i no, perquè nosaltres ens hauríem d'involucrar més. Educar als nens és molt complicat

Marta: Però els dels altres i els teus també

Najat: Educar els nens és complicat però educar als pares encara més.

Marta: Això no és que jo sigui molt optimista no però és clar és que tots aquests processos socialment son llargs. Un moment a veure què passarà amb els fills de les noies que tenim ara a la classe i que sí que acaben la secundària i que moltes van a batxillerat i és igual encara que llavors no estudiïn més i es casin i tinguin fills. Aquestes noies tindran unes filles i uns fills si no les educaran igual que els seus pares perquè jo no educo igual que la meva mare o el meu pare.

Miquel: Saps quina és l'expectativa Marta

Marta: I no hi ha cap trencament cultura ni cap xoc, ni cap estalla ni res, no s'educa igual perquè tot canvia

Lluís: i tot canviarà des de fa 20 anys o 25 anys ha canviat moltíssim, si jo fa uns anys m'haguessin dit que tindríem els alumnes que tenim ara jo hagués obert una ampolla de cava.

Marta: obre-la ara Lluís hahaha

Lluís: Em refereixo que ara és una normalitat i a més a més amb un nivell, com els d'aquí, bueno els d'aquí,(moviment amb el cap)

Miquel: tots són d'aquí

Marta: Per mi això sí que és una cosa important, està demostrat que no és problema de capacitats

Lluís: Això segur

Marta:

Miquel: és un tema d'expectatives, hi ha una expectativa i és sí que canviarà perquè tots serem iguals a nosaltres

Marta: No ho deia amb aquest sentit

Miquel: Quan tu vas pel barri sense la gent parlar l'expectativa és aquesta

Lluís: Si vas a mirar des dels diferents processos migratoris que hi han hagut aquí

Miquel: No s'han assumit encara

Marta: Això és la història de la humanitat que anem tirant així tropicons

Miquel: és veritat que en aquest cas és més complexa què és el matrimoni mixta

Marta: que també n'hi han

Miquel: Sí és més complexa perquè aquí estem amb un espai on la religiositat té un pes important, com si fos un jueu el pes específic en aquest cas és molt potent. És més complexa en aquest cas jo he conegut famílies al barri que la sogra no es parla amb el gendre perquè és castellà i no es parlen, cas molt singular però encara s'arriba a donar. És clar aquí no hi havia el conflicte religiós pel mig

Marta: Entre catalans i castellans és clar

Miguel: més ara que estem anant cap a un espai laic encara aquest tema es dilueix més però en l'àmbit musulmà, cristià encara és molt més complexa

Marta: El que passa, jo una vegada vaig escoltar en Jordi Morera, no sé si el coneixeu, és un especialista d'aquest islàmics, va dir que hi ha un prejudici molt estès entre les persones d'aquí que pensem que els musulmans són creients compulsius i no és veritat.

Lluís: Hi ha de tot

Marta: Els musulmans, perdona que jo porti una etiqueta de musulmà aquí (assenyala el front) **vol dir moltes coses, eh. Llavors fins a quin punt això és el que més a més per davant de totes les situacions de la meua vida, hi ha gent que sí que és molt creient. Quines musulmans que fan el ramadà, perdona (rialles i gestos amb les mans).**

Miquel: evidentment

Marta: Ara ramadà el fa tothom per què és fantàstic meravellós fer el ramadà. Jo he treballat molts anys amb musulmans i a veure...eheheh

Najat: Hi ha musulmà que es pot dir musulmà i n'hi ha que no

Lluís: El que jo crec que té una cosa bona és que els musulmans són més bons practicants que els cristians

Marta: hi ha de tot

Miquel: Hi ha de tot

Marta: Els que practiquen es veuen més

Najat: No però la majoria el què són els mínims sí

Miquel: Dissortadament nosaltres vam viure una guerra de cent trenta anys, una guerra religiosa, una de cent anys i una de trenta a Europa, I ara aquesta guerra l'estem vivint, una altra vegada, en uns altres contextos i amb un altre tipus de religions. I això és molt difícil, no és fàcil, no és gens fàcil perquè són guerres de poder, no són guerres religioses. la religió és la paranbana, és l'escut que es posa pel tema. Llavors aquí no és ser compulsiu o no compulsiu, tu abans ho has dit és un tema d'identitat també, és molt complicat. Ho tenim molt complicat a no ser que faci una bolcada i el món comenci a funcionar d'una altra manera

Jordi: Però ho veieu tan complicat?

Miquel: Sí perquè tu ho compares amb interessos econòmics i aquest és el tema

Jordi: sí està clar però...(moviment amb el cap)

Miquel: i utilitzes la cultura independentment del que sigui fervent creient de que aquella cultura és la que s'ha d'imposar això és una altra història no, però molts no, molts passen d'això.

Lluís: Però jo la sensació que tingui a l'institut és que estem donant molt. Jo políticament, a nivell europeu tot el que ens ve a sobre no sé si això...

Marta: no i que tot el tema del jihadisme fer veure que no afecta aquesta qüestió és molt ingenu

Lluís: I aquí també estem a territori apache, vull dir

Najat: Jo penso que quan es parla de religió a casa, els musulmans haurien de parar més temps a explicar-los-hi què és bo i què és dolent perquè és aquí on hi ha una franja buida que crea confusió als nens

Marta: Si però Najat si hi ha famílies que no ho saben ni ells els pares

Miquel: Però tant cristians com musulmans.

Marta: Que hi ha un desconeixement molt gran és veritat

Najat: Però qui és el responsable d'arreglar això, perquè sinó no s'arreglarà mai

Moviments amb el cap d'algunes persones participants

Miquel: Aquí dius una cosa que penso que s'hauria de buscar a nivell educatiu, nosaltres a nivell educatiu depèn de situacions concretes, estem com ara fa 40 anys Marta

Marta: o pitjor

Miquel: S'ha avançat poquíssim

Marta: bueno a nivell educatiu què vols dir? espera't un moment, del que ensenyem els docents?

Miquel: Nivell de continguts

Marta: Perquè fins fa quatre dies, hi havia una assignatura interessantíssima que hauria de fer obligatòria tothom que és història i cultura de les religions. Com pots anar pel món sense tenir ni punyetera idea de una cosa que afecta directament al 90 % o 95 % de la població del planeta que es creient.

Miquel: i aspectes més bàsics

Lluís: per contes de fer religió que facin història de la religió i ja està

Marta: és en aquest sentit que jo dic que per contes d'anar endavant anem endarrere, i fotem fora la filosofia i fotem fora l'ètica i el civisme. Tot el que sigui rumiar una mica, reflexionar sobre què passa per tenir una visió crítica per intentar entendre's, això oïta: fora

Miquel: sí que ho trobes a l'escola, ho trobes en persones que a l'escola intenten crear espais de reflexió, en escoles o hi ha persones que intenten que es faci però a nivell general i educatiu, això, no ho trobes. **L'actitud que genera l'escola, independentment que no pot fer tot perquè evidentment cadascú sortirà com vulgui, però no va per aquí l'actitud que genera l'escola.**

Marta: estic d'acord amb tu

Miquel: Perquè tu entres a l'escola i

Marta: és esgarrifos,

Miquel: de política educativa, són **la competitivitat...**

Marta: I a mi em preocupa especialment, el què veuen els nostres fills a la tele, els models i estereotips a nivell de gènere és brutal

Lluís: no sé si heu vist mujeres y hombres y viceversa, mira-ho

Marta: No però sí a mi ja m'esgarrifa anar a comprar sabates amb la meua filla, que ha desaparegut el concepte unisex de quan nosaltres érem petites, ara tot és una hipersexualització, oh i tant, o vas de princesa o vas de p*** , Sí, sí bàsicament és això.

Miquel: Quants anys té la teua noia?

Marta: no, no si t'estic parlant de quan tenia sis anys, els models són una cosa... que per això jo quan hi ha pares que els hi veus aquesta por, jo penso, si jo també la tinc, si a mi també em fa por això per la meua filla és esgarrifós.

Miquel: Fins i tot, les disfresses de carnestoltes

Marta: Si d'infermera sexi amb 6 anys, vinga

Flory: El que està molt clar és que la societat ens atribueix uns rols en funció de si sóc home o dona i penso que no estem tant lluny d'aquesta cultura marroquina.

Lluís: A vegades quan ens mirem la gent amb ulleres de més llarga distància, quan parlem anem dient no és que els musulmans, que si la meca però tu ves a missa un diumenge, que si ara drets, que si ara assentats...

Miquel: qui ha d'entendre? jo vaig anar a la índia i no entenia res, i és clar, és el mateix aquesta gent venen aquí hi deuen pensar però que carai fan ara aquesta gent que es mengen el cos de crist, què deu ser això, antropòlegs?

Marta: Parlant de gènere i del món islàmic i de dones musulmanes i del feminisme musulmà que és un tema molt interessant, no sé si l'has llegit a Fàtima Mernisi? Hi ha un llibre que es diu l'herem occidental. Ella va fer un llibre que és autobiogràfic perquè ella va néixer no sé si a Fes, i explica que a casa seva tenien herem, després va marxar a França i tenia una formació francesa i no sé què i des de fa 10 anys va fent llibres i parla de la seva infància, S'ha traduït a no sé quantes llengües i ella explica com fent el tour de presentació se n'adonava a d'occident quan plantejava el tema de l'herem la gent no entenia el què deia. **Després va fer un assaig, justament sobre la mirada que hi ha d'aquí cap allà i d'allà cap aquí en relació a les dones i a la submissió de les dones i és un llibre que et fa pensar molt perquè te les torna totes.** **GESTOS**

AMB LES MANS

I deia ara t'explicaré com us veig jo, molt interessant. És com que et posa un mirall a davant i callaràs de pressa perquè quan vegis què tens tu, és interessant. Jo quan parlem d'aquestes coses sempre penso, bé espera't un moment...**De no donar per assentades certes coses perquè espera't un moment aquí hi ha molta cosa.**

Ara jo penso, això que et deia també l'altre dia, **si poguéssim mesurar quilos la voluntat i l'empenta que necessites per fer segons quines coses una noia marroquina, necessita més quilos de voluntat per fer el que farà la meua filla perquè té una sèrie de factors i condicionants que, bueno és tot aquest tema de la doble discriminació i la triple discriminació que pateixen, com se suma el fet de ser dona, de ser migrada i de ser musulmana, que és l'estigma sobre l'estigma, que et vas trobant, bueno, com entrebancs en el teu camí. Vinga aquest perquè ets dona, aquest perquè ets musulmana, aquest perquè ets immigrada, aquests perquè et dius no sé què de cognom.**

Flory: O sigui és com una cursa d'obstacles que has d'anar saltant per arribar no se sap massa on, no sé

Lluís: Aquí el que fa més por és que no arribem al punt en que tenim molta gent qualificada, que precisament jo ho he sentit en exalumnes, que també t'ho diuen bueno jo m'he passat anys estudiant, i et ve aquell que té la carrera, el grau, dos màsters, anglès, alemany i té feines a trobar feina i que se senten una mica estafats

Miquel: El què passa és que aquí hem de buscar un sistema de compartir la situació que és comuna perquè per exemple, als EEUU hi ha negres i negres. I a França jo puc ser ministre musulmà, es produeixen rols de classes també dins els propis sectors i aquí és quan hi ha temes que fa més complexa la història encara. Si llavors resulta que no trobem la manera de ser solidaris els que representa que estem en la mateixa classe social, fotuda i això ens costa. Jo recordo una de les últimes vagues generals que venien una colla de marroquins de piquets allà al mercat municipal i la gent anaven en contra no dels piquets, dels marroquins perquè a veure què hi feien ells allà. Oh carai també els afecta, si ells tenen feina vindran a comprar

Lluís: A mi em ve al cap la Najat El Hachmi que és molt bona quan parla de la identitat, de qui ets, de si ets d'aquí o no ets d'aquí perquè jo visc a l'Esquirol però no sóc de l'Esquirol, saps què vull dir? perquè tot plegat jo aniré a comprar allà i em diran però tu ets de fora...

Miquel: Això passa aquí a Vic perquè això va dir-ho el bisbe aquí hi ha gent treballadora i gent de mala vida ...

Lluís: Després sempre hi ha algú que et recorda que tu ets de fora

Marta: això dels cercles concèntrics que ara fas anar aquest i ara aquest. Jo recordo una frase molt bona de me mare (rialles) d'una dona marroquina que fa molts anys que viu a Vinyoles, diu home no jo m'estimo més dir-li a l'Amina que és d'aquí de tota la vida quan un altre dia per segons què hagués dit que l'Amina és de fora...Saps això és de sobte ets de fora i de sobte no, de fet si resulta que n'ha vingut un de més tard

Najat: Quan portes molts anys ja et penses que estàs a casa teva però no, sempre bé alguna història que et recorda que no, que ets de fora

Marta: Quan treballava amb temes aquests d'inclusió i tal, i fèiem una distinció entre inclusió social i la idea d'inclusió ciutadana que és el plus aquell que tu et sentis membre i que et reconeixin com a membre i això...si això no hi és no pots parlar d'inclusió

Miquel: jo coneixia una dona grega que vivia a França i sempre se l'anomenava "la grega"

Jordi: Això passa a tota arreu però no passa a tothom perquè sí que hi ha persones que es reconeixen

Marta: El que passa és que al tothom, si l'estigma es manté poden anar passant generacions i allà està. Jo sempre ho explico, me'n recordo una xerrada d'unes pedagogues nord-americanes que una d'elles va parlar d'immigrants de 6a i 7a generació, que dius animal, no va d'això, com pots parlar...o sigui el teu, una cosa que no tens ni el nom, que ja no és ni el teu reebesavi, o sigui que en en el teu arbre genealògic ni contemples va venir un dia d'un lloc i per culpa seva estàs pringant tu

Lluís: Però jo diria que depèn

Marta: Vull dir que hi ha una part de voluntat social

Lluís: Si es manté el gueto i es manté ...aquí sí que estem perduts, això és el que ha passat a França amb alguns barris marginals, com el que ha passat a la mina i com ha passat amb altres llocs. Si això es va retroalimentant per molt que tu facis, el que ha passat amb l'escola Puig-Agut que es va fent un model de gueto.

Miquel: Però el gueto no el fa el què està allà, el fa el que està fora.

Marta: Un cop ets a dintre costa molt de trencar

Jordi: Però hi ha de tot i s'alimenta per totes bandes, el gueto és la combinació del no t'acabo de reconèixer i per tant m'autoidentifico però es trenca a partir d'aquí d'estira i arronsa pel que veig amb els joves allà

Marta: Això Jordi es trenca amb cales al pressupost, punt número 1 a les actuacions urbanístiques que es fan ara

Miquel: Això és impossible Marta, hem de fer coses per fer fotografies però això que dius tu.

Marta: Doncs el que no es fa al capítol 1 és que no hi ha és voluntat política, jo ja ho vaig dir en el ple quan ho havia de dir. El que no tens pressupostat al capítol 1 és que no tens voluntat política de fer-ho i les polítiques migratòries i les polítiques de convivència que jo havia treballat molts anys venien dels diners que ens donaven a Madrid regalats, van plegar els diners, s'ha acabat, això no és voluntat política.

Miquel: així estem

Marta: i tota la feina que podem estar fent a nivell educatiu matant-nos i tal no serveix de res, bueno sí que serveix una miqueta

Miquel: Després passen coses perquè al carrer Montseny on hi ha aquests pisos, no sé si els coneixeu, aneu i entreu, han hagut de posar portes de ferro perquè la gent els entrava. Han posat una porta de barrots de ferro i només es pot obrir en clau i només tenen la clau els propietaris. Si un dia una criatura de 7 o 8 anys està allà i hi ha un incendi i s'esvera i no sap on té penjada la clau. Allà no surt és acollonant o es tira pel balcó o no surt. Allò sembla Alcatraz i aquesta gent ho han fet per defensar-se dels okupes i tal i qual i la majoria em penso que són marroquins perquè la resta han anat marxant. O sigui jo m'he de defensar i faig el mateix que fan els de Sant Gervasi genera una espai exclusiu, exclouent i tal i qual però és clar tios, què passarà aquí? I després no hi ha sentit de comunitat cadascú ha tancat els seu tros.

Lluís: Sí, sí jo aprofito per dir-ho perquè aquí això funciona i això és política social i està acceptat, i després hi ha centres que tenen noms i cognoms que es blinden econòmicament o sigui tu saps que tenen... **i així t'assegura que tu tens més recursos educatius o a nivell d'esports**

Jordi: escoles concretes?

Lluís: sí, escoles concretes i després a nivell esportiu aquí a Manlleu és d'escàndol. La meva filla ha jugat Manlleu a Roda i a l'Esquirol, perquè a l'Esquirol hi ha menys quantitat d'immigració. L'esport perquè és terrible, Manlleu que té una població del 24 o 25 % de població magrebí,

quan magrebins hi juguen? Perquè no els hi volen se'n van a Roda o altres poblacions, és clar, que és a nivell privat, això és el primer que et diuen. Són la gent que et trobes a tot arreu i fins i tot això passa inclús a l'associació Escoltes.

Najat: És un club sí però ho has de pagar, i tant, jo ho pagava al Club patí Manlleu que és dels més cars que jo pagava 64 € de la nena, que no és que em sobrin els cèntims perquè sóc una treballadora normal i corrent i jo veig a la nena tan feliç i tal, **però jo veia una diferència de tracte, al principi no però després de 3 o 4 mesos la nena s'avorria perquè no la treien només li feien fer voltes i es altres sí que feien sortides.** Vaig estar tres anys pagant però com que la nena s'avorria va dir ho deixo i la vaig treure.

Lluís: Aquí hi ha una altra cosa que també em sembla bastant clara i és aquesta gent que se'n beneficia més de la immigració, que són els mateixos que després exploten els treballadors, són els que no pateixen les conseqüències immediates i els que menys se'n beneficien són els que la pateixen més. Aquest és un altre factor, vull dir que molts dels empresaris que s'omplen la boca i després són els que s'aprofiten

Jordi: Això que tu deies Najat, possiblement a l'escola també hi és, que potser una de les causes de l'abandonament pot ser el tracte diferent no?

Lluís: Bueno ja aquí ara potser mea culpa, jo t'he de dir que a l'Institut nostre també hi ha professors racistes, i em sap molt greu dir-ho

Marta: n'hi ha a tot arreu

Jordi: i que ho fan sentir

Lluís: Me'n recordo que havia vingut una professora ja fa anys que estava casada amb un magrebí quan jo era cap d'estudis ja fa uns anys, i havia entrat a direcció plorant, eh, dels comentaris racistes que havia sentit a la sala dels professors. I aquest any, fa poc, encara ho porto aquí apuntat a la llibreta, vaig haver de parlar amb una professora per dir home, tu això en un alumne no li pots dir. I la gran diferència, això també ho he de dir, és que es van queixar alumnes, es van queixar professors i es van queixar pares dels comentaris. Comentaris d'aquests de vosaltres perquè heu vingut aquí?

Marta: Ja m'ho sento comentaris d'aquest, per sort

Lluís: Aquí no fa gaire

Miquel: Una vegada uns alumnes no sé si eren d'integració social o de batxillerat, ens van demanar una exposició sobre codesenvolupament. Li vaig enviar un video que teníem, un cd, dvd i tal, els vaig deixar material i tal. I al cap d'un temps em diu: és que no ho sé perquè em fa molta por aquest tema si el plantejo a classe els alumnes se'm divideixen. Jo li vaig dir ostres doncs això és una oportunitat fantàstica per parlar d'això però al final no va fer l'exposició.

Marta: Jo comentaris de racisme n'he sentit en centres, i de vegades no se'n senten però són com molt subtils i penso no al nostre centre no perquè és clar ja t'ho dic, imbècils seriem sentir segons quins comentaris, **però sí que a vegades hi ha certes actituds que dius...** ai què me estas contando (Rialles) també és veritat que nosaltres tenim la pell bastant fineta

Jordi: Potser que algunes alumnes de determinades edats percebin aquesta, sense mala intenció pot ser, però aquesta cosa de donar per fet que en algun moment abandonaran l'escola i es voldran casar i ...

Marta: Això pot passar d'una manera molt ...(moviment amb les mans)

Jordi: sense tenir la intenció que abandonin i que jo vull que continuïs estudiant però està per sota

Marta: jo tinc com una sensació que vivim amb una mena d'embut que tot et va portant cap a un puesto que tu dius però jo no hi vull ser aquí, em refereixo a les dones i el tema dels fills i tal, però tot t'hi va portant. Tot és molt petit, no hi ha res gros però tot t'hi va portant, jo penso que això hi és i que en el cas de les noies és i no només en les noies, i de segons quins perfils de nanos que tenen segons quines actituds i tot això, **que l'escola, anda que no projectes, eh en els nanos. I professorat que diuen allò de tu a la vida no faràs res però ... ho deixem molt així...**

I discussions en les reunions de claustre i d'aquest nen no pot anar a Batxillerat i escolta'm si s'ha de fotre una nata que se la foti ell, no vull dir que a vegades em de confiar una mica més en ell. Per tant, en aquest sentit jo crec que sí que condicionem.

I que també en els centres educatius és potser el lloc on troben segurament el contrari, perquè hi ha nanos que fora de l'institut no han sentit mai a la vida que ningú els hi digués que ells també poden fer coses guais. Perquè hi ha nanos que tu els hi dius que ho poden fer i et miren amb aquells ulls oberts d'il·lusió.

Flory: Perquè a nivell familiar, per exemple, tornant al tema que ens ocupa de les noies marroquines, a nivell familiar no tenen aquest recolzament que les motivi i que les acabi portant una mica cap aquí estan més condicionades en aquest sentit

Lluís: Per exemple, tornant a la Najat El Hachi, ella explicava que havien set precisament algunes professores seves que l'havien animat a estudiar

Flory: Aquesta figura més de referent positiu

Lluís: Jo diria que, en general, moltes d'aquestes alumnes aquí se senten molt ben tractades, jo eh la sensació que tinc, en general se senten respectades i més ben tractades que el carrer i més que en altres llocs.

Najat: jo tinc tres germans que han passat per aquí i la veritat molt bé, i ara tinc la meva filla i estem molt contentes però que també he viscut amb la meva nena una persona que li ha dit: tu no arribaràs enlloc

Marta: és clar, això també hi és, també passa.

Jordi: A l'escola ha passat?

Najat: sí però ara ja està

Miquel: això és transversal en alguns centres educatius, a nivell de d'associacions de veïns

Najat: Però són molt poques persones

Marta: I això et pot condicionar negativament

Lluís: Una altra cosa que sempre dic jo i ho dic perquè la feina que ha fet a l'escola pública, en aquest cas, algun dia o altre ens haurien de posar una medalla donar les gràcies, perquè o sigui a sobre que hem acollit, a sobre ens han criticat, ens han assenyalat, ens han dit que som molt...

Miquel: Espera't perquè ara ve lo fort, ho van anunciar ahir, tu ja saps què passa, si això funciona com està funcionant, els centres educatius públics tanquen abans que els centres educatius concertats perquè el sistema de places que fan... uns centres no tindran inscripcions i els altres tindran sobre inscripcions i ja està ja ho tenen assegurat. Això està servit. El projecte educatiu de ciutat és acollonant, no hi ha un debat polític sinó que hi ha un debat tècnico-pedagògic

Lluís: Bé ara a nivell de Generalitat i de Consell Escolar, els crítics i amb raó diuen, aquí el tema de fons concertada-privada no s'ha posat a sobre la taula.

Marta: Però no es planteja en aquest país això

Lluís: S'ha plantejat...

Marta: Sí però es fa callar cada vegada

Lluís: encara la LEC ens ho explicava aquest en Sánchez que el dia abans a la LEC posava que l'ensenyament i l'Educació era un servei públic i aquest en Duran i Lleida els hi va fer tatxar el dia abans..

Flory: Bé doncs una miqueta per fer el tancament,

Miquel: Ui te n'hem posat un bull, eh

Flory: sí, hahahha, si he de redactar tot això no sé pas

Rialles

Flory: Bé per fer una mica de tancament, de conclusions, que realment no estan representades aquestes noies a l'etapa postobligatòria

Miquel: porten una sèrie de dificultats perquè aquestes noies puguin seguir estudiant que unes són internes del propi col·lectiu i d'altres són de l'entorn

Flory: tenen molts factors que condicionen

Najat: Però el que és veritat és que la situació econòmica influeix però també la mental perquè si la noia sigui d'aquí o de fora pensa que pot fer les coses les farà sinó ja ni s'ho planteja, representa que quan arriba el senyor que es casa amb ella, doncs es casa i ja està.

Marta: De totes maneres, en els centres educatius tot i passar aquestes coses negatives que passin, segurament és l'únic espai on pot arribar a imaginar-se una cosa diferent, sigui pels models que representem els professors que també és veritat, i per les oportunitats que té de sortir del seu entorn, de veure coses diferents. Jo penso que cada sortida que fem, cada cosa que fem, per exemple, per anar al teatre o a un concert sinó no aniran mai, bueno jo sóc molt defensora de l'escola

Jordi: En tot cas, des de l'escola, potser els plans d'estudi de les persones que s'acaben dedicant a l'Educació, si hi ha una voluntat de que les noies marroquines puguin estudiant la postobligatòria

Marta: Ja t'explicaré el pressupost d'aquest any

Jordi: i el tema té molt a veure amb famílies, si és una qüestió socioeconòmica, s'ha de treballar aquest tema, però en tot cas, tenir-ho clar i des d'aquí tenir clar quin model d'intervenció s'ha de fer

Marta: Però han desaparegut els plans educatius d'entorn és un tema polític

Lluís: De vegades parlem del model de Finlàndia pels clar és un tema de tres potes: la Social la política i l'educativa. Les mares per tenir un fill cobren 1.200 o 1.500 euros.

Jordi : Tampoc li podem demanar a l'escola que facin la feina que no

Lluís: Seguretat social s'assegura que aquest nano estigui ben vestit, ben menjat i vagi a l'escola. i l'escola és 99,9% pública i els pares rendeixen comptes professors rendeixen contes a l'ajuntament. És una aposta per lo social una aposta per l'educació de les famílies

Flory: És un model de societat

Jordi: El model econòmic de qui no té cap interès en això

Marta: Hi havia un article al diari de l'educació d'en Xavier Bonal que es deia és possible educar en qualsevol context, utilitzava el concepte d'educabilitat que parla d'això, que en determinats contextos quina possibilitats reals hi ha que l'educació transformi determinades situacions i la resposta és poques, al contrari, o sigui en determinats contextos si no es resolen una sèrie de coses, des de l'educació no es pot fer tot

Miquel: L'escola moderna neix a Prússia amb una idea clara i la manté, jo recomano la lectura de la escuela ha muerto d'en Christian Merez , és dels anys 60 però jo penso que és un llibre que encara s'ha de llegir. Parla de la unitat de llengua, unitat de disciplina i unitat de religió, aquesta és l'escola moderna que neix a Prússia i estem aquí...

Jordi: L'escola va perpetuant un model i la part de transformar és puntual

Miquel: i l'escola d'aquí va fer persones sotmeses, hi ha competitivitat... Vaig ser mestre per frustració perquè a l'estiu les passava punyeteres, hahaha

Lluís: Jo no sóc tan negatiu ja sé que a vegades volem canviar moltes coses però jo ja em conformo amb petites coses

Marta: Jo saps que penso sí que estic una mica amb tu, Val més que hi estiguem nosaltres al cantó de l'educació.

Rialles

Miquel: Hem de canviar el món per lo tant no fem bancs d'aliments però collons és que sinó la gent es morirà, ara el banc d'aliments és una putada que a més a més controlen les multinacionals.

Jordi: I que fa por perquè hi ha contextos que tu no pots pretendre, sobretot amb determinats nivells, de joves amb nivells educatius baixos, si acaben treballant en una feina mínimament digne ja n'hi ha prou i pretendre que a través d'aquests joves hi hagi un element potent de transformació social no els podem fer responsables.

Miquel: Aquesta feina de formigueta que va afavorint l'establiment

Jordi: acaba reproduint un model però l'educació acaba sent un espai de suport, de benestar i de relacions, és a dir, això que dèieu que potser hi ha joves que l'únic lloc on s'han sentit acollits ha estat a l'escola

Rialles

Flory: Si us sembla, ho deixem aquí. Moltes gràcies a tots i a totes per les vostres aportacions i la vostra participació en aquest grup de discussió i esperem que si no podem canviar el món almenys puguem transformar la nostra petita realitat.